

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
HUMANITARINIS FAKULTETAS
LIETUVIŲ KALBOTYROS IR KOMUNIKACIJOS KATEDRA

SALOMĖJA VILKAITĖ

**LIETUVOS IR LATVIJOS GYVENTOJŲ
PAVADINIMAI**

(Gretinamasis aspektas)

MAGISTRO DARBAS

Mokslinė vadovė
doc. dr. **Regina Kvašytė**

Šiauliai, 2007

TURINYS

IVADAS.....	3
1. Gyventojų pavadinimai, jų vartojimas bei darybos principai.....	5
1.1. Nusakomieji pavadinimai.....	5
1.2. Vediniai.....	7
1.2.1.Priesaginiai vediniai.....	7
1.2.2.Galūnės <i>-is</i> vediniai.....	14
2. Gyventojų pavadinimai pagal tarminį ar topografinį objektą.....	17
3. Latvijos gyventojų pavadinimai.....	22
4. LKŽ gyventojų pavadinimų gretinimas su DŽ ir KŽ.....	32
5. Lietuvos gyventojų pavadinimų vartosenos dažnumas.....	37
IŠVADOS.....	45
ŠALTINIAI.....	47
LITERATŪRA.....	48
PRIEDAI.....	53

IVADAS

Tautos istorija, socialinių, politinių santykių raida, mokslo, kultūros plėtotė turi tiesioginę įtaką tiek latvių, tiek lietuvių kalboms, o ypač jautri išorės pakitimams yra šių (kaip ir kitų) kalbų leksika. Vietovių pavadinimai arba geografiniai vardai yra svarbūs gyvenamajai ir kultūrinei aplinkai. Geografiniai vardai nusako tam tikros vietovės identifikaciją, jos bruožus, vertybes ar trūkumus, kurias toje vietovėje mato ar matė joje gyvenantys žmonės. Geografiniai vardai yra svarbūs ir kalbos leksikai.

Vietovardiniais gyventojų pavadinimais (*nomina regionalia*) vadiname žmones pagal jų kilimo arba gyvenamąją vietą (Lenkevičiūtė-Norkaitienė, 1983).

Lietuvoje yra apie 100 respublikos, rajono pavaldumo miestų bei miesto tipo gyvenviečių. Į „Lietuvos TSR administracinio-teritorinio suskirstymo žinyną“ (1974) įtraukta apie 215 gyvenviečių, prie kurių pateikta pažyma *mstl.* Aleksandro Vanago (2004) teigimu, iš viso galima nurodyti 300 miestų ir miestelių. Bet šis skaičius yra apytikslis, nes gyvenviečių pavaldumas, jų administracinis statusas nuolat kinta. Pasak A. Vanago, Lietuvoje išaugo daug gyvenviečių, kurios pagal dydį ir svarbą yra žymiai peraugusios nemažą dalį vietovių, tradiciškai vadinamų miesteliais (A. Vanagas, 2004, 11).

Darbo tikslas ir uždaviniai. Darbo *tikslas* – ištirti ir aprašyti gyventojų pavadinimus, fiksuotus lietuvių kalbos žodynuose ir juos palyginti su Latvijos gyventojų pavadinimais.

Uždaviniai:

- nustatyti, kaip lietuvių ir latvių kalbotyroje apibrėžiami gyventojų pavadinimai, nusakomas jų vartojimas, darybos principai;
- suklasifikuoti ir aptarti gyventojų pavadinimus pagal priesagų įvairumą;
- suskirstyti ir aptarti gyventojų pavadinimus pagal geografinę arba tarminę vietovę, topografinius objektus (ne pagal tikrinius miestų ar miestelių pavadinimus);
- palyginti LKŽ, LLKŽ ir DŽ gyventojų pavadinimus;
- palyginti Lietuvos ir Latvijos gyventojų pavadinimus;
- išnagrinėti skirtingų Lietuvos gyventojų vartosenos dažnumą (remiantis tekstynu).

Darbo objektas – Lietuvos ir Latvijos gyventojų pavadinimai. Šaltiniai: darbo medžiaga surinkta iš „Lietuvių kalbos žodyno“ (T. 1-20; toliau LKŽ), „Dabartinės lietuvių kalbos žodyno“ (1993; toliau DŽ), „Lietuvių-latvių kalbų žodyno“ (1995; toliau LLKŽ), Valijos Dambės „Latvijas apdzīvoto vietu un to iedzīvotāju nosaukumi“ (1990; toliau LAVIN) ir VDU Humanitārinių mokslų

fakulteto Kompiuterinės lingvistikos centre parengto Dabartinės lietuvių kalbos tekstyno (http://donelaitis.vdu.lt/main.php?id=48nr=1_2; toliau – tekstynas), iš kurio matyti gyventojų pavadinimų vartosenos ypatybės ir paplitimas.

Darbo metodologija. Surinkta medžiaga analizuota taikant *darybinės analizės, skaičiavimo* metodus. Pavyzdžiai analizuojami *aprašomuoju analitiniu, gretinamuoju* metodais.

Renkant iš LLKŽ, LKŽ, LIVEN gyventojų pavadinimus, dėmesys kreiptas į leksiką, kuri nurodo, iš kurios vietovės yra kilęs žmogus. Gyventojų pavadinimai sudaromi iš tikrinių vietovardžių arba bendrinių.

Darbo struktūra. Magistro darbą sudaro įvadas, teorinė dalis, praktinė dalis (4 skyriai), išvados, literatūros ir šaltinių sąrašas, priedai.

Įvade aptariamas darbo aktualumas, reikšmingumas, objektas, tikslas, uždaviniai, metodai, darbo struktūra.

Pirmojoje (teorinėje) dalyje aptariama gyventojų pavadinimų sąvoka, jų vartojimas, darybos principai.

Antrojoje (praktinėje) dalyje analizuojami Lietuvos gyventojų pavadinimai pagal tarminį ar topografinį objektą; aptariami Latvijos gyventojų pavadinimai; lyginami LKŽ rasti gyventojų pavadinimai su aptiktaisiais DŽ ir LLKŽ; nagrinėjamas skirtingų Lietuvos gyventojų pavadinimų vartosenos dažnumas (remiantis tekstynu).

Santraukoje anglų kalba pateiktas magistro darbo apibendrinimas.

Darbo priedus sudaro Lietuvos gyventojų pavadinimų žodynėlis ir gyventojų pavadinimų vartosenos dažnumas šiandien (tekstyno duomenys).

Darbo aktualumas. Pasirinktoji magistro tema – „Lietuvos ir Latvijos gyventojų pavadinimai (gretinamasis aspektas)“ – *aktuali*, nes Lietuvoje gyventojų pavadinimai iki šiol mažai tyrinėti. Išsamių praktinių tyrimų maža, išskyrus vieną kitą straipsnį. Gyventojų pavadinimus tyrė kalbininkai Milda Lenkevičiūtė-Norkaitienė, Stasys Keinys, Zigmas Zinkevičius, Jonas Šukys, Aloyzas Vidugiris ir kt.

Plačiau nenagrinėti dvikalbiuose giminiškų – latvių ir lietuvių – kalbų žodynuose fiksuoti Lietuvos ir Latvijos gyventojų pavadinimai.

Šis darbas reikšmingas studijuojantiems leksikologiją, baltistiką. Sudarytas Lietuvos gyventojų pavadinimų žodynėlis gali būti naudingas visiems, kurie domisi kalbotyros dalykais.

1. GYVENTOJŲ PAVADINIMAI, JŲ VARTOJIMAS BEI DARYBOS PRINCIPAI

Vietovardiniais gyventojų pavadinimais vadinami žmonės pagal jų kilimo arba gyvenamąją vietą (Lenkevičiūtė-Norkaitienė, 1983). Sudarant gyventojų pavadinimus, labai svarbus yra pamatinis žodis. Jis nulemia darybos tipą. Ar darybos tipui būdingi tik vienos kurios kalbos dalies pamatiniai žodžiai, ar ir keleto griežtai nustatytų kalbos dalių, priklauso nuo paties darybos tipo, tiksliau – nuo to, kurios darybos kategorijos yra tipas. Pavyzdžiui, veiksmožodžių abstraktai (veiksmų pavadinimai), veiksmo rezultato ar veikėjų pavadinimai gali būti daromi tik iš veiksmožodžių, pavadinimai pagal kilmę bei priklausymą – tik iš daiktavardžių (Urbutis, 1978).

Šiame skyriuje aptariami gyventojų pavadinimai, kurių pamatiniai žodžiai – tikriniai Lietuvos vietovių pavadinimai.

Lietuvos gyventojams pagal kilmės ir gyvenamąją vietovę vadinti vartojami du būdai: *nusakomasis* ir *darybinis* (Lenkevičiūtė-Norkaitienė, 1983).

1.1. Nusakomieji pavadinimai

Lietuvių kalbininkai siūlo įvairiausius metodus, kaip tirti darybą, kokias strategijas taikyti, norint suskirstyti ir išanalizuoti darinius. Plačiausiai apie darybos principus rašė V. Urbutis, S. Keinys, A. Vidugiris, Z. Zinkevičius, M. Lenkevičiūtė-Norkaitienė ir kt.

Nusakomieji pavadinimai esti ne vienažodžiai, bet sudaryti iš kelių žodžių, t. y. junginiai. Jie yra dviejų rūšių: (darbe remtasi M. Lenkevičiūtės-Norkaitienės (1983) straipsnyje *Nomina regiona lietuvių kalbos tarmėse* pateikta klasifikacija)

1) kelių daiktavardžių, kurių vienas yra vietovardžio kilmininkas (norint tiksliai nusakyti asmens gimimo ar gyvenamąją vietą);

Pavyzdžiui:

Aš pati esu Švėkšnos gimimo LKŽ III 308 (Šv). Ji Nemunaičio parapijos gimimo Alv. Pavardė pritinka, bet mudu nė gentumo ne gentys – aš Martinkus Želvių, o jis Martinkus Lazdininkų LKŽ III 239 (Dr.) Vyšnios tokios geros – Kuršėnų bobos nagų nagais išgrobstė LKŽ VIII 500 (Krš).

2) junginiai su prielinksniais.

Pavyzdžiui:

Ar iš tolo esi kilimo? – Kilimo aš iš Švėkšnos LKŽ V 778 (J. Jabl). Jis paeina iš Kybartų LKŽ II 1093 (Vlkv). Ji iš Žvirgždėnų paeina, o gyvena Varėnoj Pv. Mano motyna buvo ejusi iš Palangos LKŽ II 1074 (Plng). Murod, tu iš Šilalės esi LKŽ VIII 430 (Grd). Rašėmės Kukliais (pavardė) iš Kaziulių (kaimas) LKŽ XI 216 (Dv). Kritvirpiai jūs iš Tintalų sodos! LKŽ VI 641 (Dr.) Nuo Sintautų jo kilimas LKŽ V 778 (Plv). Ji paeina nuo Pašakių LKŽ II 1093 (Pc). Anas nuo Utenos (iš Utenos apylinkių) LKŽ VIII 902 (Ktk). Tas žmogus esąs nuo Pasvalio LKŽ VIII 902 (Dj). Žmogus nok Dieveniškų Šlėn. Toj motera tę kur nok Varėnos Pv. Palei kalbos tik spėju, kad nuo Daugėliško LKŽ IX 247 (Švnč.) Pagudišką turėjom mokytoją – ar nu Šiaulių, ar nu Tauragės LKŽ IX 100 (Šts). Ji yra nuo anapus Šiaulių LKK IX 157 (Jrb) (pavyzdžiai iš minėto M. Lenkevičiūtės-Norkaitienės straipsnio).

M. Lenkevičiūtės-Norkaitienės (1983) teigimu, tikslesni ir išsamesni sakiniai yra tie, kuriuose vartojamas prielinksnis *iš*, nes prielinksnis padeda tiksliai nusakyti asmens gimimo ar gyvenamąją vietą. Šie sakiniai savo semantika yra sinonimiški pirmosios rūšies sakiniams.

Minėtos kalbininkės M. Lenkevičiūtės-Norkaitienės manymu, žymint apytikrą gyvenamąją vietą, t.y. ne konkrečią gyvenvietę, o platesnę apylinkę ar apskritį, verčiamasi konstrukcijomis su prielinksniu *nuo* arba analogiškoms konstrukcijomis su samplaikiniais prielinksniais *nuo anapus*, *nuo šiapus* (*Pagudišką turėjom mokytoją – ar nu Šiaulių, ar nu Tauragės LKŽ IX 100 (Šts). Ji yra nuo anapus Šiaulių LKK IX 157 (Jrb)*).

Pavyzdžių su prielinksniu *iš* rasta žymiai daugiau, tačiau šnekamojoje kalboje asmens gyvenamoji vieta visoje Lietuvoje paprastai nurodoma nusakomuoju būdu. Vadinasi, galima teigti, kad šis būdas yra senesnis, tarminis. Pasak Z. Zinkevičiaus, senuosiuose dokumentuose, metrikų aktuose irgi buvo taip rašoma, pažymint registruojamojo asmens gimimo ar gyvenamąją vietą, pvz.: *Mikalojūnas iš Norbutų kaimo* (1742 m.), *Jaraitis iš Puodžiūnų kaimo* (1702 m.) ir pan. (Zinkevičius, 1977, 35). Be to, esama Lietuvoje ir tokių vietovardžių, iš kurių darybiniu būdu sunku padaryti gyventojų pavadinimų (dažniausios priežastys – fonetinės), taigi tuo atveju taip pat gelbsti nusakomasis būdas. Tačiau, anot M. Lenkevičiūtės-Norkaitienės, tokių vietovių nėra daug, bet pasitaiko šiose vietovėse: Kėdainių raj, Krakių, Panevėžio raj, Upytės apylinkėse, apie Kaišiadoris, Trakus, Vilniaus krašte tenykščių sakoma, kad žmogus esąs *iš Panevėžio, iš Kalvių, iš Rūdiškių, iš Nemenčinės*. Kitur minėtieji junginiai vartojami pagrečiui su darybiniu būdu pasidarytais veiksmažodžių priesaginiais ar galūnių vediniais, pvz.: Panevėžio raj. sakoma ir *žmogus iš Panevėžio*, ir *panevėžietis*; Varėnos raj. Valkininkų, Marcinkonių apylinkėse sakoma ir *iš (nuo) Marcinkonių, iš (nuo) Varėnos*, ir *marcinkoniškis, varėniškis, varėnis* (Lenkevičiūtė-Norkaitienė, 1983, 138).

1.2. Vediniai

Žodžių daryba – žodžių darymo iš turimų žodžių savo kalbos priemonėmis būdų ir tipų sistema. Pagal tai, ar darinys padarytas iš vieno pamatinio žodžio su kuriuo nors afiksu (priesaga, galūne ar priešdėliu), ar sudurtas iš dviejų žodžių, skiriama vedyba ir dūryba. Ši morfologinė darybos rūšis vadinama derivacija. Derivacija jungia tris morfologinės žodžių darybos būdus, skiriamus pagal darybos formanto pobūdį – priesagų darybą (sufiksaciją), priešdėlių darybą (prefiksaciją) ir galūnių darybą (paradigmaciją) (Keinys, 1999, 22).

Vediniai pavadina asmenis kilme ar koku kitu priklausymo santykiu susijusius su pamatiniais daiktavardžiais reiškiamais dalykais. Tie santykiai yra gana įvairūs, tačiau šiame darbe analizuojami asmenų pavadinimai pagal jų kilimo bei gyvenamąją vietą, t.y. remiamasi tikrinių gyvenamųjų vietų vardais. Taigi derivaciniai vienažodžių Lietuvos gyventojų pavadinimų būdai yra šie (Lenkevičiūtė-Norkaitienė, 1983, 138):

- 1) daiktavardiniai ar būdvardiniai priesagų vediniai, pvz.: *pakruojietis, -ė, veliuonytis, -ė, salantiškis, -ė, žagarininkas, -ė, tvėrečinis, -ė* ir kt.
- 2) daiktavardiniai galūnės *-is* vediniai, pvz.: *ariogalis, -ė, šeduvis, -ė, širvintis, -ė*.

1.2.1. Priesaginiai vediniai

Lietuvos gyventojų pavadinimai yra padaryti su įvairiausiomis priesagomis : *-iškis, -ė, -ietis, -ė; -ėnas; -inis, -ė; -(in)inkas (-ykas), -ė; -ytis, -ė; -(i)ukas, -ė; -(i)utis, -ė; -(i)okas, -ė; -onas, -ė* ir kt. Šios priesagos ne visos vartojamos dažnai ir plačiai. Dažniausiai vartojami dariniai, kurie turi priesagas *-iškis, -ė, -ietis, -ė* ir esti iš gyvenamųjų vietų vardų (kaimų, miestelių ir miestų pavadinimų): *Alytus – alytiškis* (ne *alytietis*), *Varėna – varėniškis* (ne *varėnietis*), tačiau yra tokių atvejų, kai gyventojai vadinami keliais pavadinimų variantais: *Kaunas – kaunietis* ir *kauniškis*, *Šiauliai – šiaulietis* ir *šiauliškis*, *Panevėžys – panevėžietis, panevėžiškis*.

Asmenų pavadinimai pagal vietą lietuvių kalboje yra dviejų giminių. Todėl ta pati priesaga dažniausiai turi dvi formas – su vyriškosios ir moteriškosios giminės galūnėmis. Tačiau yra ir tokių vedinių, kurie turi tik vieną giminę (*žiobiškėnas, rokiškėnas*). Moteriškosios giminės formos laikomos galūnių dariniais iš vyriškosios giminės (*vilniškis – vilniškė*). Nors kartais atrodo, kad moteriškosios giminės forma turi tiesioginį ryšį su pamatiniu žodžiu – vietos pavadinimu (*Vilnius – vilniškė*) (Paulauskienė, 1997, 67).

Darbe pagal darybinį potencialumą (M. Lenkevičiūtės-Norkaitienės terminas) ir pagal tai, kokiuose Lietuvos plotuose dažniausiai yra vartojamos tam tikros priesagos, aptariami priesaginiai vediniai.

Visoje Lietuvoje, gal kiek mažiau šiaurės panevėžiškių ir su jais besiribojančiame šiauliškių plote, vartojama sena priesaga *-iškis, -ė*. Žemaičiams derivacija su šia priesaga beveik vienintelė. Pavyzdžiui:

*Da vienas **alantiškis** žmogus buvo su tokiuo pat reikalu* LKŽ I, 91 (Dbk). *Dainos **alsėdiškių** žemaitiškos* LKŽ I, 110 (ID1470). *Ans yr, rodos, iš **mosėdiškių*** LKŽ VIII, 354 (Slnt). *Tą dainę taip pat **plateliškiai, plungiškiai, alsėdiškiai** liuob būriūs[e] dainiuos, laukūs[e], talkos[e]* LKŽ10, 80 (Plt). *Mes **raudėniškia**, panašiai su **telšiškiais** šnekam* LKŽ XI, 249 (Rdn). ***Rietaviškiai** šneka ulba kaip tetervinai* LKŽ XI, 582. *Abu vardu žinomu yra **serėdiškiams*** LKŽ XII, 425 (Srd). *Perniai metais jų vyresnioja **svėdasiškiuos** išėjo (nutekėjo)* LKŽ XIV, 288 (Vžns). ***Šaukėniškiai** biškį plačiau žiojas (taria ilgesnes galūnes)* LKŽXIV, 557 (DūnŽ). ***Šiaulėniškių** kad protas sumišo, pinigus į stulpą sukišo* LKŽ XIV, 720 (VP44). ***Švėkšniškiai** veikiai uždirba pinigus ir spėriai pakleida* LKŽ XV, 477 (VP45). *Gražioje Dubysos pakrantėje, mėgstamoje **raseiniškių** poilsio vietoje, išaugo gražus pastatas* LKŽ XI, 186 (tsp). ***Švenčioniškiam** kad ne jeknos visos mergos būtų aklos* LKŽ XV, 488 (Švenč). ***Tveriškiai** tebtver tvoras, dėlto žiemą kel's nedoras* LKŽ XVII, 254 (VP47).

Panevėžiškių (ypač šiaurinių) ir dalies šiauliškių gyvenamoji vieta nusakoma su priesaga *-ietis, -ė*. Pvz.:

Baisogaliētis** į kitus nežiūri* LKŽ I 69 (Bsg). ***Panevėžiečiai**, tai jie, mat, kitoniškai šneka, kaip mes* LKŽ IX 334 (Mžš). *Šiandie šilely labai daug **panevėžiečių** uogauja* LKŽ IX 334 (Krs). *Šiandiej labai daug **debeikiečių** Anykščiųuos buvo* LKŽ II, 348 (Dbk). ***Jonaviečiai** vis dėlto išsiuntė Karolį ir džiaugėsi, kad gerai pavyko* LKŽ IV, 356 (A. Gud-Guz.). *Ypatingu žvėrių gausumu **radviliškietiai** dar nesigiria* LKŽ XI, 14. ***Kalvarijiečiai**, tikrindami simniečių darbą, pasidalijo savo patyrimu* LKŽ XII, 563 (tsp). *Daba **skaisgirietiai** gyvena kaip inkstai taukuose: mūrinkai, rožės, baseinai kieme* LKŽ XII, 664 (Sk). ***Šiauliečių** ruda sermėga, bet jų širdis kiekvienam pamėgsta* LKŽ XIV, 720 (M). *Visi juk jie – tie patys lietuviai: vieną kalbą vartoja, visi tuos pačius dievus gerbia – ir **balyniečiai**, ir **liškiaviečiai**, ir **trakiečiai LKŽ XVI, 539 (Vvs). *Kadangi tuomet lenkų kalba ponavo Lietuvoje, tai sekant laiko madą, **užnaviečiai** įgijo lenkišką vardą zanavykai* LKŽ XVII, 668. *Bet **biržietis** sakėsi neisiąs toliau Biržų ir **zarasetis** toliau Zarasų. Jau užtenka, jau prisikariavome* LKŽ XIX, 1001 (M. Katil).

Jono Šukio (2003) manymu, priesaga *-ietis, -ė* kalbos kultūros požiūriu yra gera, kai žmogus pavadinamas pagal jo gyvenamą miestą, miestelį ar kaimą. Šią priesagą vediniuose

dažniausiai vartoja šiaurės ir vidurio aukštaičiai. Įsigalėjo su *-ietis*, *-ė* ir didžiųjų Lietuvos miestų gyventojų pavadinimai, ypač *vilnietis*, *kaunietis*, *šiaulietis*. Tačiau gyvojoje kalboje gyventojų pavadinimai pagal miestą, miestelį, kaimą yra skirtingi. Šį reiškinį galima vertinti teigiamai, kadangi įvairovę verta išsaugoti, nesuniveliuoti, segant vien afiksą *-ietis*, *-ė*.

Tačiau reikia pabrėžti, kad ši priesaga tiek šiose, tiek kitose Lietuvos apylinkėse nėra vienintelė. Įmanomi sinonimiškai vartojami ir kiti vediniai:

Jo boba biržietė LKŽ I 850 (Ds), tačiau yra lietuvių kalbos žodyne ir *biržiškis* (Skp), *biržėnas* (Vb).

Mano senelis pandėlietis LKŽ IX 333 (Kp) – ir iš *Pandėlio* (Rk.)

Šeduvė duktė ištekėjusi – tris sūnus turi LKŽ XIV, 604 (Rz) – ir *Šeduvietis* gydytojas LKŽ XIV, 604

Atidaryta šiauliečių dailinų kūrybos paroda LKŽ XIV, 720 (tsp) – ir *Šiauliškiai nuo šeduvių savo kalba labai skiriasi* (Šd).

Per keliolika okupacijos metų daug vilniečių, ypač jaunimas, tapo Lenkijos patriotais LKŽ XIX, 430 (rš) – ir *Ansai vilniškis vyskupas buvo tikras lietuvis ir Apsivedė tą vilninį vyrą, bet gerai sutaria su tais uošviais* (Snt).

Teip greit neišleisma, apkepsma duona ir būsit salakiškė LKŽ XII, 60 (Slk) – ir *Salakonas ir ardamas šoka, be jam ir pilvas groja* (Ds).

Baisogalietis į kitus nežiūri LKŽ I, 569 (Bsg) – ir *Baisogaliai nuo šeduvių savo kalba labai skiriasi* (Šd).

Seirijiškių kalba tokia, o leipalingiškių tokia LKŽ XII, 313 (Lp) – ir yra *seirijokas*.

Ana telšiškę, nepersilaužė kuršėniškai kalbėti LKŽ XV, 1184 (DūnŽ) – ir *Kas tau važiuos: visi telšininkai da miegta* LKŽ XV, 1184 (Trk), *Šiomet trečius metus telšiečių žvejų mėgėjų tvenkiniuose neršė lydekos* (rš).

Lietuvos gyventojų pavadinimai su priesagomis *-iškis*, *-ė* ir *-ietis*, *-ė* gali turėti skirtingą semantiką. Pavyzdžiui, žemaičiai apie Tauragę, Šilutę, Tauragę Klaipėdos miesto gyventojus vadina *klaipėdiškiais*, o visus Klaipėdos krašto gyventojus – *klaipėdiečiais*. Šiaulių rajone, Kairių apylinkėse gyventojui pavadinti vartojama priesaga *-iškis*, *-ė*, kuri praverčia ir tada, kai kalbama apie laikiną atvykėlį. O apylinkės gyventojus čionykščiai vadina priesagos *-ietis*, *-ė* vediniais. Taip yra ir Šalčininkų rajone. Su priesaga *-ietis*, *-ė* vedinius linkstama daryti didesnių miestų gyventojams pavadinti (*vilnietis*, *-ė*, *kaunietis*, *-ė*, *šiaulietis*, *-ė*, *panevēžietis*, *-ė*).

Suvalkiečiai, vartodami ir kitokias priesagas, žinomesnių vietų gyventojus vadina priesagos *-ietis*, *-ė* vediniais, pvz.: *šakietis*, *kaunietis*, o priesaga *-iškis*, *-ė* jiems reikalinga tuo atveju, kai kalba apie mažesnių gyvenviečių žmones arba kai nori pasakyti vietą, iš kur parvyko laikinai ten

buvęs, bet ne ten gyvenęs asmuo (pvz., **šakiškiai parvažiavo** – tie, kurie buvo Šakiuose). Šis reiškiny, pasak M. Lenkevičiūtės-Norkaitienės (1983), pasitaiko ir apie Kuršėnus (*Ar jau miegt rygiškiai?* LKŽ XI 594 (Krš)). Ši priesaga tinka ir tada, kai kalba apie laikinai išvykusį gyventoją: **Rygiškiai dar neparvažiavo** LKŽ XI 594 (Krš). Varėnos rajone, kai kalbama apie ne vietinius, o kitur gyvenančius arba sutiktus ne jų gyvenamojoje vietoje žmones, tai vartojama priesaga *-iškis, -ė*. Neretai vartojami ir nusakomieji pavadinimai.

Priesaga *-ietis, -ė* tarmėse yra antrinė. Jos vediniais buvo vadinami kaimyninių apylinkių gyventojai, žmonės iš didesnių gyvenviečių. Šnekamojoje kalboje iki šių dienų daugiausia gyventojų pavadinimų su priesaga *-ietis, -ė* pasitaiko tarmių paribiuose. Bendrinėje kalboje, vediniai, žymintys asmenis pagal jų gyvenamųjų ar gyventų vietų vardus, yra daromi dažniausiai tik su priesaga *-ietis, -ė*. Šie vediniai yra dažnesni dėl fonetinių priežasčių. Su priesaga *-iškis, -ė* ne visada galima pasidaryti gyventojų pavadinimų. Pasak M. Lenkevičiūtės-Norkaitienės (1983, 141), netgi žemaičiai, kurie dažniausiai vartoja priesagą *-iškis, -ė*, gyventojus iš Tryškių vadina *tryškietėmis*.

Lietuvos gyventojų pavadinimai su priesaga *-ėnas* labiausiai paplitusi Kupiškio, Anykščių krašte, Rokiškio apylinkėse: *Tep vidiškėnai ūtura* LKŽ XIX, 85 (Vdš). **Vabalnykėnai** visai kiteip sako LKŽ XVII, 766 (Antš). Šitie **ragainėnai** anos Nemuno pusės strukius paprastai vadina užnemunėnais LKŽ XVII, 667 (A. Sal.). **Švendubrėnai** jau šienauja LKŽ XV, 489 (Drsk). *Jo žmona šašuolėnė* LKŽ XIV, 540 (Kkl). **Ragainėnai** i tur savo tarmę LKŽ XI, 14 (Pgg). *Nemerkite jūs į įsrutėnus* LKŽ IV, 150 (CII36). **Duokiškėnų** žemės geros LKŽ II867 (Dbk). *Kad jis anykštėnas, pažinau iš kalbos* LKŽ I 141 (An). **Kupiškėnai** kupiškėnais palieka LKŽ VI 927 (Kp). **Rokiškėnai** neskūpūs LKŽ XI 816 (Ob). **Biržėnai** juokias iš **kupreliškėnų**: čia korva, čia kumala, čia duonos plutala LKŽ VI 930 (Kpr). *Atvažiuos ant vakaro ir aždustėnai* LKŽ I, 534 (Ds). **Suvainiškėnų** tokia pat kalba kaip ir čedasiškių LKŽ XIV, 246 (Svn).

Priesagos *-ėnas* vediniai minėtose Lietuvos vietose kartais žymi ne kurios nors konkrečios gyvenvietės, o tų apylinkių gyventoją, tarmės atstovą, pvz.: *kupiškėnas, vabalninkėnas, juodupėnas, rokiškėnas, anykštėnas*. Jau nuo senų laikų ir ne vieno kalbininko visas lietuvių kalbos plotas buvo skirstomas į dvi dalis: aukštaičius ir žemaičius.

Kupiškio, Anykščių krašto, Rokiškio apylinkių žmonės, anot M. Lenkevičiūtės-Norkaitienės, norėdami pasakyti, kad gyventojas yra iš paties miestelio ar gyvenvietės, sako: *salamiestietis, alizavietis, papilietis, rokiškietis, juodupietis* arba *obeliškis, čedasiškis, biržiškis*. Galima palyginti: Tilžės ir Ragainės apylinkių gyventojai vadinami *tilžėnais* ir *ragainėnais*, o tų miestų gyventojus – *tilžiškiais* ir *ragainiškiais* (M. Lenkevičiūtės-Norkaitienės (1983, 141).

Galima pastebėti, kad vedinių su priesaga *-ėnas* pasitaiko ir kitose Lietuvos vietose: pietų aukštaičiuose – *žaslėnai* Ppr, *vieviškėnai* Vvs (yra ir *žasliškiečiai* Žsl, *vieviškiai* Trak); *ratnyčėnai* (Šita žemė *ratnyčėnų* LKŽ XI 244 (Drsk)); Klaipėdos krašte Viešvilės gyventojai – *viešvilėnai* Jrb (yra ir *viešviliškiai*); vakarų žemaičių plote – *plikėnai* Grg, *grabupėnai* Drdm; Ignalinos krašte – *daugėliškiečiai* (*Jau nėra niekur tokių giesmininkų kaip daugėliškiečiai* LKŽ II 313 (Dglš)), *tvėrečėnai* (*Tvėrečėnai adutiškėčius vadina skersagudžiais* (Ad)); Širvintiškių plote – *kiauklėnai*, *šašuolėnai* Šš, *čiobiškėnai* Čb; uteniškiuose – *užpalėnai* Sdk, *kuktiškėnai* (*Tas žmogus gal kuktiškėnas?* LKŽ VI 809 (Ut)).

Kalbininkė M. Lenkevičiūtė-Norkaitienė teigia, kad lietuvių kalbos žodynų tomuose jai nepavyko rasti pavyzdžių moteriškąja forma su priesaga *-ėnas*, „nors gyvojoje kalboje gal kurs nors ir vartojama“. M. Lenkevičiūtės-Norkaitienės (1983, 141). Moteriškos formos nebuvimą sieja su tuo, kad visi krašto gyventojai buvo vadinami daugiskaitine forma. Tai patvirtina dvigubų priesagų vartojimas, pvz.: *Kuktiškėniškiams naravau: turi geležinkelį, kure nori, gali nuvažiuot* LKŽ VI 809 (Trgn). *Papilėniškiai dideliai mėgst dainas* LKŽ IX 362 (Pp). Tačiau šis teiginys nėra teisingas. Lietuvių kalbos žodynų tomuose yra užfiksuota moteriškosios giminės Lietuvos gyventojų pavadinimų su priesaga *-ėnas*, *-ė*: *trakėnas – trakėnė* LKŽ XVI, 539, *šašuolėnas – šašuolėnė* (*Jo žmona šašuolėnė* Kkl) LKŽ XIV, 540.

Taigi priesaga *-ėnas* rodo, kad kalbama apie tam tikro krašto gyventoją, o priesaga *-išk-* nurodo konkrečią, tikslią vietovę. Skirtingų priesagų vartojimas toje pačioje teritorijoje ženklinia, kad kiekviena šių priesagų turi skirtingą semantinę funkciją. Tačiau semantinis skirtumas nėra labai ryškus ir jis galioja ne visose teritorijose. Lenkų kalbininkas J. Otremski knygoje „*Wschodniolitewskie narzecze twereckie. Gramatyka*“ kalba apie tai, kad šios dvi priesagos atlieka ir tą pačią semantinę funkciją. Priesaga *-iškis*, *-ė* pakeičiama *-inis*, *-ė* tuo atveju, kai pats vietovardis turi priesagą *-iškis*, *-ė*. Kai kuriuose vietovardžiuose priesaga *-iškis*, *-ė* išlieka ir vediniuose, o iš kitų vietovardžių vedinių su *-inis*, *-ė* nedaroma. J. Otremskis pateikia du pavyzdžius: *Karališkiškiai – karališkiniai*, bet *Latakiškė – latakiniai* (Otremski, 1934, 170-172).

Priesagos *-inis*, *-ė* vartojimas nėra labai dažnas reiškinyse palyginus su vediniais, turinčiais priesagą *-iškis*, *-ė*. Vedinių su *-inis*, *-ė* daugiausia daroma vilniškių ir kauniškių tarmės plotuose. Kituose Lietuvos regionuose labai retai. Gyventojų pavadinimai su priesaga *-inis*, *-ė* žymi ten gyvenantį arba iš (nuo) ten kilusį, atvykusį (parvykusį) žmogų. Taip pat asmenvardžių raidos istorija rodo, kad vediniai su priesaga *-inis*, *-ė* taip pat žymėjo asmens kilmės vietą (pvz., *Sudervinis* – iš Sudervės) arba priklausymą (pvz., *Geldinis* – Geldai, Geldos sūnus) (Zinkevičius, 1977, 241). Vediniai su priesaga *-inis*, *-ė* vartojami dažniau būdvardiškai, o ne daiktavardiškai, pavyzdžiui:

Bo (buvo) *atėjęs ir alksnininis mokytojas* LKŽ I 104 (Gs). *Dūkštiniai* *berniukai atleidžia ir lakštą* (laišką) LKŽ II 811 (Dglš). *Ryginė Petronienė* (iš Rygos parvažiavusi) LKŽ XI 594 (Kp.) *Mes dūštinės* LKŽ II 811 (Dkšt). *Apsivedė tą vilninį vyrą, bet gerai sutaria su tais uošviais* LKŽ XIX, 430 (Snt) *Šilaliniai* *vyrų, nepažįstami* LKŽ XIV, 778 (Pj). *Šakiniai* *į vakarą visi važiavo namo* LKŽ XIV, 410 (Snt). *Nuvežė Vilniun, tai ir vilninis doktarius nieko nepadėjo* LKŽ XIX, 430 (rš). *Mus užpuolė sasnaviniai* LKŽ XII, 172 (Ss). *Salakinis žydą* LKŽ XII, 60. *Marti didvyžinė* *i čia gyvena* LKŽ II, 487 (Gs).

Būdvardiškąją reikšmę gali būti vartojami ir kitų priesagų vediniai, pvz.:

Da vienas alantiškis žmogus buvo su tokio pat reikalu LKŽ I 91 (Dbk). *Važinėja vyrų paberžiškiai* LKŽ IX (Pb). *Visos raudėniškės bobos pažįstamos* LKŽ XI 249 (Krs). *Naumėstiškis* (daktaras) *važiuos į Švėkšnų* LKŽ XVIII 592 (Vn). *Kitam mieste pamatė dustiškį žmogų, tuoj pažįnsi, kad dustiškis* LKŽ II 924 (Ds). *Buvo atvažiavęs panevėžietis gydytojas* LKŽ IX 334 (Krs). *Adutiškėnai žmonės* LKŽ I 22 (Ad).

Lietuvos gyventojų pavadinimai turi ir kitokių priesagų. Pavyzdžiui, priesaga *-i(in)inkas* (*-nykas*), *-ė* nėra dažna, tačiau pasitaiko žemaičių tarmėje: *alkininkai* Grdm, *palukninkas* Skd, *tarbūčninkai* Žg, *vegerininkas*, *žagarininkas*, *karklininkas* Krg, *nidininkai*, *pervalkininkai*, *preilininkai* Nd, *ventininkai* Prk, *molėtnykai* Dbg; *Mums, ragaininkams, ji dovanoja gražią vilpštynę* LKŽ XII 4 (Rdž) (Lenkevičiūtė-Norkaitienė, 1983, 142-143). Dažniausiai su šia priesaga sudaromi asmenų pavadinimai pagal užsiėmimą, pamatiniai žodžiai dažniausiai reiškia to užsiėmimo objektą ar padarinį (pvz.: *augalininkas*, *boksininkas*, *teisininkas*, *kasininkas* ir kt.). Tačiau lietuvių kalboje užfiksuota ir vedinių su šia priesaga, kurie nurodo asmens kilimo ar dabartinę gyvenamąją vietą.

Įvairiose Lietuvos teritorijose semantiniu požiūriu priesagos *-ininkas*, *-ė* turi skirtingą reikšmę, t. y. kalbamosios priesagos vediniai nevienareikšmiai. Pavyzdžiui, Kuršėnuose *rygininkais* vadinami tie, kurie nuolatos važinėja į Rygą (LKŽ XI 594). Kitur šiuo vediniu gali būti vadinamas vietinis žmogus, išvažiavęs į Rygą, pvz.: *Ale ka mūsūs rygininkai šį kartą ilgai neparvažiuoja* LKŽ XI 594 (Škn) arba žmogus, kuris ruošiasi važiuoti į kokį nors miestą: *Kas tau važiuos: visi telšininkai da miegta* LKŽ XV, 1184 (Trk) (kas rengiasi į Telšius važiuoti).

Pavyzdį su priesaga *-inkas*, *-ė* pavyko aptikti tik vieną. Vegerių miestelio ar jo apylinkės gyventojas vadinamas *vegerninku*, *-e*: *Čia pat vegerninkas mirė* LKŽ XVIII, 501 (Vgr). *Buvo susitaisę čia vegerninkai, atėję į kleboniją* LKŽ XVIII, 501 (Vgr).

Ypač retai pasitaiko vedinių su priesaga *-ytis*. Pavyzdžių pateikia savo straipsnyje M. Lenkevičiūtė-Norkaitienė: *veliuonytis* Jrb, *zarasytis* (Nuvažiavo milicija *zarasyčia* Zr). Lietuvių kalbos žodyne paminėtas tik vienas vedinys – *šiaulytis*: *Antai žemaičiai šiaurėje šiaulyčiais*

vadina apskritai aukštaičius LKŽ XIV, 721 (LD12), Žemaičiai visus apyšiaulės žmonis gyventojus vadina šiauliškiais **šiaulyčiais** LKŽ XIV, 721 (Sln), **Šiaulytis** toks, ka nesuprasi visko LKŽ XIV, 721 (DūnŽ). Upynoj *šiaulytis* reiškia ir apskritai aukštaičių tarme kalbantį žmogų.

Su priesaga *-ujis* sudaroma vedinių Šilutės apylinkėse: *skardupėnujis* (: Skardupiai) Šlu, *paplynujis* (: Paplyniai) NmŠ, *lankininkujis* (: Lankininkai), *lazdūnujis* (: Lazdūnėnai).

Įvairesnių priesagų pasitaiko tuose rajonuose, kur gyvena įvairių tautų žmonės, kur yra mišresnė tautinė sudėtis, pvz:

-onas, -ė, -(i)onas, -ė: *Per karę iš Rygos buvo pradėję eiti rygionės* LKŽ XI 594 (Lkv). *Galgi žmogus suprasi, ką beržionys* (biržėnai) čekčioja. *Vilnionis, -ė* Mlt. *Abu tikri salakonai, tik Antanas išvažiavęs buvo* Slk.

Vedinį *narčionis, -ė* lietuvių dialektologas A. Vidugiris lygina su panašios reikšmės ir darybos senu skoliniu *miesčionis* ir pažymi, kad Zietelos apylinkėse Narčių kaimo atstovui pavadinti dažniau vartojamas vedinys *narčioniškis* negu *narčionis* (Vidugiris, 1969, 157).

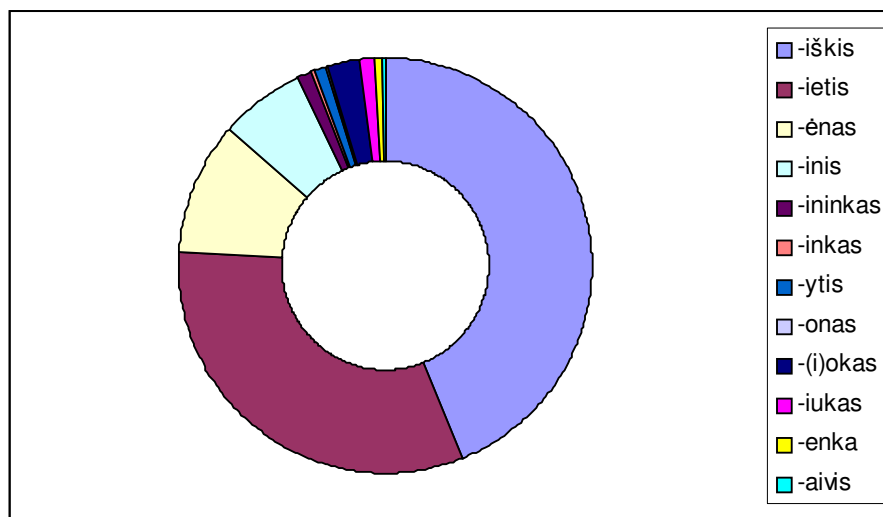
-(i)okas, -ė. Šios priesagos asmenų pavadinimai, padaryti iš tų asmenų gyvenamųjų vietų tikrinių vardų ir kai kur turintys šalutinį menkinimo reikšmės atspalvį (šalia kilmės – priklausymo reikšmės), vartojami beveik tik tai pietinėse aukštaičių šnektose (Alytus, Kaišiadorys, Kapsukas, Veisiejai), pavyzdžiui: *kaišiadoriokas, -ė, kauniokas, -ė, lazdiokas, -ė, palomeniokas, -ė, prieniokas, -ė, seirijokas, -ė, veisiejokas, -ė, vištyčiokas*: *Daugiausia vištyčiokų, buvo ir pajevoniškėčių, gražiškinių* LKŽ XIX, 794 (Všt), *Vištyčiokai miške gyvulius ganė* LKŽ XIX, 794 (Graž) (LKG, 1965, 413).

Tyrinėtoja M. Lenkevičiūtė-Norkaitienė (1983) pateikia dar keletą vedinių su kitomis priesagomis, pvz.: *raguvekas, traupekas* Tršk, *vilenskas* Zr, *švenčenskas* Ck, *butrimancas* Šlčn, *druskineckas* Lzd, *paringuckas* Ign, *smėlinskis* Zr, *adutinskas* Ad, *ignalinskas* Ad. Tai vediniai su slaviškomis priesagomis, tačiau tokių pavadinimų lietuvių kalboje nėra daug užfiksuota.

Lietuvių kalboje reti darybos vediniai su priesaga *-(i)ukas, -ė kazlinukė* (: Kazlų Rūda) Kps, *pasodėliukai* (: Pasodėlė) Krkn; su priesaga *-(i)utis: kauniutis* (: Kaunas) Ut.

Lietuvių kalbos žodyno penkioliktame tome užfiksuotas vienintelis vedinys su slaviška priesaga *-enka*: *švendubrenka* LKŽ XV, 489 (Drsk) (Švendubrės gyventoja). Ši priesaga kalboje vartojama keliais atvejais: 1) moteriškosios lyties asmenims ar gyvūnams įvardyti. Beveik visoje Lietuvoje žinomi žodžiai *kaimynka* (= kaimynė), *vagilka* (= vagilė), *mergelka* (= mergelė) ir 2) familiariems vardams sudaryti – dažniau moteriškiems, kartais ir vyriškiems (žargonu, slengo reiškiny, būdingas miestiečiams): *Zitka* (=Zita), *Irka* (= Irena), *Staska* (= Stasė, Stasytė ar Stasys, Stasiukas) (Šukys, 2003, 81).

Taip pat rastas tik vienas vedinys su priesaga *-aivis*: *šilaivis* (Šilų miestelio ar jo apylinkės gyventojas): *Šilų žmonės vadinami šilaiviais* LKŽ XIV, 776 (Rgv). Šis priesaginis vedinys pateikiamas tik su vyriškosios giminės galūne. Tokio vedinio, kaip *šilaivė* lietuvių kalbos žodynas nefiksuoja.

1 pav. Lietuvos gyventojų pavadinimų priesagų vartoseną

Taigi daugelis Lietuvos gyventojų pavadinimų – priesaginiai vediniai, kurių pamatiniai žodžiai yra Lietuvos vietovardžiai. Žmonių kilmei pagal vietovę nusakyti vartojama 11 priesagų, vienos iš kurių vienos dažniau (*Šiaulėniškių kad protas sumišo, pinigus į stulpą sukūšo* LKŽ XIV, 720 (VP44); *Atidaryta šiauliečių dailinkų kūrybos paroda* LKŽ XIV, 720 (tsp)), kitos – rečiau (*švendubrenka* LKŽ XV, 489 (Drsk); *Šilų žmonės vadinami šilaiviais* LKŽ XIV, 776 (Rgv)).

1.2.2. Galūnės *-is* vediniai

Galūnių darybos būdas yra atskilęs nuo senovinio priesaginio darybos būdo. Galūnių vediniais laikomi žodžiai, kurių galūnės, be įprasto žodžių kaitybos vaidmens, kartu yra ir žodžių daromoji priemonė, t. y. su jomis išvedami žodžiai ir iš kitų lietuvių kalboje vartojamų žodžių. Galūninių vedinių yra keletą kartų mažiau negu su priesagomis išvestų žodžių. Darybos atžvilgiu galūnių vediniai artimi priesagų vediniams. Tik nedaromi mažybinių daiktavardžiai, kuopiniai pavadinimai ir beveik nedaromi pavadinimai pagal kilmę bei priklausymą. Iš šios klasės pasitaiko tik asmenų pavadinimų pagal kilimo bei gyvenamąją vietą (Keinys, 1999, 55-61). Tokie vediniai ir aptariami šiame skyrelyje.

Asmenų pavadinimų pagal kilimo bei gyvenamąją vietą sudarytų galūnių darybos būdu lietuvių kalboje nėra daug. Jie sudaryti iš vietovardžių su baigmenimis *-gala, -ėna, -uva, -otis*: Jų dažniau pasitaiko Ukmergės, Panevėžio, Radviliškio, Pakruojo šnektose:

Varėna: varėnis, -ė. Varėnoj gyvenu seniai, ir seniausias čia, aš visų varėnių tėvas LKŽ XVIII, 144 (Vrn), *Viena motera buvo iš Marcinkonių, kita varėnė* LKŽ XVIII, 144 (Prl), *Varėnių pas mus daug buvo an kvatiros* LKŽ XVIII, 144 (Nč), *Varėnis [kunigas] išvažiavo į Merkinę* LKŽ XVIII, 144 (Vrn), *Varėnės pas mumi dirbo* LKŽ XVIII, 144 (Mrc).

Širvintos: širvintis, -ė. Aš pabėgau nuo širvinčių daktarų Šr. Suveina vakaruškos[e] širvinčiai, tolimų buvo Šr.

Deltuva: deltuvis, -ė LKŽ II 398.

Raguva: raguvis, -ė. Iš kurgi būsi? Ar traupietė, ar raguvė? – Raguvė LKŽ XI 43 (Ukm), *Guzą gausi, neatsargiai pasipynęs po kojų kokiam įkaušusiam raguviui* LKŽ XI, 43.

Baisogala: baisogalis, -ė. Šitas žmogus baisogalis LKŽ I 569 (Bsg). *Baisogaliai nuo šeduvių savo kalba labai skiriasi* LKŽ I 569 (Šd).

Šeduva: šeduvis, -ė. Šeduvė duktė ištejkėjus – tris sūnus turi LKŽ XIV, 604 (Rz).

Pušalotas: pušalotis, -ė. Lietuviškos dainos, užrašytos apygardoje pušaločių ir Veliuonos LKŽ XI 105.

Linkuva: linkuvis, -ė Sdb. *Mes, žemaičiai (Žeimelio gyventojai) taip šnekam, linkuviai kiteip, pašvitiniečiai vėl kiteip* LKŽ VII 551 (Žml). *Linkuvės labai gražius milus ausdavo* LKŽ VII 551 (Lnkv). *Mes į jaują džiaunam, o linkuviai šeria* LKŽ II (Rz).

Taigi darybos priemonių paplitimą sąlygoja gyventojų kalbinė (tarminė) vienovė. Darybos priemonių vartojimo plotai beveik sutampa su tarmių užimamais plotais. Bendrinės kalbos priesagos kaitaliojasi su tarminėmis, sudarydamos dubletines sinonimines formas. Šis reiškinys ypač ryškus tarmių paribiuose.

Taigi semantiškai galima išskirti kelias grupes vedinių, žyminčių asmenis pagal kilmę, bet ir grupę vedinių, kurie žymi didesnę būrį žmonių, vienijamų bendros veiklos, dalyvaujančių kuriame nors renginyje. Pavyzdžiui, Kalvarijų atlaiduose dalyvaujantys žmonės vadinami *kalvariškiais: Ka tiems kalvariškiams pradėtų lyti* LKŽ V 165 (Als).

Galūninių vedinių lietuvių kalboje nėra daug. Dominuoja priesaginiai vediniai. Tarmėse ypač gausu vedinių su priesaga *-iškis, -ė*. Tačiau bendrinėje kalboje ją baigia išstumti priesaga *-ietis, -ė*. Šios priesagos išigalėjimo priežastys yra kelios, tačiau bene svarbiausios yra gramatinės:

1. su priesaga *-ietis, -ė* sudaryti *nomina regionalia* paprastai vartojami tik daiktavardiškai. O su priesaga *-iškis, -ė* sudaryti pavadinimai ne tik

daiktavardiškai, bet ir būdvardiškai, pvz.: *Daugelis perlojiškių tik iš grybų gyveno* LKŽ IX 839 (Alv) ir *Perlojiškis bajoras* LKŽ IX 839 (K. Būg); *Vilniškiai jau išvažinėj* Pv ir *Vilniškė publika* DŽ 940.

2. su ja daroma ir moteriškosios, ir vyriškosios giminės pavadinimų. (O, pavyzdžiui, su priesaga *-ėnas* paprastai tesudaromi vien vyriškosios giminės pavadinimai. Šią priesagą ypač vartoja rytų aukštaičiai. Taip pat su priesaga *-aivis*: *šilaivis*: *Šilų žmonės vadinami šilaiviais* LKŽ XIV, 776 (Rgv).
3. stilistiškai priesagos *-ietis*, *-ė* yra neutralūs (to negalima pasakyti apie vedinius su priesaga *-okas*: *Lazdijokai dar aršiau šneka* LKŽ VII 213 (Rdm) arba su slaviška priesaga *-enka*: *švendubrenka* LKŽ XV, 489 (Drsk)).

Tokį reiškinį galima aiškinti taip: pirma, sena tokios vartosenos tradicija (ypač žemaičiuose, dzūkuose ir iš dalies aukštaičiuose); antra, priesagos *-iškis*, *-ė* būdvardžių daiktavardėjimu (DLKG, 1994, 574).

Nepaisant to, su kokia priesaga sudaryti pavadinimai, dažniausiai vartojama daugiskaitos forma, pvz.: *Turgun suvažiavo visi aviliškiai* LKŽ I 526 (Avl). *Šiandien labai daug debeikiečių Anykščiuose buvo* LKŽ II 348 (Dbk). *Papilėniškiai dideliai mėgst dainas* LKŽ IX 362 (Pp). *Jau nėra niekur tokių giesmininkų kaip daugėliškėnai* LKŽ II 313 (Dglš). Taip yra ir kitose kalbose. Specialieji rusų žodynai daugiskaitos formą pateikia kaip pirminę ir pagrindinę. Knygoje *Словарь узванийх жителей РСФСР* (1964) teigiama, kad daugiskaita esanti „patogi tuo, kad išreiškia grupės idėją, nenurodydama ją sudarančių asmenų lyties“. Dėl to pavadinimai įgauna didesnio semantinio abstraktumo. Galima pastebėti, kad daugiskaitos vietininkas netgi yra suprieveiksmėjęs, įgavęs bendresnę leksinę reikšmę ir sakinyje jau atlieka vietos aplinkybės funkciją, pvz.:

Dabar jis gyvena pandėliečiuos (Pandėlio apylinkėse) LKŽ IX 331 (Kp). *Pandėliečiuos tai nesako šiteip* LKŽ IX 331 (Pnd). *A tris metus esu palangiškiuos* (Palangos apylinkėse) gyvenęs LKŽ IX 238 (Ms). *Papilėniškiūse* (Papilės apylinkėse) gyvena ir išmoko sakyti douna, peins LKŽ IX 362 (Krš). *Esu gyvenęs rietaviškiūse du metu* LKŽ XI 582 (Jdr).

Taigi darybiniu būdu galima pasidaryti pavadinimų ne iš visų vietovardžių, kai kada tinka tik nusakomasis būdas. Tai priklauso nuo fonetinės ir morfologinės struktūros. Pavyzdžiui:

- Lietuvos vietovių pavadinimai, turintys priesagą *-iškis*, kuri dedama prie kamieno, besibaigiančio priebalsiu *k* (pvz., *Duokiškis*, *Rokiškis*, *Karsakiškis*, *Grinkiškis*), tai nomina regionalia tokiu atveju niekada nedaroma su priesaga *-iškis*. Taip norima išvengti fonetinio pasikartojimo (išeitų *duokiškiškis*, *rokiškiškis*, *karsakiškiškis*, *grinkiškiškis* ir pan.).

- Iš dvižodžių vietovardžių *nomina regionalia* daromi dažniausiai nusakomuoju būdu arba tik iš vieno dėmens (dažniau antrojo): *Aukštoji Panemunė – žmogus iš Aukštosios Panemunės* arba *panemunietis* LKŽ IX 333., *rūdininkas* LKŽ XI 871 (Zp). *Žemaičių Kalvarija – iš Kalvarijos, kalvariškis* LKŽ V 165 arba *Kazlų Rūda – iš Kazlų Rūdos* arba *kazliškis, kazlinukas* Kps. Netinka vartoti dūrinius iš dvižodžių ar keliažodžių gyvenamųjų vietų. Pasak J. Šukio, sovietmečiu dažnai šitaip netinkamai buvo įvardijami asmenys: *naujavilnietis, -ė* (= Naujosios Vilnios gyventojas), *naujakmenietis, -ė* (= Naujosios Akmenės gyventojas), *kazlūrudietis, -ė* ar net *kazlūrūdietis, -ė* (= Kazlų Rūdos gyventojas) (Šukys, 2003, 99). Jeigu dvižodis pavadinimas paverčiamas dūriniu (*Lauko Soda – Lauksodis*), tai iš jo galima padaryti ir vedinį *lauksodiškis, -ė*.
- Atskirose tarmėse iš analogiškų vietovardžių daroma pavadinimų su skirtingomis priesagomis, pvz. *Kudirkos Naumiestis – naumiestietis, -ė, Žemaičių Naumiestis – naumiestiškis, -ė*.
- Gyventojų pavadinimas kartais vartojamas perkeltine reikšme tos vietos gyventojams įvardinti, pvz.: *Jis kad jims par pečius pliušyti Rudikus* (Rudikų kaimo žmonės) LKŽ X 285 (SIm). *Atsimenu, ba ženklūs metai buvo: Pivašiūnai su Einoronim mušės* Pv.
- Vedinius su galūne *-is* (moteriškajai giminei *-ė*) linkstama darytis iš vietovardžių su priesaga *-uva* (Linkuva, Raguva, Šeduva). Tačiau su šia galūne esama vedinių ir iš kitokios galūnės vietovardžių (Baisogala, Pušalotas, Varėna).
- Tarp vedinių darybos ir semantikos yra ryšys. Pastebėta, kad tarmėse *nomina regionalia* variantų nėra daug ir kad jie beveik nepriklauso nuo pamatinių žodžių darybos (Lenkevičiūtė-Norkaitienė, 1983, 146).

2. Gyventojų pavadinimai pagal tarminį ar topografinį objektą

Kalba nuolat kinta, o dėl nepaliaujamo jos kitimo, kuris nevienodas atskirose kalbos ploto vietose, atsiranda tarmės. Palankiomis sąlygomis ilgainiui tarmės gali taip nutolti viena nuo kitos, kad net virsta atskiromis kalbomis.

Lietuvių kalba, kaip ir daugelis senųjų pasaulio kalbų, yra suskilusi į tarmes, o šios – į patarmes, šnektas, pašnektas bei šnekteles. Tarmių bei šnektų skirtumai yra gana įvairūs. Jie paprastai skirstomi pagal kalbos lygmenis. Pagrindiniais laikomi fonetiniai skirtumai, tačiau nemažiau svarbūs ir morfologiniai, leksiniai ir sintaksiniai skirtumai (Vidugiris, 1996, 11).

Jau nuo senų laikų ir ne vieno kalbininko visas lietuvių kalbos plotas skirstomas į dvi dalis: aukštaičius ir žemaičius. Lietuvių kalbos tarmėse labiausiai įvairuoja balsiai ir jų junginiai (vienos tarmės dažnai turi tokių, kurių neturi kitos), o priebalsių įvairovė labai nežymi (skiriasi afrikatų buvimu, dzūkavimu). Įvesta vienoda tarmių bei šnektų pavadinimo sistema. A. Girdenio siūlymu, stambiems tarminimis vienetais nusakyti vartojama iš pasaulio šalių (*šiaurės, rytų, vakarų...*), smulkiesiems – iš stambesnių miestų (*kauniškiai, šiauliškiai, panevėžiškiai...*) sudaryti pavadinimai (Zinkevičius, 1994, 19).

Aukštaičių tarmė skirstoma į tris patarmes: vakarų (balsiai, kurie turimi žodžio kamiene, gali būti ir galūnės), pietų (galūnėse turi mažiau balsių negu kamiene) ir rytų (daugiau balsių turi galūnėse).

Taigi Lietuvių kalbos žodyne fiksuojami Lietuvos gyventojų pavadinimai, kurie nusako, kokiai tarmei priklauso tam tikras asmuo. Pavyzdžiui:

Rokiškėnas – Rokiškio krašto ar miesto gyventojas, tos tarmės atstovas (***Rokiškėnai neskūpūs*** LKŽ XI, 816).

Rokiškio apylinkių gyventojas priklauso rytų aukštaičių plotui, uteniškių tarmei. Šios tarmės atstovas LKŽ fiksuojamas su priesaga *-ėnas*. Pateikiama tik vyriškosios giminės vienaskaitos forma.

Telšiečiai – Telšių miesto ar rajono gyventojai; šiaurės žemaičių tarmės rytinė dalis (*Baranauskas ou, ei, tariančiuosius žemaičius vadino telšiečiais. Vakarinę šiaurės žemaičių dalį siūloma vadinti kretingiškių, rytinę – telšiškių vardu* (Trš). *Daug duoda medžiagos ir apie telšiškių žemaičių tarmę* LKŽ XV, 1184 (rš)).

Pateiktas lietuvių kalbos žodyne apibrėžimas – tai net nuoroda, kokiai tarmei priklauso šios vietovės gyventojai. Ši tarmė bendrinėje kalboje pateikiama su priesaga *-iškis* (telšiškių tarmė), tačiau žodyne, norint įvardinti šios tarmės atstovą ar to ploto gyventoją, pateikiamas pavyzdys su priesaga *-ietis*. Ši priesaga padeda tiksliau ir konkrečiau nurodyti tam tikrą asmenį. Taip pat vartojama daugiskaitinė forma (tačiau nebūtinai visada), neišskiriant tam tikros lyties.

Širvintiškiai – pietinės rytų aukštaičių patarmės atstovai (*Šiaurinę [rytų aukštaičių] dalį siūloma vadinti panevėžiškių, pietinę – širvintiškių vardu* LKŽ XIV, 910 (LD)).

Priklauso rytų aukštaičių plotui, širvintiškių tarmei. Žodyne dar tiksliau apibrėžiama. Čia tiesiogiai nenurodoma, kad kalbama apie tam tikros vietovės gyventojus. Visas dėmesys sutelktas į tarminį aspektą. Taip pat pateikiama daugiskaitinė forma.

Uteniškiai – rytų aukštaičių patarmė LKŽ XVII, 564.

Prie šio apibrėžimo nepateikiama pavyzdžių, tik tam tikros kalbotyros žinios leidžia suprasti, kad kalbama apie tam tikro ploto, tam tikros tarmės atstovus.

Šie gyventojų pavadinimai fiksuoja ne tik asmens gyvenamąją vietą pagal geografinę teritoriją, bet ir nurodo, kokios yra tarmės atstovas. Tokių pavyzdžių žodynuose nėra daug.

Taip pat gyventojų pavadinimai formuluojami pagal Lietuvos teritorinį plotą. Toks skaidymas ryškus šekamojoje kalboje (*aukštaitis, žemaitis, suvalkietis, dzūkas*), todėl natūralu, kad tokių darinių Lietuvių kalbos žodyne mažai fiksuojama, pavyzdžiui:

Suvalkiečiai, suvalkiškis, -ė, suvalkietis, -ė – Vakarų aukštaičiai, gyvenantys į vakarus ir pietus nuo Nemuno, užnemuniečiai (*Skaitydavo jis [V. Mykolaitis – Putinas] neskubėdamas, aiškiai, man įprasta suvalkiečių tarme, labai gražiai išstardamas ir kirčiuodamas žodžius* LKŽ XIV, 246. *Rašytojas pagal tarmę regimai suvalkiškis* LKŽ XIV, 246).

Sūduvis, -ė, sūduvietis, -ė, sūduviečiai – buvusios Sūduvos, dabartinės užnemunės, gyventojas, suvalkietis (*Sūduviams Šešupė nuo seno gimtosios žemės, jos grožio simbolis* LKŽ XIV, 45 (tsp); *Sūduviečių tarmė – kapsai, zanavykai ir kiti* LKŽ XIV, 45 (tš); *Tarybų Lietuvoje vs daugiau atsiranda žmonių, gimusių Žemaitijoje, vedusių sūduvietę, o gyvenančių Aukštaitijoje* LKŽ XIV, 45).

Šiaulytis, -ė – kas nuo Šiaulių krašto, aukštaitiškai kalba (*Antai žemaičiai šiaurėje šiaulyčiais vadina apskritai aukštaičius* LKŽ XIV, 721 (LD12); *Žemaičiai visos apyšiaulės žmonis gyventojus vadina šiauliškiais, šiaulyčiais* LKŽ XIV, 721 (Sln); *Šiaulytis toks, ka nesuprasi visko* LKŽ XIV, 721 (DūnŽ)).

Lietuvių kalbos žodyne fiksuotas toks gyventojų pavadinimas: *viduvietis, -ė* – vidurio Lietuvos gyventojas. Darybos tipą sudaro priesaga *-ietis, -ė*. Su šia priesaga yra daromi vediniai ne tik iš tikrinių vietovardžių, bet ir iš bendrinių vietą įvardijančių daiktavardžių. Tokio pobūdžio

darinys rastas tik vienas. Šis pavadinimas labai abstrakčiai pavadina gyventoją, nenurodo tikslios gyvenamosios vietos ar tarminės teritorijos. Tik pažvelgus į žemėlapi galima maždaug įsivaizduoti, apie kurios vietovės gyventoją yra kalbama.

Prošiauliškis, -ė – artimas šiauliškiams, beveik šiauliškis (*Ten biškį **prošiauliškiai** [gyvena]* LKŽ X, 799 (Vgr)).

[domi vedinio *prošiauliškis, -ė* konstrukcija. Priešdėlio *pro-* vediniai žymi ankstesnės kartos ar daug anksčiau gyvenusį asmenį. Taigi gyventojai gali būti vadinami istoriškai susijusiu vardu. *Šiaulyčiu* gali būti vadinamas ir asmuo ne tik gimęs tose vietovėse, bet ir kalbantis ta tarme.

Lietuvos gyventojai gali būti vadinami ir pagal tam tikrus vietovės ar topografinius objektus. Pavyzdžiui,

Uždauguvietis, -ė – kas gyvena anapus Dauguvos.

Užjoniškietis, -ė – vietų už Jonišio gyventojas (*Teip šnėkėję **užjoniškietiai** prieš kokį šešiasdešimt metų* LKŽ XVII, 625 (Sln)).

Užnemunėnas, užnemuniškis, -ė, užnemunėniškis, -ė, užnemunietis, -ė, užnemuoniškis, -ė, užnemuonytis, -ė – Ragainės apylinkių gyventojas, užnemunės gyventojas, suvalkijos gyventojas (*Šitie ragainėnai anos Nemuno pusės strukius paprastai vadina **užnemunėnais** (A. Sal). Pasisamdę užnemunietę; Seniau, matyti, dzūkais tevadina tik vieni dzūkiškai kalbantieji **užnemuniečiai**; Ilgai užnemuoniškiai dūmojo, kad perkeldintus per Nemuoną žmones vilkai ir meškos išnaikindavę; Veliuoniškiai lietuviai ištaria sąmišį e vienokiai su **užnemuonyčiais** ir saulėtekiais lietuviais* LKŽ XVII, 667 (JVXII)).

Užneriokas, -ė – kas gyvena už Neries (***Užneriokais** juos vadina* LKŽ XVII, 668).

Užnoviškis, -ė – kas gyvena už Novos, zanavykas (*Valstiečiai, kur gyveno į pietus nuo Novos, buvo praminti **užnoviečiais**. Kadangi tuomet lenkų kalba ponavo Lietuvoje, tai sekant laiko madą, užnaviečiai įgijo lenkišką vardą zanavykai. Tie, kurie gyvena už Novos upės, – **užnoviškiai** (A. Sal)* LKŽ XVII, 668).

Užnevėžietis, -ė, užnevėžiškis, -ė – kas gyvena už Nevėžio (*Tai pasiutę **užnevėžiečiai**: pusės kaimo arklius sugrėbė ir geruoju neatiduoda (Srv); **Užnevėžiškiai** lietuviai* LKŽ XVII, 668).

Užupėnas, užupietis, -ė, užupiai, užupieniai, ažupiečiai – užupio gyventojas, užupinis (*Eik an dėdę **užupietį**, tegu duoda medžio tiltui (Ad); Kai ateis **užupiečiai**, pradėsma lašinius (Vj); **Ažupiečiai** až upelės nėra duonos nei plutelės (Tvr)* LKŽ XVII, 742).

Daugiausia priešdėlinių daiktavardžių darybos metu turi vietos reikšmę. Šiuo atveju gyventojų pavadinimai su priešdėliu *už-* nurodo, prie/už kokios vietos gyventojai gyvena. Priešdėlio *už-* vediniai dažniausiai vietas ir tepavadina. Lietuvių kalbos žodyne gyventojai

nusakomi pagal netoli esančio upelio (gali būti be tikslaus pavadinimo – *užupėnas*), upės (Nemunės, Neris, Nevėžis), miestelio ar miesto pavadinimus (Joniškis).

Priešdėlio vedinių tarp išvestinių daiktavardžių yra mažiausiai. Tai lemia dvi priežastys:

- 1) su priešdėliais daiktavardžiai daromi tik iš daiktavardžių, be to, toli gražu, ne iš kiekvieno daiktavardžio;
- 2) negausu pačių priešdėlių – bendrinėje kalboje vartojama septyniolika priešdėlių vedinių, tačiau dalis jų yra visai nedarūs ar menko darumo.

Patys dariausieji priešdėliai yra *ant-*, *prie-*, *už-*. Priešdėliniai vediniai dalykus įvardija padėties pamatiniu žodžiu žymimo dalyko atžvilgiu. Padėties reikšmės skirtybes lemia patys priešdėliai. Dėl to darybos reikšmės savitumo priešdėliniai vediniai dažniausiai yra aptariami papriešdėliui. Tačiau galima skirti ir bendresnes, daugelio priešdėlių vediniams būdingas reikšmes. Iš tokių reikšmių, kalbant apie gyventojų pavadinimus, minėtina vietos reikšmė, būdinga didžiajai priešdėlinių daiktavardžių daliai.

Taigi Lietuvos gyventojų pavadinimai yra sudaromi ne tik pagal geografinius pavadinimus ar tarminius plotus, bet ir pagal topografinius objektus. Tokio tipo pavadinimai dažniausiai yra aiškiai suprantami tik konkrečios vietovės gyventojams, ypač jeigu pavadinimo kilmė susijusi su upės pavadinimu (juk ji tęsiasi ne vieną kilometrą). Gyventojų pavadinimas yra tikslesnis ir aiškesnis, kai kalbama apie asmenį, gyvenantį už kokio miestelio ribų (*užrokiškietis*). Abstraktesni pavadinimai, kai darinys suformuluotas iš gana didelės tarminės teritorijos (*sūvalkiečiai*, *sūduviečiai*).

3. Latvijos gyventojų pavadinimai

Šiame skyriuje aptariami Latvijos gyventojų pavadinimai, fiksuoti V. Dambės knygoje „*Latvijas apdzīvoto vietu un to iedzīvotāju nosaukum*“ (1990, Ryga). Latvių kalboje, kaip ir lietuvių, gyventojų pavadinimai vedami iš vietovardžių pavadinimų.

Minėtoje V. Dambės knygoje detaliai nurodomas tam tikros vietovės gyventojų pavadinimas, rajonas, miestas ar miestelis. Medžiaga leidinyje pateikta abėcėlės tvarka. Panašaus turinio knygos lietuviai kol kas neturi.

Latvijos gyventojų pavadinimai turi kelias pagrindines priesagas. Tai bendrinėje kalboje įprastos bei dažniausiai vartojamos priesagos. Su jomis yra sudaromi asmenų pavadinimai iš jų gyvenamųjų miestų, miestelių, kaimų vardų. Taip pat reikia pabrėžti, kad Latvijos gyventojų pavadinimai knygoje neskirstomi į vyriškąją ir moteriškąją gimines. Gyventojų pavadinimai pateikiami daugiskaitine forma. Lietuvių kalbos žodynuose atskirai nurodoma tiek vyriškosios, tiek moteriškosios giminės galūnės (jei turi abi gimines). Taigi latvių gyventojų pavadinimus galima suklasifikuoti į kelias grupes:

1. Vediniai su priesaga *-ieši*.

Latvijos gyventojų pavadinimų su priesaga *-ieši* [vienaskaita būtų *-ietis*] grupė yra gausiausia:

Abrupe – *abrupieši*; Birži – *biržieši*; Celmene – *celmenieši*; Čumine – *čuminieši*; Daugava – *daugavieši*; Deglava – *deglavieši*; Endzele – *endzeliieši*; Gaigalava – *gaigalavieši*; Imantas – *imantieši*; Jodava – *jodavieši*; Kokarova – *kokarovieši*; Lapati – *lapatieši*; Ļudvikova – *ļudvikovieši*; Mediševa – *mediševieši*; Namsadi – *namsadieši*; Ogresgals – *ogresgalieši*; Paukšti – *paukštieši*; Rumbula – *rumbulieši*; Sakava – *sakavieši*; Sala – *salieši*; Šaugales – *šaugalieši*; Tabalova – *tabalovieši*; Užinkalns – *užinkalnieši*; Vabole – *vabolieši*; Zabolova – *zabolovieši*; Žagatava – *žagatavieši*; Žeikari – *žeikarieši*.

Šios grupės pavyzdžiai rodo, kad su priesaga *-ieši* gyventojų pavadinimai daromi tiek iš vyriškosios (Imantas), tiek iš moteriškosios (Ļudvikova), tiek iš daugiskaitinių (Lapati, Žeikari) vietovardžių pavadinimų. Pateikti pavyzdžiai neturi fiksuotų kitų variantų. Pateikiamas vedinys tik su viena priesaga.

2. Vediniai su priesaga *-nieki*.

V. Dambė knygos *Latvijas apdzīvoto vietu un to iedzīvotāju nosaukumi* ižanginiame straipsnyje išskiria vietovardžius, kurie baigiasi galūnėmis *-aži, -iži, -uži, -ūži* ir *-eši, -ieši, -īši* ir teigia, kad šių vietovių gyventojų pavadinimai turi priesagą *-nieki*:

Ādaži – *ādažnieki*, Ropaži – *ropažnieki*, Vidriži – *vidrižnieki*, Tīnūži – *tīnūžnieki*, Matīši – *matīšnieki*, Varieši – *variešnieki* (V. Dambė, 1990, 5).

Autorė akcentuoja, kad šiai grupei taip pat yra priskiriamas vietovardis Cēsis, nors ir galūnė yra *-is*. Šio rajono gyventojų pavadinimas formuojamas su priesaga *-nieki*: Cēsis – *cēsnieki* (o kartais dar vadinami *cēsēnieši*).

Tačiau ši priesaga yra antroji (pirmoje vietoje *-ieši*) pagal dažnumą Latvijos gyventojų pavadinimuose. Gausu vedinių su priesaga *-nieki* (MLLVG, 1959, 137):

Abavas ciems – *abavnieki*; Bindari – *bindarnieki*; Ceplis – *ceplenieki*; Čučas – *čučenieki*; Daidzes – *daidzenieki*; Emburga – *emburdznieki*; Galāti – *galātnieki*; Ievade – *ievadnieki*; Jaunceltne – *jaunceltnieki*; Kabile – *kabilnieki*; Liepziedi – *liepziednieki*; Mežciems – *mežciemnieki*; Nodeni – *nodenieki*; Oste – *ostnieki*; Pienava – *pienavnieki*; Sinipi – *sinipnieki*.

3. Vediniai su priesagomis *-ēn-ieši*.

Tam tikruose Latvijos rajonuose (Gulbenės ir Maduonos) populiarūs vietovardžiai su priesaga *-ien-*. Šios grupės gyventojų pavadinimai turi tam tikrą išskirtinumą: vediniai formuojami pridėdant priesagą *-ēn-*. Kinta pamatinių žodžių priesagos. Tokių vedinių nėra daug užfiksuota V. Dambės knygoje. Pavyzdžiui:

Druviena – *druvēnieši*, Mārciena – *mārcēnieši*, Prauliena – *praulēnieši*, Vestiena – *vestēnieši*, Nagliena – *naglēnieši*, Paliena – *palēnieši*, Viesiena – *viesēnieši*, Zvidziena – *zvidzēnieši*.

Tačiau šią priesagą turi ne tik vietovardžiai su priesaga *-ien-*, bet ir nepriesaginiai pavadinimai. Šiuo atveju prie šaknies pridėdama priesaga *-ēnieši* (MLLVG, 1959, 111). Pavyzdžiui:

Āres – *ārēnieši*, Bilška – *bilskēnieši*, Bites – *bitēnieši*, Braki – *bracēnieši*, Branti – *brantēnieši*, Briede – *briedēnieši*, Boki – *bocēnieši*, Daksti – *dakstēnieši*, Drandi – *drandēnieši*, Elste – *elstēnieši*, Grava – *gravēnieši*, Jaunbebrī – *jaunbebrēnieši*, Kaive, – *kaivēnieši*, Lāči – *lācēnieši*, More – *morēnieši*, Nigra – *nigrēnieši*, Ogre – *ogrēnieši*, Pankas – *pancēnieši*, Ranka – *rancēnieši*, Skudras – *skudrēnieši*, Trakši – *trakšēnieši*, Višķi – *višķēnieši*, Krasti – *krastēnieši*, Nigra – *nigrēnieši*, Ogre – *ogrēnieši*, Ogresmuiža – *ogrēnieši*, Sala – *salēnieši*.

Įdomus vedinys Melbārži – *melbārdēni(eši)*. Dingsta iš vietovardžio pavadinimo priebalsis ž, o vietoj jo atsiranda gyventojų pavadinime skardusis *d*. Dėl šio vedinio galūnės kyla abejonių, todėl V. Dambė pateikia skliausteliuose. Vadinasi, galimi du vartojimo variantai.

4. Vediniai su priesaga *-ān-ieši*:

Armuški – *armuškānieši*, Bobiši – *bobīš(ān)ieši*, Brigi – *brigānieši*, Letki – *letk(ān)ieši*, Mjaiši – *mjaišānieši*, Ņukši – *ņukšānieši*, Plekšņi – *plekšņānieši?*, Puščas – *puščāniesi*, Reiki – *reikānieši*, Sala – *salānieši*, Silaviški – *silaviškānieši*, Sipki – *sipkānieši?*, Škvarki – *škvarkānieši*, Tepši – *tepšānieši*, Urči – *urč(ān)ieši*.

Taigi derivacija yra priesaginė. Dominuoja daugiskaitiniai vietovardžiai ir iš jų padaryti vediniai – gyventojų pavadinimai. Fiksuoti trys atvejai, kai priesagos dalis *-ān-* yra skliaustuose, taip pat yra vedinių, prie kurių padėti klaustukai. Šis skyrybos ženklas liudija apie žodžių formų galimus kelis variantus.

Lietuvių kalboje yra keletą vienodų vietovardžių, kurie yra skirtinguose rajonuose. Toks reiškinys būdingas ir latvių kalbai. Pirmame, trečiame ir ketvirtame skyriuose pateikiamas gyvenvietės pavadinimas **Sala**. Tačiau nekalbama apie to paties miestelio gyventojų pavadinimų variantus. Yra keturi rajonai (Jekapilio, Ludzos, Ogrės ir Rygos rajonai), kuriuose vienodai pavadinti skirtingi vietovardžiai. Tačiau gyventojų pavadinimai turi viedodą šaknį, tačiau skirtingas priesagas: *salānieši*, *salieši*, *salēnieši*, *salenieki*. Lietuvių kalbos žodynuose tokių atvejų nėra.

5. Vediniai su priesaga *-iški*:

Bebrene – *bebriški (bebrenieši)*, Dviete – *dvietiški (dvietieši)*, Elerne – *elerniški (elernieši)*, Gatene – *gatenieši (gateniški)*, Ilze – *ilzieši (ilzānīški)*.

Gyventojų pavadinimų su priesaga *-iški* V. Dambės knygoje nėra daug. Fiksuojami tik šie keli pavadinimai, kurie paplitę Jėkabpils ir Daugavpils rajonuose. Ši priesaga yra labai sena, todėl mažai ir bevertojama.

Latvių kalboje dažnas reiškinys, kai miesto ar miestelio pavadinimas sutampa su gyventojų pavadinimu: nesiskiria nei šaknis, nei galūnė, nei priesaga. Prie kai kurių gyventojų pavadinimų kalbininkė V. Dambė prideda savo knygoje klaustuką. Galbūt kyla abejonių, ar iš tiesų yra taip vartojamas gyventojų pavadinimas:

Karoliški – *karoliški (eši)*, Kriviniški – *kriviniški (eši)*, Lintopiški – *lintopiški (eši)?*, Matulāniški – *matulāniški (eši)?*, Rubāniški – *rubāniški*, Rubeniški – *rubeniški*, Saviški – *saviški*, Stainiški – *stainiški*, Timošiški – *timošišk(ies)i*, Tresteniški – *tresteniški*, Užaniški – *užaniški*, Vitāniški – *vitāniški*.

6. Vediniai su priesaga *-en-ieši*.

Latvijas gyventojų pavadinimų su šia priesaga V. Dambės knygoje fiksuojami tik du: Balvi – *balvenieši*, Māli – *mālenieši*. Šalia vietovardžio Māli pateikiamas ir antras senasis pavadinimas – Mālu muiža. Anksčiau šios vietovės gyventojai buvo vadinami *mālmuižnieki*.

7. Vediniai su priesaga *-enieki*:

Meijas – *meij(e)nieki*, Miķeļbāka – *miķeļbāc(e)nieki*, Paški – *paškenieki?*, Rauži – *rauženieki*, Rāva – *rāvenieki*, Rāvi – *rāvenieki*, Stūri – *stūrenieki*, Žvārde – *žvārdenieki*.

Taigi su šia priesaga nėra daug fiksuotų gyventojų pavadinimų. Vietovardžiu **Stūri**, kaip ir Sala, yra pavadinti keturi miesteliai skirtinguose rajonuose. Tačiau gyventojų pavadinimų priesagos yra tik dvi: *stūrieši*, *stūrenieki*. Todėl pagal gyventojų pavadinimus sunku nuspėti, kokiam rajonui priklauso gyventojai.

8. Vediniai su priesaga *-āni*:

Nartiši – *nartišāni?*, Orīši – *orīšāni*, Putrīši – *putrīšāni*, Ratnieki – *ratniecāni?*, Ričiki – *ričikāni*, Salieši – *saliešāni?*, Stankeviči – *Stankevič(ān)i?*, Šaurīši – *šaurīšāni*, Tiliši – *tilīšāni*, Ūsvīši – *ūsvīšāni*.

Prie šios grupės galima priskirti ir vietovardį **Bradaiža**, tačiau jo gyventojai dažniausiai vadinami *bradaizieši*, o tik skliaustuose fiksuojamas pavadinimas *bradaizāni*. Pavadinimu **Ratnieki** yra vadinami keturi miesteliai. Dviejų iš jų gyventojai vadinami *ratnieki*, o kitų dviejų – *ratniecāni*, kurie fiksuojami su klausukais.

9. Dūriniai.

Latvijos teritorijoje yra miestelių, kurių pavadinimas yra dvižodis. Tačiau šių vietovardžių gyventojų pavadinimai daromi ne vienodu principu: 1) pavadinant gyventojus išlieka dvižodis pavadinimas ir 2) pamatinis žodis – vietovardis yra dvižodis, o gyventojai vadinami vienu žodžiu. Pastarąjį variantą ir aptarsime šioje grupėje.

Dūriniai V. Dambės knygoje fiksuoti tik trys: Āžu miests – *āž(u)miestieši*, Lielā Zeļčava – *lielzeļčavieši*, Lielie Leimani – *lilleimanieši*.

10. Vediniai, kurie išlaiko dvižodį pavadinimą.

Dauguma Latvijos dvižodžių vietovardžių gyventojai vadinami taip pat dviem žodžiais:

Brišķi-Balckari – *brišķieši-balckarieši*, Grozu Bernāni – *Grozu bernānieši*, Jaunie Braņķi – *jaunie braņķenieki*, Jaunie Stupelišķi – *jaunie stupelišķi(eši)*, Krievu Balborži – *krievu balbordieši?*, Krievu Gorbuni – *krievu gorbunieši?*, Lielie Vaideri – *lielie vaiderieši*, Poļu Gorbuni – *poļu gorbunieši*, Tiltagala Zalāni – *Tiltagala zalānieši*, Ugaiņi-Puduli – *ugaiņieši-pudulieši*.

Latvių kalboje dvižodžių vietovardžių gyventojų pavadinimai gali būti ir nejungiami į vieną žodį. Tačiau lietuvių kalboje yra tik vienas variantas – nedaromi dūriniai iš dvižodžių ar keliažodžių gyvenamųjų vietų pavadinimų.

11. Vediniai su įvairiomis priesagomis:

Latvių kalboje yra grupelė gyventojų pavadinimų, kurių kilmė nemotyvuota. Sunku nustatyti, kokiomis gramatinėmis taisyklėmis buvo vadovaujantis formuojant šiuos vedinius:

Galgauska – *galgausnieši*, Lizums – *lizumnieši*, Andrupene – *andrupieši*, Stāmeriene – *stāmerieši*, Tirza – *tirzmalieši*, Bērzi – *bērzumnieki*, Ogresmuiža – *ogrēnieši*, Puzesmuiža – *puzenieki (pužiņi)* ir kt.

Arba iš vienažodžio vietovardžio pavadinimo sudaromas dvižodis gyventojų pavadinimas: **Mežarejas (Mežarijas)** – *meža rejieši (meža rejnieki, meža rijieši, meža rijnieki)*.

12. Vediniai, turintys intarpus.

Nemažai gyventojų pavadinimų, kuriuose tarp šaknies ir priesagos įsiterpia balsis *e*. Šis balsis fiksuotuose pavadinimuose yra pateikiamas skliausteliuose. Vadinasi, jis gali būti ir netariamasis:

Brancas – *branc(e)nieki*, Branči – *branč(e)nieki*, Cērpas – *cērp(e)nieki*, Ēdas – *ēd(e)nieki*, Gārde – *gārd(e)nieki*, Grosti – *grost(e)nieki*, Irbes – *irb(e)nieki*, Kalnansi – *kalnans(e)nieki*, Kaļķi – *kaļķ(e)nieki*, Kroņauce – *kroņauc(e)nieki*, Kundi – *kund(e)nieki*, Laidze – *laidz(e)nieki*, Lejnieki – *lej(e)nieki*, Ozolpils – *ozolpil(e)nieki*, Spraugas – *spraudz(e)nieki*.

Pavadinimu **Laidze** yra vadinami du miestelio pavadinimai (Talsų rajonas ir Ventspilio rajonas), tačiau Talsu rajono miestelio gyventojai gali būti vadinami ir *laidz(e)nieki*, ir *laidžnieki*.

13. Gyventojų pavadinimai su žodžiu *ļaudis*.

Latvių kalbos tyrinėtojai A. Sarkanais, B. Reidzanišs, A. Vagalis tyrinėjo kitokį Latvijos gyventojų pavadinimų modelį: vietovardžio kilmininkas plius daiktavardis *ļaudis*:

Kursišu *ļaudis* Preiļu rajona Upmales ciemā (LAVIN, 6). Kurpnieku *ļaudis* Rēzeknes rajona Rikavas ciemā (LAVIN, 79). Altinieku *ļaudis* Krāslavas rajona Ezernieku ciemā (LAVIN, 6).

Lauktechnikas *ļaudis* Talsu rajona Talsu pilsetā (LAVIN, 85). Lielo Andžānu *ļaudis* Krāslavas rajona Bērziņu ciemā (LAVIN, 89). Lielo Dasku *ļaudis* Krāslavas rajona Aulejas ciemā (LAVIN, 89). Lielo Orīšu *ļaudis* Preiļu rajona Saunas ciemā (LAVIN, 89). Muiņīcas *ļaudis* Daugavpils rajona Kalkūnes ciemā (LAVIN, 106). Muižas *ļaudis* Madonas rajona Barkavas ciemā (LAVIN, 106). Vezcaļās Puščas *ļaudis* Daugavpils rajona, Maļinovas ciemā (LAVIN, 173).

Tačiau kai kurių vietovių Latvijos gyventojų pavadinimai gali būti dvejopi: 1) tikrinis vietovardis su žodeliu *ļaudis* ir 2) vienažodis vedinys. Tačiau prie kai kurių pavyzdžių kalbininkė V. Dambė knygoje prideda klausukus. Vadinasi yra abejonių dėl šių žodžių formos vartojimo. Pavyzdžiui:

Kurpnieku *ļaudis* – *kurpiņīki* (LAVIN, 79). Lielo Andžānu *ļaudis* – *lielie andžānieši?* (LAVIN, 89). Lielo Orīšu *ļaudis* – *lielie orīšāni?* (LAVIN, 89). Muižas *ļaudis* – *muižnieki?* (LAVIN, 106).

14. Gyventojų pavadinimai su prielinksniu *no*:

Latvių kalboje, kaip ir lietuvių, žymint apytikrę gyvenamąją vietą, t. y. ne konkrečią gyvenvietę, o platesnę apylinkę ar apskritį, verčiamasi konstrukcijomis su prielinksniu *no* (prielinksnis plius vienaskaitos kilmininkas).

Pavyzdžių su prielinksniu *no* V. Dambė knygoje nepateikia, tačiau knygos įžangoje teigia, kad gyvenamoji vieta gali būti nurodoma nusakomoju būdu (*no Auziņu*). Vadinasi, galima teigti, kad šis būdas yra senesnis, tarminis. Be to, galima teigti, jog esama Latvijoje ir tokių vietovardžių, iš kurių darybiniu būdu sunku padaryti gyventojų pavadinimų (dažniausios priežastys – fonetinės), taigi tuo atveju taip pat gelbsti nusakomasis būdas.

Latvių kalboje, kaip ir lietuvių, tam tikro miesto, miestelio ar kaimo gyventojų pavadinimai gali turėti skirtingas priesagas. V. Dambė knygoje „*Latvijas apdzīvoto vietu un to iedzīvotāju nosaukumi*“ pirmiausia pateikia pagrindinį, dažniau vartojamą vedinį, o skliausteliuose nurodo kitą variantą (tai gali būti kaip rečiau vartojamas arba priklausantis pasyviajai leksikai). Šiuos variantus galima suskirstyti į kelias grupes:

1. Gyventojų pavadinimai su priesagomis *-ieši* ir *-nieki*:

Avoti – *avotieši* (*avotnieki*), Bērstele – *bērstelieši* (*bērstelnieki*), Brekši – *breksieši* (*brekšenieki*), Ceri – *cerieši* (*cerenieki*), Egles – *eglenieki* (*eglieši*), Gāršas – *gāršenieki* (*gāršieši*), Gravas – *gravieši* (*gravenieki*), Ilguciems – *iļģciemnieki* (*iļģsiemieši*), Jāņmuiža – *jāņmuizieši* (*jāņmuižnieki*), Kanīši – *kanīšnieki* (*kanīšieši*), Klēves – *klēvieši* (*klēvenieki*).

Taigi iš pavyzdžių galima spręsti, kad abi priesagos sudarant gyventojų pavadinimus yra lygiavertčiai vartojamos: pirminis žodis pateikiamas tiek su priesaga *-iešis*, tiek su priesaga *-nieki*. Tokių pavyzdžių V. Dambė pateikia mažai. Lietuvių kalboje toks reiškinys, kai tam tikro miesto gyventojas vadinamas keliais vardais, yra žymiai dažnesnis. Latviai labiau linkę gyventojus vadinti vardu, kuris turi tik vieną priesaginį variantą. Tai patvirtins ir toliau pateiktos žodžių grupės.

2. Gyventojų pavadinimai su priesagomis *-ieši* ir *-iški*:

Bruņene – *bruņiški* (*bruņenieši*), Elerne – *elerniški* (*elernieši*), Gatene – *gatenieši* (*gateniški*), Ilze – *ilzieši* (*ilzānīški**), Lasenberga – *lasenberģieši* (*lasenberģiški?*), Neigova – *neigovieši* (*neigoviški*), Padunaja – *padunajieši* (*padunajiški*), Poguļanka – *poguļankiški* (*poguļancieši?*).

V. Dambes knygoje fiksuoti pavyzdžiai liudija, kad toks priesagų variantiškumas nėra dažnas reiškinys. Vietovardžio Ilze gyventojai vadinami *ilzieši*, o skliausteliuose pažymima, kad forma *ilzānīški* yra jau nebevartojama ir priklauso pasyviajai leksikai. Abejonių dėl vartojimo kyla ir dėl vedinių *lasenberģiški* ir *poguļancieši*. Šie gyventojų pavadinimai pateikiami skliaustuose ir su klausukais.

3. Gyventojų pavadinimai su priesagomis *-ēni* ir *-ieši*.

V. Dambes knygoje „*Latvijas apdzīvoto vietu un to iedzīvotāju nosaukumi*“ fiksuojami du vietovardžiai, kurie turi du vedinių variantus su šiomis priesagomis. Du skirtingi miesteliai, kurie pavadinti vienodais vardais – **Bānūži**. O jų gyventojai vadinami *bānūzēni* ir *bānuzieši*. Pastaroji forma prie abiejų vietovardžių pateikiama skliaustuose.

Knygoje fiksuoti trys vietovardžiai, kurių gyventojų pavadinimų formose dominuoja priesaga **-ēni**: Priebalga – *priebaldzēni*, Sērmūkši – *sērmūkšēni*, Vecpiebalga – (*vec*)*piebaldzēni*.

Šių miestelių gyventojai vadinami tik vienu vardu. Galima teigti, kad Vecpiebalgos miestelio gyventojai, vadinami *piebaldzēni*, nes V. Dambė pateikia priešdėlį skliausteliuose.

4. Gyventojų pavadinimai su priesagomis *-enieši* ir *-enieki*:

Dalbes ciems – *dalbenieši* (*dalbenieki*), Danbji – *dambenieki* (*dambenieši*), Gaismas – *gaismenieki* (*gaismenieši*). Taigi prie šių vietovardžių kamienų pridedamos priesagos *-en-ieši-* arba *-e-nieki*. Kokie istoriniai veiksniai lėmė dvigubos priesagos atsiradimą, sunku pasakyti. Tačiau galima spėti, kad taip atsitiko dėl artikuliacijos.

5. Gyventojų pavadinimai su priesagomis *-ieši* ir *-ēnieši*.

Šios grupės gyventojų pavadinimai latvių kalboje turi du priesaginius vedinius, kuriais pavadinami tam tikros vietovės gyventojai. Pagrindinis terminas dažniausiai fiksuojamas su priesaga *-ieši*. Tačiau skliaustuose pateikiamas antrasis pavadinimo variantas su dviguba priesaga *-ēnieši*. Pavyzdžiui:

Gauja – *gaujieši* (*gaujēnieši*), Kaikaži – *kaikazieši* (*kaikažēnieši*), Kāvi – *kāvēnieši* (*kāvieši*), Kļavas – *kļavieši* (*kļavēnieši*), Lāči – *lācēnieši* (*lācieši*), Lūza – *lūzieši* (*lūzēnieši*), Pašulīene (āri Pašuline) – *pašulēnieši* (*pašulinieši*), Stāķi – *stāķēnieši* (*stāķieši*), Strenči – *strencieši* (*strencēnieši*).

Vietovardžio **Lūza** gyventojai gali dar būti vadinami *lūzinieki*. V. Dambė prie šio vietovardžio pateikia tris gyventojų pavadinimų variantus. O vietovardžiu **Lāči** yra vadinami trys miesteliai, kurie įsikūrę skirtinguose Latvijos rajonuose, tačiau gyventojai vadinami arba *lācēnieši*, arba *lācieši*. Taigi pagal gyventojų pavadinimą sunku tiksliai nustatyti, apie kurį miestelio gyventoją kalbama, jei turima mažai informacijos.

6. Gyventojų pavadinimai su priesagomis *-iķi(eši)*:

Latvijos gyventojų pavadinimai gali turėti tokią pat priesagą kaip ir pamatimis žodis, t. y. vietovardis, iš kurio padarytas gyventojų pavadinimas. Tačiau gali būti du variantai: 1) paliekama identiška vietovardžio galūnė ir 2) prie kamieno pridedama priesaga *-ieši*. Šią priesagą V. Dambė knygoje fiksuoja skliaustuose ir prie kai kurių gyventojų pavadinimų padeda klaustuką, kadangi kyba abejonių dėl vartojimo formos. Pavyzdžiui:

Elektriķi – *elektriķi(eši)?* Kallnišķi – *kalnišķi(eši)*, Karališķi – *karališķi(eši)*, Keramikā – *keramiķi(eši)?*, Liutopišķi – *liutopišķi(eši)?*.

7. Gyventoju pavadinimai su priesagomis *-īši* ir *-nieki*.

Tokio tipo pavyzdžių knygoje fiksuojami tik du. V. Dambė pateikia vietovardį **Gailīši**, kurio gyventojai vadinami *gailīši* arba *gailīšnieki*. Pirmasis gyventojų pavadinimo variantas savo forma visiškai nesiskiria nuo vietovardžio pavadinimo. O vedinys su priesaga *-nieki* yra fiksuojamas skliaustuose.

Prie šios grupelės dar galima priskirti vietovardį **Ope**, kurio gyventojai vadinami priesaginiu vediniu *openīši*. Antrinis gyventojų pavadinimo variantas nėra fiksuojamas.

8. Gyventoju pavadinimai su priesagomis *-ieši* ir *-enieši*.

Gyventojų pavadinimai, kurie vartojami su šiomis priesagomis, V. Dambės knygoje „*Latvijas apdzīvoto vietu un to iedzīvotāju nosaukumi*“ yra fiksuojami tik trys:

Brenci – *brencieši (brencenieši?)*, Klīves – *klīvieši (klīvenieki)*, Strauti – *strautieši (straudentieši)*.

9. Gyventoju pavadinimai su priesagomis *-ānieši* ir *-ieši*:

Dagda – *dagdānieši (dagdieši)*, Eipli – *eiplieši (eiplānieši?)*, Kovaļki – *kovaļcieši (kovalkānieši)*, Kreiči – *kreicieši (kreičānieši)*, Kurma – *kurmieši (kurmānieši)*, Ladi – *ladieši (ladānieši)*, Pauri – *paurieši (paurānieši?)*, Priži – *prižānieši (prizieši?)*, Seiļi – *seiļieši (seiļānieši?)*.

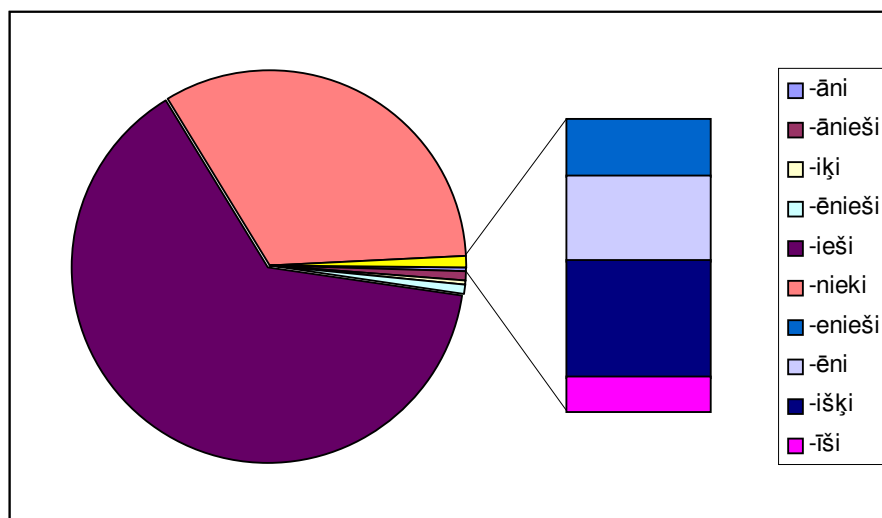
Dominuoja vediniai, turintys priesagą *-ieši*. Gyventojų pavadinimas su priesaga *-ānieši* pateikiamas skliausteliuose ir dar prie kai kurių pavadinimų dedamas klaustukas. Tik miestelio **Priži** gyventojų dažnesnis ir dominuojantis pavadinimas yra *prižānieši*, t. y. su priesaga *-ānieši*.

10. Gyventoju pavadinimai su priesagomis *-ieši* ir *-enieki*.

Šio tipo priesaginiai vediniai nėra plačiai vartojami. V. Dambės knygoje fiksuojamos tik trys vietovės, kurių gyventojų pavadinimai sudaryti su priesagomis *-ieši* ir *-enieki*. Vietovardžio **Līči**

gyventojai vadinami *līcieši* arba *līcenieki*. **Brankšas** miestelio – *brankšenieki* ir *branksieši*. Vietovardžio **Meijas** gyventojai vadinami *meijieši* ir *meijenieki*.

Taigi lietuvių ir latvių kalbos, būdamos labai artimos giminaitės, turi daug įvairių dalykų: žodžių, morfologinių formų, sintaksinių konstrukcijų ir kt. Abiejose kalbose sudarant gyventojų pavadinimus vienos priesagos dominuoja mažiau, kitos – daugiau (žr. 2 pav.). Galioja tie patys darybos būdai. A. Jonaitytės teigimu, latvių kalba yra paveikusi ir kai kuriuos gyventojų pavadinimus. Dėl latvių kalbos poveikio yra pakitusi pietinių vakarų aukštaičių priesaga **-(i)ninks** ~ **-ininkas** kartais įgauna lietuvių kalbos priesagų **-iškis**, **-ietis** reikšmę: *duobelninks* „Duobelės gyventojas“ (*mes buvom nuvažiavę pas tuos duobelninkus Žg*), *elininks* „Elėjos gyventojas“ (*čia gyvena latviai elininkai Kyb*), *vegerninks* „Vegerės apylinkės gyventojas“ (*vegerninkai da daugiau laivuoj ir už mum Škn*). Plg. lat. *dobelnieks* „duobeliškis“, *liepājnieks* „liepojiškis“ (Jonaitytė, 1967).

2 pav. Latvijos gyventojų pavadinimuose fiksuojamos priesagos

4. LKŽ gyventojų pavadinimų lyginimas su DŽ ir LLKŽ aptiktais pavadinimais

Lyginimo tikslas – išsiaiškinti, kokias formas renkasi skirtingų leksikografijos veikalų autoriai pateikia tuos pačius gyventojų pavadinimus.

Lyginant į LKŽ įtrauktus gyventojų pavadinimus, jų reikšmes su atitinkamai tais pačiais žodžiais DŽ ir LLKŽ, galima išskirti tokias žodžių grupes:

1. Gyventojų pavadinimai paminėti trijuose žodynuose (LKŽ, LLKŽ ir DŽ):

1. Lietuvos gyventojų pavadinimai skirtingų autorių žodynuose gali būti pateikiami su skirtingais afiksais, šiuo atveju – priesagomis:

LKŽ: *biržietis*, -ė (Biržų miesto ar rajono gyventojas);

DŽ: *biržietis*, -ė; *biržiškis*, -ė, *biržėnas* (Biržų miesto ir rajono gyventojas);

LLKŽ: *biržietis*, -ė, *biržiškis*, -ė – *biržietis*, -e (Biržų pilsėtas vai novada iedzīvotājs, -a).

LKŽ: *joniškietis*, -ė, *joniškėnas*, -ė (Joniškio miesto ar rajono gyventojas, kas kilęs iš Joniškio);

DŽ: *joniškietis*, -ė (Joniškio miesto ar rajono gyventojas);

LLKŽ: *joniškėnas*, -ė, *joniškietis*, -ė – *joniškietis*, -e (Jonišku pilsėtas vai novada iedzīvotājs, -a).

LKŽ: *jurbarkietis*, -ė, *jurbarkiškis*, -ė (Jurbarko gyventojas, kas iš Jurbarko);

DŽ: *jurbarkiškis*, -ė, *jurbarkietis*, -ė (Jurbarko miesto ar rajono gyventojas);

LLKŽ: *jurbarkietis*, -ė – *jurbarkietis*, -e (Jurbarkas pilsėtas vai novada iedzīvotājs, -a).

LKŽ: *kretingietis*, -ė, *kretingiškis*, -ė (Kretingos miesto ar rajono gyventojas);

DŽ: *kretingiškis*, -ė (Kretingos miesto ar rajono gyventojas);

LLKŽ: *kretingietis*, -ė, *kretingiškis*, -ė – *kretingietis*, -e (Kretingas pilsėtas vai novada iedzīvotājs, -a).

LKŽ: *kupiškėnas*, *kupiškietis*, -ė, *kupiškinis* (Kupiškio apylinkės gyventojas, tos tarmės atstovas, iš Kupiškio);

DŽ: *kupiškėnas*, *kupiškietis*, -ė (Kupiškio miesto ar rajono gyventojas);

LLKŽ: *kupiškėnas*, *kupiškietis*, -ė – *kupiškietis*, -e (Kupišku pilsėtas vai novada iedzīvotājs, -a).

LKŽ: *mažeikiškis*, -ė (Mažeikių miesto ar rajono gyventojas);

DŽ: *mažeikiškis*, -ė (Mažeikių miesto ar rajono gyventojas);

LLKŽ: *mažeikietis, -ė, mažeikiškis, -ė – mažeikietis, -e* (Mažeikų pilsėtas vai novada iedzīvotājs, -a).

Pateikti pavyzdžiai rodo, kad skirtingame žodyne gali būti užfiksuoti skirtingi vediniai. Pavyzdžiui, LKŽ ir LLKŽ vedinį *biržietis, -ė* pateikia tik vieną variantą su priesaga *-ietis, -ė*, o DŽ jau fiksuoja du vedinio variantus: su *-ietis, -ė* ir *-iškis, -ė*. O Jonišio gyventojų pavadinimus LKŽ fiksuoja kaip du variantus (su priesagomis *-ietis, -ė* ir *-ėnas, -ė*), o DŽ ir LLKŽ pateikia tik po vieną. Mažeikių miesto ar rajono gyventojų pavadinimai LKŽ ir DŽ fiksuojami tik su priesaga *-iškis, -ė*, o LLKŽ jau pateikiami du variantai: *mažeikietis, -ė, mažeikiškis, -ė – mažeikietis, -e*. Taigi norint tiksliai išsiaiškinti, kokios yra vartojamos tam tikro miestelio, miesto ar regiono gyventojams pavadinti formos, būtina peržvelgti kelių autorių veikalus.

LKŽ: *prienietis, -ė, prieniokas, -ė, prieniškis, -ė* (Prienu miesto ar rajono gyventojas);

DŽ: *prieniškis, -ė* (Prienu miesto ar rajono gyventojas);

LLKŽ: *prienietis, -ė, prieniškis, -ė – prienietis, -e* (Prienu pilsėtas vai novada iedzīvotājs, -a).

LKŽ: *šiaulietis, -ė, šiauliškis, -ė, šiaūliškis, -ė, šiaulytis, -ė* (Šiaulių miesto ar apylinkės gyventojas, kas nuo Šiaulių krašto, aukštaitiškai kalba);

DŽ: *šiaulietis, -ė, šiauliškis, -ė* (Šiaulių miesto ar rajono gyventojas);

LLKŽ: *šiaulietis, -ė, šiauliškis, -ė – šauļietis, -e* (Šauļu pilsėtas vai novada iedzīvotājs, -a).

LKŽ: *šilališkis, -ė, šilāliškis, -ė, šilalinis, -ė* (Šilalės ar jos apylinkės gyventojas, gyvenantis Šilalėje).

DŽ: *šilališkis, -ė* (Šilalės miesto ar rajono gyventojas);

LLKŽ: *šilalietis, -ė, šilališkis, -ė – šilalietis, -e* (Šilales pilsėtas vai novada iedzīvotājs, -a).

LKŽ: *širvintietis, -ė, širvintis, -ė, širvintiškis, -ė* (Širvintų miesto ar apylinkių gyventojas);

DŽ: *širvintiškis, -ė* (Širvintų miesto ar rajono gyventojas);

LLJŽ: *širvintiškis, -ė – širvintietis, -e* (Širvintu pilsėtas vai novada iedzīvotājs, -a).

LKŽ: *telšietis, -ė, telšiškis, -ė* (Telšių miesto ar apylinkės gyventojas) *telšininkas, -ė* (kas rengiasi į Telšius važiuoti);

DŽ: *telšiškis, -ė* (Telšių miesto ar rajono gyventojas);

LLKŽ: *telšietis, -ė, telšiškis, -ė – telšietis, -e* (Telšu pilsėtas vai novada iedzīvotājs, -a).

LKŽ: *vilkaviškietis, -ė; vilkaviškinis, -ė* (Vilkaviškio miesto ar apylinkės gyventojas; Vilkaviškyje gyvenantis);

DŽ: *vilkaviškietis, -ė* (Vilkaviškio miestelio ar rajono gyventojas);

LLKŽ: *vilkaviškietis, -ė – vilkaviškietis, -e* (Vilkavišku pilsėtas vai novada iedzīvotājs, -a).

LKŽ: *vilnietis, -ė, vilniškis, -ė; vilninis, -ė* (Vilniaus miesto ar apylinkių gyventojas; kuris iš Vilniaus);

DŽ: *vilnietis, -ė, vilniškis, -ė* (Vilniaus miesto ar rajono gyventojas; esantis Vilniuje ar atėjęs, kilęs iš Vilniaus);

LLKŽ: *vilnietis, -ė – vilņietis, -e* (Viļņas pilsētas vai novada iedzīvotājs, -a).

Pateikti pavyzdžiai rodo, kad lietuvių žodynuose yra fiksuojami ne tik vediniai su priesagomis *-ietis, -ė, -iškis, -ė, -ėnas, -ė*, bet ir su priesagomis *-iokas, -ė (prieniokas, -ė), -ytis, -ė (šiaulytis, -ė), -inis, -ė (vilkaviškis, -ė), -ininkas, -ė (telšinininkas, -ė)* ir galūninis vedinys su *-is (širvintis, -ė)*. Šis reiškinys natūralus ir suprantamas, kadangi DŽ ir LLKŽ yra žymiai trumpesni veikalai, todėl yra pateikiamos tik pagrindinės formos. O LKŽ yra didelis ir išsamus žodynas, kuriame detaliau pateikiami gyventojų pavadinimų variantai bei pavyzdžiai. Be to, įtraukiamos ir tarminės formos, tuo tarpu DŽ tokių beveik nėra.

1. 2. Lietuvos gyventojų pavadinimai skirtingų autorių žodynuose pateikiami tapatūs priesaginiai vediniai, t. y. turi vienodas priesagas:

LKŽ: *kaunietis, -ė, kauniškis, -ė* (Kauno miesto ar rajono gyventojas, kuris iš Kauno), *kaunininkas, -ė* (Žmogus, kuriam labai rūpi Kaunas), *kauninis, -ė* (kuris iš Kauno);

DŽ: *kauniškis, -ė, kaunietis, -ė* (Kauno miesto ar rajono gyventojas);

LLKŽ: *kaunietis, -ė, kauniškis, -ė – kauņietis, -e* (Kauņas pilsētas vai novada iedzīvotājs, -a).

LKŽ: *pasvalietis, -ė* (Pasvalio miesto ar rajono gyventojas);

DŽ: *pasvalietis, -ė* (Pasvalio miesto ar rajono gyventojas);

LLKŽ: *pasvalietis, -ė – pasvalietis, -e* (Pasvales pilsētas vai novada iedzīvotājs, -a).

LKŽ: *radviliškietis, -ė* (Radviliškio miesto ar rajono gyventojas);

DŽ: *radviliškietis, -ė* (Radviliškio miesto ar rajono gyventojas);

LLKŽ: *radviliškietis, -ė – radvilišķietis, -e* (Radvilišķu pilsētas vai novada iedzīvotājs, -a).

LKŽ: *zarasetis, -ė, zarasiškis, -ė* (Zarasų gyventojas);

DŽ: *zarasiškis, -ė, zarasetis, -ė* (Zarasų miesto ar rajono gyventojas);

LLKŽ: *zarasetis, -ė, zarasiškis, -ė – zarasetis, -e* (Zarasu pilsētas vai novada iedzīvotājs, -a).

Ši grupė vedinių rodo, kad kai kurių miestelių, miestų ar rajonų gyventojų pavadinimai yra fiksuojami vienodai visų autorių, su tokiomis pat priesagomis: *-ietis, -ė, -iškis, -ė*.

2. Gyventojų pavadinimai paminėti tik dviejuose žodynuose (LKŽ ir DŽ):

DŽ: *eiškiškietis, -ė* (Eišiškių miesto ar apylinkių gyventojas);

LLKŽ: *eiškiškietis, -ė – eišišķietis, -e* (Eišišķu pilsētas vai novada iedzīvotājs, -a).

LKŽ: *gargždiškis*, -ė (Gargždų miestelio ar apylinkės gyventojas; išvykęs į Gargždus koku reikalu);

DŽ: *gargždiškis*, -ė (Gargždų miesto ir apylinkių gyventojas).

LKŽ: *jeznietis*, -ė, *jezniškis*, -ė (Jiezno rajono, apylinkės ar miestelio gyventojas);

DŽ: *jezniškis*, -ė (Jiezno miesto ar apylinkių gyventojas).

LKŽ: *linkuvietietis*, -ė, *linkuvis*, -ė (Linkuvos miesto ar apylinkės gyventojas);

DŽ: *linkuvis*, -ė, *linkuvietis*, -ė (Linkuvos miesto ar apylinkių gyventojas).

LKŽ: *naumiestietis*, -ė (Kudirkos Naumiesčio ar jo apylinkių gyventojas), *naumiestiškis*, -ė (Šilutės Naumiesčio ar jo apylinkių gyventojas);

DŽ: *naumiestietis*, -ė (Kudirkos Naumiesčio ar apylinkių gyventojas), *naumiestiškis*, -ė (Žemaičių Naumiesčio ar apylinkių gyventojas; Kudirkos Naumiesčio ar apylinkių gyventojas).

LKŽ: *nemenčinėnas*, -ė, *nemenčinis*, -ė (Nemenčinės miesto ar apylinkės gyventojas; iš Nemenčinės miesto ar apylinkių);

DŽ: *nemenčinietis*, -ė (Nemenčinės miesto ar apylinkės gyventojas).

LKŽ: *plungiškis*, -ė, *plungietis*, -ė (Plungės miesto, rajono ar apylinkių gyventojas);

DŽ: *plungiškis*, -ė (Plungės miesto ar rajono gyventojas).

LKŽ: *ramygalis*, -ė, *ramygališkis*, -ė (Ramygalos miesto ar apylinkių gyventojas);

DŽ: *ramygališkis*, -ė (Ramygalos miesto ar apylinkių gyventojas).

Taigi šių pavyzdžių, fiksuotų LKŽ ir DŽ, nėra LLKŽ, nes minimi mažesni Lietuvos miestų gyventojų pavadinimai, kurie neįtraukiami į Lietuvių-latvių kalbų žodyną.

LKŽ ir DŽ fiksuojami Lietuvos gyventojų pavadinimai taip pat pateikiami tiek su vienodomis priesagomis, tiek su skirtingomis. Pavyzdžiui, *kupiškėnas*, *kupiškietis*, -ė vienodai fiksuojama tiek LKŽ, tiek DŽ. Tačiau vediniai *nemenčinėnas*, -ė, *nemenčinis*, -ė pateikiami su priesagomis -ėnas, -ė, -inis, -ė, o DŽ fiksuojama su priesaga -ietis, -ė: *nemenčinietis*, -ė. Tokių priesagų skirtingumą galima traktuoti įvairiai: pirmiausia, kaip jau ir buvo minėta, LKŽ yra žymiai platesnis leidinys, kuriame smulkiau ir išsamiau pateikiami gyventojų pavadinimai, kaip ir lietuvių kalbos leksika apskritai. Taip pat galima ir antra versija: skirtingi autoriai, skirtingai traktuoja tam tikros vietovės kalbinius dalykus, naudojasi ne tais pačiais informacijos šaltiniais. Net tą patį pavadinimą galima suprasti kitaip ir priskirti skirtingų vietovių gyventojams. Pavyzdžiui, LKŽ vedinį *naumiestietis*, -ė traktuoja kaip Kudirkos Naumiesčio ar jo apylinkių gyventoją, o *naumiestiškis*, -ė – kaip Šilutės Naumiesčio ar jo apylinkių gyventoją. DŽ vedinį *naumiestietis*, -ė fiksuoja taip pat kaip Kudirkos Naumiesčio ar apylinkių gyventoją, tačiau vedinį *naumiestiškis*, -ė traktuoja kaip Žemaičių Naumiesčio ir Kudirkos Naumiesčio ir jų apylinkių gyventoją.

3. Gyventojų pavadinimai paminėti tik LKŽ:

LKŽ: *ažudustėnas, -ė* (Ažudusčio gyventojas);

LKŽ: *raudonėnas* (Raudonės miestelio ar apylinkės gyventojas);

LKŽ: *rudniškis, -ė* (Rudnios kaimo ar apylinkių gyventojas);

LKŽ: *saliėtis, -ė* (Salų miestelio ar jo apylinkių gyventojas);

LKŽ: *sudeikėnas* (Sudeikių miestelio gyventojas);

LKŽ: *šašuolėnas* (Šašuolių miestelio ar jo apylinkių gyventojas, kas kilęs iš Šašuolių);

LKŽ: *šilavis* (Šilų miestelio ar jo apylinkių gyventojas);

LKŽ: *šilavotinis, -ė, šilavotiškis* (Kas gyvena Šilavote, Šilavoto ar jo apylinkių gyventojas);

LKŽ: *švendubrėnas, švendubrenka (hibr.), švendubriškis, -ė* (Švendubrės gyventojas, -a);

LKŽ: *vegerninkas, -ė* (Vegerių miestelio ar apylinkių gyventojas);

LKŽ: *vidiškėnas* (Vidiškių miestelio ar apylinkių gyventojas);

LKŽ: *viešvilėnai* (Viešvilės miestelio ar apylinkės gyventojai);

LKŽ: *vištyčiokas, -ė* (Vištyčio ar jo apylinkių gyventojas).

LKŽ pateikiami Lietuvos gyventojų pavadinimai su pačiomis įvairiausiomis priesagomis, kurios retai fiksuojamos DŽ, o LLKŽ – iš viso neminimos. Priesaga *-ėnas* yra dažniausiai vartojama tik vyriškosios giminės Lietuvos gyventojams pavadinti. Ją galima aptikti ir DŽ. Tačiau priesagos *-aivis* (šis vedinys pateikiamas tik vyriškosios giminės forma), *-inis, -ė, -enka* (vienintelis vedinys, kuris yra fiksuojamas tik moteriškosios giminės forma ir yra su pažyma *hibr.*), *-(i)okas, -ė* nėra gausiai vartojamos sudarant Lietuvos gyventojų pavadinimus, todėl jos ir neminimos siauresnės apimties žodynuose.

5. Lietuvos gyventojų pavadinimų vartosenos dažnumas (remiantis tekstynu)

Lietuvių gyventojų pavadinimai ne vienodai yra vartojami. Remiantis tekstyno medžiaga, galima suskirstyti vedinius pagal priesagas ir iširti jų vartojimo dažnumą. Tekstyre fiksuotas tam tikras priesaginis vedinys nebūtinai apibūdina gyventojų pavadinimą, t. y. gali skirtis semantika.

Ši medžiaga analizuojama kiekybiniu aspektu: kiek kartų yra paminėtas vedinys su tam tikra priesaga. Akcentuojamas gyventojų pavadinimų moteriškosios ir vyriškosios giminės vartojimo dažnumas.

1. Vediniai su priesaga *-iškis, -ė* ir jų paplitimas tekstyne (žr. priede 1 lentelę).

Ši priesaginių vedinių grupė yra pati gausiausia ir Tekstyre taip pat minima dažniausiai. Vienas iš dažniausiai vartojamų gyventojų pavadinimų yra *alytiškis : alytiškė*. Šie vediniai paminėti net 324 : 106 kartus (vediniai su priesaga *-ietis, -ė*: *alytietis* ir *alytietė* Tekstyre nėra fiksuojami):

Į jų gretas, kaip tyčia, ir pasuko alytiškis jaunuolis Lionginas. Šio renginio „dvasia“ alytiškis akvarelistas Benjaminas Jenčius dar žiemą siuntinėjo kvietimus ir susirašinėjo su būsima dalyviais. Nugalėtojo laurus pelnė alytiškis Algis Vikinis su savo rusų ristūnu „Undinė“. Alytiškis mano, kad besimokant aukštojoje mokykloje tokia galimybė atsiras. Visą savo gyvenimą alytiškis norėtų susieti su mokslu. „Norėčiau būti mokslininku“, – nedrąsiai šnekėjo aštuoniolikmetis. „Nereikia nei stabdyti reformos, nei atsisakyti ministro, kuris po dviejų paskutiniųjų – tarsi dovana“, – gynė ministrą viena alytiškė pedagogė.

Vietovardžio Tauragė gyventojų pavadinimai *tauragiškis* ir *tauragiškė* tekstyne fiksuojama žymiai mažiau kartų nei prieš tai minėtas vedinys – 118 : 34 kartus (vediniai su priesaga *-ietis, -ė*: *tauragietis* ir *tauragietė* tekstyne fiksuojami santykiu 13 : 2):

Tarp šešių prizininkų dešimtokų pirmavo tauragiškis M. Mažvydo vidurinės mokyklos atstovas Mindaugas Galvonas. Pasirašęs rašytinį pasižadėjimą niekur neišvykti iš gyvenamosios vietos, šis tauragiškis galės toliau tęsti mokslus. Atkaklusis tauragiškis pėsčias keliaus maršrutu Tauragė – Kryžkalnis – Kaunas – Vilnius. Sostinę jis žada pasiekti per 15 dienų. Kelionėje jį lydėjo buvusi bendramokslė tauragiškė Stefa Ričkienė, nes svečias jau nemoka lietuviškai.

Populiariausia **tauragiškė** S.Černiauskaitė daugiausia rašo apie nusikaltimus, gvildena negeroves teisėsaugos ir teisėtvarkos srityje.

Vediniai **šilutiškis** ir **šilutiškė** fiksuoti tekstyne 108 : 15 kartų. Labai ryškus skirtumas tarp šių vedinių. Dominuoja vyriškosios giminės pavadinimai (vediniai su priesaga *-ietis, -ė*: *šilutietis* ir *šilutietė* tekstyne nėra fiksuojami):

Galiu tik įtarinėti, jog kažkas įvyko, kad rinktinė negalėjo maksimaliai susikaupti atsakingoms varžyboms", – sakė šilutiškis krepšinio treneris Steponas Kairys. Šilutiškis lietuvininkas Julius Balčiauskas, jaunystėje bendravęs su Hugo Šojumi, Vydūnu, Martynu Jankumi, Petru Jakštu, kitais Mažosios Lietuvos šviesuoliais. Jų gretose buvo dvi trenerės – klaipėdietė Danutė Čyžienė ir šilutiškė Bronė Bartušienė. Tai guvioji Marikė nuo Kuršių marių (šilutiškė Vaida Galinskienė) ir kipšas Pinčiukas (Kauno dramos teatro aktorius Tomas Erbrėderis).

Vietovardžio *Utena* vediniai **uteniškis** ir **uteniškė** tekstyne fiksuoti santykiu 86 : 20. Dominuoja vyriškosios giminės priesaginiai vediniai (vediniai su priesaga *-ietis, -ė*: *utenietis* ir *utenietė* tekstyne nėra fiksuoti):

M.K. Čiurlionio menų gimnazijos dešimtokė smuikininkė Jurgita Žiuraitė, pianistė Sigutė Gražinienė, uteniškis akordeonistas Benjaminas Niaura visus linksmino jų atliekamais muzikos kūriniais. Klausėsi klausėsi vienas pagyvenęs uteniškis ir išeidamas burbtelėjo: „Ką jis čia meluoja: aš senesnis, ir tai neatsimenu!“ Antai bičiulis uteniškis Stepas Eitminavičius neslėpė uoliai ieškąs Anderseno ir dažnai prisipažindavo jį pajuntąs. Uteniškė literatė Veronika Narkūnienė Pranui Dauniui paskyrė vieną savo eilėraščių. Tokią išeitį kol kas pasirinko tik viena uteniškė, iškart gavusi darbo pagal būsimą naują specialybę.

Lietuvos kurortinio miesto gyventojai **palangiškis** ir **palangiškė** tekstyne fiksuojami 71 : 41 kartą (vediniai su priesaga *-ietis, -ė*: *palangietis* ir *palangietė* tekstyne fiksuojami santykiu 1 : 0) :

Naujuoju Palangos miesto meru išrinktas tikras palangiškis – 43 metų Lietuvos liberalų Sąjungos narys verslininkas Raimundas PALAITIS. Poniai Gemai šiame rašinyje pavyko viskas: vykusiai pasirinktas pašnekovas (Afganistano kare regėjimo netekęs palangiškis Napoleonas Maselskis), sklandus sakinytis, taikli frazė, gilios meninės ir net filosofinės išvalgos apie žmogaus gyvenimą ir jo prasmę. Ir žurnalistas, palangiškis Stasys Vainoras, pasišovęs išleisti žurnalą "JŪRA", pirmiausia gavo paramos iš Moterų sąjungos tautiniam laivynui remti. „Taip, tai yra didelis žingsnis mano gyvenime“, – bandė įvertinti savo laimėjimą palangiškė.

Telšiškis ir *telšiškė* tekstyne fiksuoti 69 : 9 kartus (vedinių su priesaga *-ietis, -ė*: *telšietis* ir *telšietė* tekstyne fiksuojami santykiu 55 : 6) :

Jeigu telšiškis atvažiuoja gyventi į Kretingą ar Palangą, tai iš jo visą gyvenimą „čydiriasi“ vietiniai. Keista jo pavardė ir jis pats keistokas, ne telšiškis, pirkdavo kas papuolė – paukščius, senus ratlankius, dviračių detales, na, ir samčius bei puodynes. Juos pelnė vilnietis K.Ušinskas (svorio kategorija iki 100 kg), alytiškė I.Milenina (60 kg), jurbarkietė L.Ručinskaitė (64 kg), telšiškė I.Beglecovaitė (72 kg) ir šiaulietė I.Ruzgytė (80 kg). O choreografiją ir šventės kompoziciją sukūrė taip pat telšiškė, buvusi bendrklasė Irena Narbutaitė-Smieliauskienė.

Labai mažas, palyginus su kitais vietovardžių vediniais, sostinės gyventojų pavadinimo dažnumas tekstyne su šia priesaga. *Vilniškis* fiksuojamas 63 kartus, o *vilniškė* 49 kartus. Galima pastebėti, kad tiek vyriškosios, tiek moteriškosios giminės vedinių vartojimo dažnumas nėra labai skirtingas.

Tas šaltinis – nenuilstantis vilniškis kovotojas už lietuviybę ir nepriklausomybę – V.Sakas-Sakavičius. Atvažiuavęs užsienietis, vilniškis ar kauniškis moka pinigą, jam nakties poilsiui šiaudų ar šieno ant grindų nepaklosi. Ir vilniškis Kirkoras dar domėjosi Daukantu, tikėdamasis, kad gal šis apsiims parašyti į jo lenkišką laikraštį, leidžiamą Vilniuje. Seminarą vedusi vilniškė profesorė Danutė Gailienė pabrėžė, kad savižudybių priežastis – ne skurdas ar vargas, o požiūris į jį.

Vedinių su priesaga *-ietis, -ė*: *vilnietis* ir *vilnietė* Tekstyne fiksuojami santykiu 1839 : 666.

2. Vediniai su priesaga *-ietis, -ė* ir jų paplitimas tekstyne (žr. priede 2 lentelę).

Pastebima tendencija, kad dažniausiai vartojami priesaginiai vediniai, kurie padaryti iš didžiųjų Lietuvos vietovardžių. Vedinys *vilnietis*, kaip jau ir buvo minėta, fiksuotas tekstyne 1839 kartus, o *vilnietė* – 666 kartus. Tai dažniausiai vartojami vediniai:

Štai neseniai sužinojau, kad į Gedimino ordino kavaliarius neva už aktyvią veiklą lietuviybės labui veržte veržiasi vilnietis Izidorius Šimelionis. Autorius, apie kurį beveik nėra biografinių žinių, galbūt buvo rytų aukštaitis vilnietis (2. NARBUTAS, p. 15), kalvinistas (evangelikas reformatas), Mikalojaus Radvilo Rudojo aplinkos žmogus. Nuostabios, poetiškai parašytos jidiš kalba knygos apie Valentiną Potockį autorius, vilnietis Abrahamas Karpinovičius, pasakoja, kad tiesiog likimas iš triukšmingų Paryžiaus bulvarų juos nuvedė į nuošalią žydų gyvenamą gatvelę. Vertimai suartino Ingą Tuleševskaitę su daugeliu žmonių: dar nuo lemtingųjų sausio įvykių puikiai itališkai kalbanti vilnietė atvykstančiuosius moka sudominti Lietuva, jos kultūra.

Vediny **panevėžietis** tekстыne fiksuotas 769 kartus, o moteriškosios giminės šios priesagos vediny **panevėžietė** fiksuotas 212 kartų:

*Varžybas milžiniškomis valios pastangomis **panevėžietis** baigė, tačiau devintoji vieta tokio lygio varžybose jo netenkino. **Panevėžietis** apsistojo ir kelias savaites gyveno Čekijos katalikų bendruomenės namuose. Atletiško sudėjimo, mylimas moterų bei nuolat besišypsantis **panevėžietis** apibūdinamas ir kaip gudrus strategas bei žiaurus vadeiva. Vienas mano pažįstamas **panevėžietis** sakė, kad gardesnio patiekalo už karštas bulves ir jūsų bendrovės pagamintą grūdėtąją varškę kol kas nėra... Savo eilių ir humoreskų paskaitė **panevėžietė** Janina Pipirienė. Savo skunde **panevėžietė** klausė, kada bus nustota diskriminuoti moteris, norinčias įsigyti vairuotojo pažymėjimą. **Panevėžietė** poetė Elvyra Pažemeckaitė sukūrė V.Dauniui eilėrašį.*

Vietovardžio **Šiauliai** vediny **šiaulietis** tekстыne fiksuotas 631 kartą, o **šiaulietė** – 240 kartų:

*Neatsiliko nuo jo **šiaulietis** Antanas Valinskas savo buitine apysaka „Sėkmingos vedybos“ ir marijampolietė Danutė Vidrinskienė, pateikusi novelę „Sutuoktinio kančios“. Naujasis Lietuvos vyrų krepšinio rinktinės treneris **šiaulietis** Antanas Sireika jau beveik apsisprendė dėl 12 kandidatų, kurie pretenduoja atstovauti Lietuvai. **Šiaulietis** Antanas Sireika po ilgų dvejonių apsisprendė tapti Lietuvos vyrų krepšinio rinktinės treneriu. **Šiaulietis** Mindaugas Žukauskas iš keturių dvitaškių pataikė vieną, iš trijų tritaškių – irgi vieną. Prieš kelias dienas **šiaulietė** antrą kartą išvyko į Tekančios saulės šalį. Nomedos Gričiūtės ir Eglės Krištopaitytės kolekcija „Egzotika“ ant podiumo atstovavo vilniečiams dizaineriams, o dar viena viešnia – garsi **šiaulietė** modeliuotoja Ramutė Stakėnienė – pateikė „Siluetui“ kolekciją „Aurora“.*

Vediny **vilkaviškietis** tekстыne fiksuojamas 114 kartų, o moteriškosios giminės vediny **vilkaviškietė** – 48 kartus:

*Elektrėnai pasirinkti todėl, kad ten gyvena radijo sporto entuziastas, buvęs **vilkaviškietis** gydytojas Vidmantas Mickevičius. Vienas vokiečių kilmės **vilkaviškietis** prieš keletą metų, berods, tose pačiose Karalių dirbtuvėse užsisakė jam patikusį paminklą. O štai **vilkaviškietis** savanoris Stasys Vaitkevičius šį vasarį atšventė 96 metus. „Tom autostradom lėkdamas tik spėk žiūrėti, kad koks sunkvežimis neužvažiuotų“, – drąsiai apie vairavimą pasakojo **vilkaviškietė**. **Vilkaviškietė** neatsispyrė ir lietuviškai prigimčiai užveisti daržovių lysvę.*

Gana dažnai vartojami ir vediniai, kilę iš vietovardžio **Biržai**. Vyriškosios giminės vediny **biržietis** fiksuojamas tekстыne 108 kartus, o moteriškosios giminės vediny **biržietė** – 25 kartus:

Biržietis ekspertas aptarnauja Biržų rajoną ir Pasvalio rajono šiaurinę dalį. O jo receptūrą sukūrė *biržietis* Gediminas Variakojis, mineralinį vandenį atitinkama proporcija skieddamas geriamuoju. *Biržietis* Linas Onatis Lenkijoje vykusiame Europos čempionate 4-tame pratime iškovojo aukso medalį. Tai jau ne pirmas kartas, kai šis *biržietis* pagarsėja konfliktais ir nenusėjamu elgesiu. Čempionu tapo ir Lietuvos jėgos trikovės žvaigždė *biržietis* Žydrūnas Savickas, rungtyniaavęs pirmą kartą po aštuonių mėnesių. Indra Drevinskaitė – *biržietė*, „Kaštonų“ vidurinės mokyklos vienuoliktokė, kuriai literatūrą dėsto jaunujų talentų ugdytoja mokytoja Vlada Balbierienė.

3. Vediniai su priesaga *-ėnas, -ė* ir jų paplitimas tekstyne (žr. priede 3 lentelę).

Šios priesagos vedinių nėra daug, tačiau nemaža dalis jų yra fiksuota tekstyne. Pavyzdžiui, vedinys *anykštėnas* fiksuotas 65 kartus, o *anykštėnė* – 5 kartus. Lietuvių kalbos žodynuose šis vedinys pateikiamas tik vyriškosios giminės forma. Tačiau tekstyne minima ir *anykštėnė*. Jis realiai funkcionuoja: *Atminimo paminklą palaiminęs Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincijolas kunigas Antanas Saulaitis sakė, kad ši anykštėnė ilgus dešimtmečius buvo atskirta nuo gimtojo krašto ir kaip retas mokėjo darbais išreikšti savo meilę Dievui ir žmonėms. Viena anykštėnė kitoje kvartalo gatvėje atkreipė dėmesį į stoviniuojantį Anykščiuose nematytą prabangų automobilį. Anykštėnė, turinti sugyventinį, apklausos metu prisipažino pagimdžiusi, bet nenorėjusi auginti vaiko.*

Vedinys *kupiškėnas* minimas tekstyne 23 kartus, o *kupiškėnė* – 4 kartus: *Netrukus po sūnų laidotuvių kupiškėnė neteko ir darbo kepykloje. „Nieko jiems ten netrūksta. Jie geriau aprūpinti nei namie“, – cituojama kupiškėnė Stasė Kilkuvienė, aplankiusi kalintį sūnų. Šias skulptūras sukūrė kupiškėnas dailininkas Henrikas Orakauskas. Lankymosi dieną kupiškėnas vėlyviems pusryčiams kepėsi bulves. 1984 m. kupiškėnai, prisimindami prelato M. Krupavičiaus žodžius, jog profesorius buvo titnagiškai kietas kupiškėnas, taip pat titnagiškai ėmėsi žygių įamžinti įžymiojo tėviškėno atminimui.*

Vedinys *rokiškėnas* lietuvių kalbos žodynuose fiksuotas tik vyriškosios giminės. Tekstyne šis vedinys minimas 34 kartus: *Trisdešimtmečių kartai priklausė prie Seimo budėjęs rokiškėnas Alvydas Matulka. Pirmąjį valios išbandymą atkaklusis rokiškėnas patyrė trečioje gimnazijos klasėje, atsisakęs rusiškai skaityti maldos tekstą. Armonikininkų konkurso laureatų laureatu tapo rokiškėnas Vytautas Dagys.*

Tačiau tekstyne fiksuoti 2 moteriškosios giminės vediniai: *Lygiai prieš mėnesį – vasario 10 dieną – milijoną pasidalijo du žaidėjai – po pusę milijono atsiėmė rokiškėnė ir vilnietis. Rokiškėnė Venslovija Kanišauskienė už ją buvo vyresnė 71 metais.*

Vabalninkėnas tekstyne fiksuotas du kartus, o moteriškosios giminės forma tiek lietuvių kalbos žodynuose, tiek tekstinė nėra minima:

Visas Sruoga toks kontrastingas: pasiturinčio valstiečio sūnus, vabalninkėnas – plačiakaulis, stambiomis artojo rankomis, sunkių žingsnių, o drauge – Vokietijos universitetuose uždėtas Vakarų Europos kultūros glaistas. „Čia pučiam taip, kaip intakas gieda: in-ts-ts-ts“, – paaiškino vabalninkėnas A.Latvėnas (3;392). „Untytėje“, kuri buvo vadinama ir kitais vardais, – „Septynglase“, „Skudučiu“, „Tutučiu“, „Maršu“ ir kt.

Adučiškėnas vieną kartą yra fiksuotas tekstyne: *Išvežtųjų tarpe atsidūrė ir jo įstaigos darbuotojų, jų tarpe mano studijų kolega adučiškėnas Feliksas Stasiūnas.* Moteriškosios giminės vedinio **adučiškėnė** Tekstyne nefiksuojama.

Vieną kartą fiksuojamas ir **kuktiškėnas**: *Pasak poeto Algimanto Baltakio, tai bene ryškiausia, talentingiausia poetė moteris mūsų šalyje. O rašytojas, garsusis kuktiškėnas, romanų „Ančiuko kryžius“, „Ragana, pelė ir Faustas“, „Tėvai ir krikštatėviai“, „Laumės juosta“, „Jievaro tiltas“, „Paparčio žiedas“ kūrėjas.* Moteriškosios giminės vedinys **kuktiškėnė** Tekstyne nėra fiksuotas.

4. Vediniai su priesaga **-inis, -ė** ir jų paplitimas tekstyne (žr. priede 4 lentelę).

Vedinių su priesaga **-inis, -ė** lietuvių kalbos žodynuose fiksuota 17, tačiau tekstyne minimas tik vienas vedinys, t. y. **šakinis** ir **šakinė**. Minima santykiu 36 : 16. Tačiau nei vienas šis fiksuotas vedinys neįvardija Šakių teritorijos gyventojų. Tekstyne šis vedinys minimas kaip būdvardis ar žmogaus pavardė.

5. Vediniai su priesaga **-iokas, -ė** ir jų paplitimas tekstyne (žr. priede 5 lentelę).

Tekstyne vedinių su priesaga **-iokas, -ė** nėra fiksuota. Šie priesaginiai vediniai realiai nefunkcionuoja, t. y. šie dariniai arba nevartojami, arba jų vartoseną yra itin reta.

6. Vediniai su priesaga **-ytis, -ė** ir jų paplitimas tekstyne (žr. priede 6 lentelę).

Lietuvių kalbos žodynuose su priesaga **-ytis, -ė** yra minimi du gyventojų pavadinimai – iš vietovardžio *Šiauliai* padarytas vedinys *šiaulytis*, kuris tekstyne yra fiksuotas. Vyriškosios giminės forma minima 9 kartus, o moteriškosios giminės – 1 kartą. Tačiau visi šie vediniai yra fiksuojami ne kaip vietovardžio dariniai, o kaip pavardės.

7. Vediniai su priesaga *-alis, -ė* ir jų paplitimas tekstyne (žr. priede 7 lentelę).

Vedinių su šiomis priesagomis tekstyne nėra. Šie priesaginiai vediniai realiai nefunkcionuoja, t. y. šie dariniai arba nevartojami, arba jų vartoseną yra itin reta.

8. Vediniai su priesagomis *-onas, -ė, -enka* ir jų paplitimas tekstyne (žr. priede 8 lentelę).

Fiksuotų vedinių su šiomis priesagomis taip pat tekstyne nėra.

9. Vediniai su priesagomis *-ninkas, -ė* ir jų paplitimas tekstyne (žr. priede 9 lentelę).

Lietuvių kalbos žodynuose fiksuojami trys vediniai, kurie turi priesagą **-ninkas, -ė**, tačiau realiai nefunkcionuoja.

10. Galūniniai vediniai ir jų paplitimas tekstyne (žr. priede 10 lentelę).

Lietuvių kalbos žodynuose fiksuoti šeši galūniniai vediniai, kurių pamatinis žodis yra tam tikras vietovardis. Tekstyne yra fiksuojamas vedinys **sūduvis** net 41 kartą. Moteriškosios giminės vedinio **sūduvė** tekstyne nerasta:

Būdamas ambicingas sūduvis jis vėliau studiją apie Rapolionį parašė. Net jei laikysime Petro Dusburgiečio kronikos duomenis apie Gedeto kariauną perdėtais (jis nurodo, kad šis sūduvis turėjo 1 500 vyrų būrį), visgi turėsime sutikti, kad šiais įspūdingais skaičiais Petras Dusburgietis norėjo parodyti šio asmens įtakingumą. Pats būdamas sūduvis, maža tesuprato žemaitiškai, bet ta kalba maloniai glostė jo ausį. Pats K. Boruta – sūduvis, o jo gimtųjų namų sodas buvo toli garsus ir obelimis, ir lelijomis apšodintais takeliais.

Tekstyne fiksuota Šeduvos gyventoja **šeduvė**: *Ont stala šeduvė vaika neguldydava, saka, neduok Diev. Jei mažuts vaikels numiršt, tad ji šarvodava ont stala.* Vyriškosios giminės vedinys **šeduvis** tekstyne nerastas.

Vediny **varėnė** fiksuota tekstyne 4 kartus, tačiau nei vienas jų nepavadina Varėnos gyventojų. Tekstyne minima upė Varėnė.

Taigi galima daryti išvadą, kad tekstyne daugiausia fiksuoti priesagų **-ietis, -ė, -iškis, -ė** vediniai, kurie yra sudaryti iš didžiųjų Lietuvos vietovardžių. Skirtingų darinių vartojimą lemia

tam tikros vietovės populiarumas, aktualumas šiandien. Taip pat būtina atsižvelgti į šių dviejų priesagų dažną vartoseną. Tai, kad ne visi priesaginiai vediniai įtraukti į Tekstyną, leidžia daryti prielaidą, kad ilgainiui kai kurios priesagos gali išnykti.

IŠVADOS

Lietuvoje yra apie 300 miestų ir miestelių. Lietuvių kalbos žodynuose fiksuota 370 gyventojų pavadinimų (įtraukiami dariniai pagal tarmines ir topografines vietas). Dauguma šių gyventojų pavadinimų yra ir moteriškosios giminės, todėl galima teigti, kad apytiksliai lietuvių kalbos žodynuose yra apie 740 gyventojų pavadinimų.

Lietuvos gyventojams pagal kilmės ir gyvenamąją vietovę vadinti vartojami du būdai: nusakomasis ir darybinis. Nusakomieji pavadinimai esti ne vienažodžiai, bet sudaryti iš kelių žodžių, t. y. junginiai. Jie būna dviejų rūšių:

- 1) kelių daiktavardžių, kurių vienas yra vietovardžio kilmininkas (norint tiksliai nusakyti asmens gimimo ar gyvenamąją vietą). Pvz.: *Aš pati esu Švėkšnos gimimo* LKŽ III 308 (Šv). *Ji Nemunaičio parapijos gimimo* Alv.
- 2) junginiai su prielinksniais. Pvz.: *Ar iš tolo esi kilimo? – Kilimo aš iš Švėkšnos* LKŽ V 778 (J. Jabl). *Jis paeina iš Kybartų* LKŽ II 1093

Šnekamojoje kalboje asmens gyvenamoji vieta dažniau nurodoma nusakomuoju būdu. Todėl galima teigti, kad šis būdas yra senesnis, tarminis.

Darybinių pavadinimų skyriuje analizuojami asmenų pavadinimai pagal jų kilimo bei gyvenamąją vietą, t. y. remtasi tikrinių gyvenamųjų vietų vardais. Taigi derivaciniai vienažodžių Lietuvos gyventojų pavadinimų būdai yra tokie:

- 1) daiktavardiniai priesagų vediniai, pvz.: *pakruojietis, -ė, veliuonytis, -ė, salantiškis, -ė.*
- 2) daiktavardiniai galūnės *-is* vediniai, pvz.: *ariogalis, -ė, šeduvis, -ė, širvintis, -ė.*

Visoje Lietuvoje, gal kiek mažiau šiaurės panevėžiškių ir su jais besiribojančiame šiauliškių plote, vartojama sena priesaga *-iškis, -ė*. Žemaičiams derivacija su šia priesaga beveik vienintelė. Priesagą *-ietis, -ė* vediniuose dažniausiai vartoja šiaurės ir vidurio aukštaičiai. Su priesaga *-ietis, -ė* dabartiniu metu sudaromi ir didžiųjų Lietuvos miestų gyventojų pavadinimai, ypač *vilnietis, kaunietis, šiaulietis*. Tačiau gyvojoje kalboje gyventojų pavadinimai pagal miestą, miestelį, kaimą yra skirtingi. Reikia pabrėžti, kad ši priesaga tiek šiose, tiek kitose Lietuvos apylinkėse nėra vienintelė. Greta sinonimiškai vartojami ir kiti vediniai su priesagomis *-iškis, -ė, -ietis, -ė; -ėnas; -inis, -ė; -(in)inkas (-ykas), -ė; -ytis, -ė; -(i)ukas, -ė; -(i)utis, -ė; -(i)okas, -ė; -onas, -ė*

Galūninių vedinių lietuvių kalboje nėra daug. Dominuoja priesaginiai vediniai. Tarmėse ypač gausu vedinių su priesaga *-iškis, -ė*. Tačiau literatūrinėje kalboje ją baigia išstumti vis labiau darybą monopolizuojanti priesaga *-ietis, -ė*. Šios priesagos išsigalėjimo priežastys yra kelios, tačiau bene svarbiausios yra gramatinės:

1. su priesaga *-ietis, -ė* sudaryti *nomina regionalia* paprastai vartojami tik daiktavardiškai. O su priesaga *-iškis, -ė* sudaryti pavadinimai ne tik daiktavardiškai, bet ir būdvardiškai, pvz.: *Daugelis perlojiškių tik iš grybų gyveno* LKŽ IX 839 (Alv) ir *Perlojiškis bajoras* LKŽ IX 839 (K. Būg); *Vilniškiai jau išvažinėj* Pv ir *Vilniškė publika* DŽ 940.

2. su ja daromi ir moteriškosios, ir vyriškosios giminės pavadinimų. (su priesaga *-ėnas* paprastai tesudaromi vien vyriškosios giminės pavadinimai. Šią priesagą ypač vartoja rytų aukštaičiai. Taip pat su priesaga *-aivis: šilaivis: Šilų žmonės vadinami šilaiviais* LKŽ XIV, 776 (Rgv).

3. Priesaga *-ietis, -ė* neturi stilistinio atspalvio (to negalima pasakyti apie vedinius su priesaga *-okas: Lazdijokai dar aršiau šneka* LKŽ VII 213 (Rdm) arba su slaviška priesaga *-enka: švendubrenka* LKŽ XV, 489 (Drsk)).

Toki faktą galima būtų aiškinti taip: pirma, sena tokios vartosenos tradicija (ypač žemaičiuose, dzūkuose ir iš dalies aukštaičiuose); antra, priesagos *-iškis, -ė* būdvardžių daiktavardėjimu.

Galūniniai vediniai (*-is, -ė*) yra kilę iš vietovardžių su priesaga *-uva* (Linkuva, Raguva, Šeduva). Tačiau su šia galūne esama ir vedinių, kurie sudaryti iš vietovardžių Baisogala, Pušalotas, Varėna.

Priešdėlio vedinių tarp išvestinių daiktavardžių yra mažiausiai. Tai lemia dvi priežastys: 1) su priešdėliais daiktavardžiai daromi tik iš daiktavardžių, be to, toli gražu, ne iš kiekvieno daiktavardžio; 2) negausu pačių priešdėlių – bendrinėje kalboje vartojama septyniolika priešdėlių vedinių, tačiau dalis jų yra visai nedarūs ar menko darumo (*uždauguvietis, užjoniškietis, užnemuniškis*).

Lietuvos gyventojų pavadinimai yra sudaromi ne tik pagal geografinius pavadinimus ar tarminius plotus, bet ir pagal topografinius objektus (*užnerietis, -ė, užnemunietis, -ė*). Pavadinimas yra tikslesnis ir aiškesnis, kai kalbama apie asmenį, gyvenantį už kokio miestelio ribų (*užrokiškietis*). Abstraktesni pavadinimai, kai darinys suformuluotas iš gana didelės teritorijos (*suvalkiečiai, sūduviečiai*).

Lietuvių ir latvių kalbose sudarant gyventojų pavadinimus vienos priesagos dominuoja mažiau, kitos – daugiau. Galioja tie patys darybos būdai. Latvių kalba yra paveikusi ir kai kuriuos lietuvių gyventojų pavadinimus. Dėl latvių kalbos poveikio yra pakitusi pietinių vakarų aukštaičių priesaga *-(i)ninks ~ -ininkas* kartais įgauna lietuvių kalbos priesagų *-iškis, -ietis* reikšmę: *duobelninks* „Duobelės gyventojas“ (*mes buvom nuvažiavę pas tuos duobelninkus* Žg), *vegerninks* „Vegerės apylinkės gyventojas“ (*vegerninkai da daugiau laivuoja ir už mum* Škn). Plg. lat. *dobelnieks* „duobeliškis“, *liepājnieks* „liepojiškis“.

Magistro darbe gretinamas LKŽ, DŽ ir LLKŽ. Šis tyrimas rodo, kad LKŽ aptiktiems Lietuvos gyventojų pavadinimams būdingos įvairios priesagos, kurios retai fiksuojamos DŽ, o LLKŽ – iš viso neminimos. Priesaga *-ėnas* yra dažniausiai vartojama tik vyriškosios giminės Lietuvos gyventojams pavadinti. Ją galima aptikti ir DŽ. Tačiau priesagos *-aivis* (šis vedinys pateikiamas tik vyriškosios giminės forma), *-inis*, *-ė*, *-enka* (vienintelis vedinys, kuris yra fiksuojamas tik moteriškosios giminės forma ir yra su pažyma *hibr.*), *-(i)okas*, *-ė* nėra gausiai vartojamos sudarant Lietuvos gyventojų pavadinimus, todėl jos ir neminimos siauresnės apimties žodynuose.

Tekstyno medžiagos analizė atskleidė, jog daugiausia fiksuojami priesagų *-ietis*, *-ė*, *-iškis*, *-ė* vediniai, sudaryti iš didžiųjų Lietuvos miestų pavadinimų. Skirtingų darinių vartojimą lemia tam tikros vietovės populiarumas, aktualumas šiandien. Taip pat būtina atsižvelgti į šių dviejų priesagų dažną vartojamumą. Tai, kad ne visi sufiksai įtraukti į tekstyną, leidžia daryti prielaidą, kad ilgainiui kai kurios priesagos gali išnykti.

ŠALTINIAI

DŽ – *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2000.

LAVIN – Dambe V. *Latvijas apdzīvoto vietu un to iedzīvotāju nosaukumi*. – Rīga: Zinātne, 1990.

LLKŽ – *Lietuvių – latvių kalbų žodynas*. – Ryga: Zinātne, 1995.

LKŽ I – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 1. – Vilnius: Mintis, 1968.

LKŽ II – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 2. – Vilnius: Mintis, 1969.

LKŽ III – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 3. – Vilnius: Valstybonė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1956.

LKŽ IV – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 4. – Vilnius: Valstybonė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1957.

LKŽ V – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 5. – Vilnius: Valstybonė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1959.

LKŽ VI – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 6. – Vilnius: Valstybonė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1962.

LKŽ VII – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 7. – Vilnius: Mintis, 1966.

LKŽ VIII – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 8. – Vilnius: Mintis, 1970.

LKŽ IX – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 9. – Vilnius: Mintis, 1973.

LKŽ X – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 10. – Vilnius: Mokslo, 1976.

LKŽ XI – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 11. – Vilnius: Mokslo, 1978.

LKŽ XII – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 12. – Vilnius: Mokslo, 1981.

LKŽ XIII – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 13. – Vilnius: Mokslo, 1984.

LKŽ XIV – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 14. – Vilnius: Mokslo, 1986.

LKŽ XV – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 15. – Vilnius: Mokslo, 1991.

LKŽ XVI – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 16. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1995.

LKŽ XVII – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 17. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1996.

LKŽ XVIII – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 18. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1997.

LKŽ XIX – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 19. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1999.

LKŽ XX – *Lietuvių kalbos žodynas*. – T. 20. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 2002

Tekstynas – VDU Humanitarinių mokslų fakulteto Kompiuterinės lingvistikos centre parengtas dabartinės lietuvių kalbos tekstynas. Prieiga per internetą: <http://donelaitis.vdu.lt/main.php?id=4>

LITERATŪRA

1. Baltiņa M. (1984). Par -enieks, -inieks un -nieks // *Latviešu valodas kultūras jautājumi*, 20 laid., last. S. Lagzdiņa, Ryga.
2. Bendiks H. (1971). Piezīmes par izskaņu -ietis tautu nosaukumos // *Latviešu valodas kultūras jautājumi*, 7 laid., Liesma, Ryga.
3. *Dabartinės lietuvių kalbos gramatika* (1994). Mokslo ir enciklopedijų leidykla, Vilnius.
4. Dambe V. (1976). Valstu un to iedzīvotāju nosaukumi // *Latviešu valodas kultūras jautājumi*, 12 laid. Last. T. Porīte, Ryga.
5. Gavenauskienė D., Keršienė O. (2001). *Kalbos kultūros vadovėlis*, Homo liber, Vilnius.
6. Grinaveckienė E. (1967). Lietuvių kalbos gramatinė sandara pietinės šiaurės vakarų aukštaičių tarmės prielinksnių reikšmės ir vartojimas // *Lietuvių kalbotyros klausimai*, IX, mintis, Vilnius.
7. Jonaitytė A. (1967). Latvių kalbos poveikis palatvės vakarų aukštaičių šnektų gramatinei sandarai // *Lietuvių kalbotyros klausimai*, IX, Mintis, Vilnius.
8. Kalme V., Smiltiece G. (2001). *Latviešu literārās valodas vārd darināšana un morfoloģija*, Lokāmās vārdšķiras, Liepāja.
9. Karaliūnas S. (1997). *Kalba ir visuomenė*. Psichologiniai ir komunikaciniai kalbos vartojimo bruožai. Vilnius.
10. Keinys S. (1975). Priesaginė lietuviškų terminų daryba // *Lietuvių kalbotyros klausimai*, XVI, Vilnius.
11. Keinys S. (1999). *Bendrinės lietuvių kalbos žodžių daryba*. Šiauliai.

12. Laigonaitė A. (2002). *Lietuvių kalbos akcentologija*. Vilnius.
13. Lenkevičiūtė-Norkaitienė M. (1983). Nomina regionalia lietuvių kalbos tarmėse // *Lietuvių kalbotyros klausimai*, XXII, Vilnius.
14. *Lietuvių kalba I*. (1995). Vilnius.
15. *Lietuvių kalbos atlasas*. – 1 dalis (Leksika). – Vilnius: 1997.
16. LKG – *Lietuvių kalbos gramatika*. – T. 1. – Vilnius: Mintis, 1965.
17. Lipskienė J., Vidugiris A. (1976). Lietuvių kalbos gramatinė sandra // *Lietuvių kalbotyros klausimai*, IX, Mintis, Vilnius.
18. MLLVG – *Mūsdienu latviešu literānās valodas gramatika*, I d. (1959). Fonetika ir morfologija, Ryga.
19. Otrębski J. (1934). „*Wschodniolitewskie narzecze twereckie. Gramatyka*“. – Krakow. T. 1.
20. Paulauskienė A. (1997). *Lietuvių kalbos morfologija*, Vilnius.
21. Šukys J. (2003). *Kalbos kultūra visiems*. Kaunas.
22. Urbutis V. (1978). *Žodžių darybos teorija*, Mokslo, Vilnius.
23. Vanagas A. (2004). *Lietuvos miestų vardai*, Mokslo ir enciklopedijų leidykla, Vilnius.
24. Vidugiris A. (1969). Zietelos tarmės daiktavardis // *Lietuvių kalbotyros klausimai*, XI, Mintis, Vilnius.
25. Vidugiris A. (1996). *Dienovidis*. Nr. 35, 1996 rugsėjo 13.
26. Zinkevičius Z. (1977). *Lietuvių antroponimika*, Vilnius.
27. Zinkevičius Z. (1994). *Lietuvių kalbos dialektologija*. Vilnius.
28. *Словар названий жителей РСФСР* (1964). Москва.

LITHUANIAN AND LATVIAN CITIZENS' NAMES

(Comparatyve aspect)

Summary

Names of places or geographical names play an important part in our living and cultural surroundings. Geographical names help us to identify the location, its features, good and bad sides, which were or are seen by people living there.

The chosen topic „Lithuanian and Latvian Citizens' Names“ (Comparatyve aspect) is actual, because people's names are little researched. In bilingual Lithuanian – Latvian dictionaries this topic is not researched either.

The aim of the work is to examine and describe citizens' names which are fixed in Lithuanian dictionaries and compare them with Latvian citizens' names.

The material was being analysed by using word building analysis, mathematic methods. The examples were analysed by analytical, descriptive and comparative methods.

There are about 300 towns and settlements in Lithuania. In Lithuanian dictionaries are 370 citizens' names fixed (compounds from dialects and topographic places being included). The majority of these citizens' names are of feminine gender thus we can state that approximately there are 740 citizens' names there.

Lithuanian people according to their origin and living place are named in two ways: descriptive and compound. Descriptive names are made of a few words, i. e. they are compounds.

Lithuanian people's names are made not only from geographical names and words used in dialectal areas but from topographical objects too. Names of such type are mostly understandable to local people of a concrete area, especially if the name is connected with the name of a river.

The name is more exact when it names a person who lives within the settlement borders. More abstract are such names which are formed within a big dialectal area.

Lithuanian and Latvian languages being close relatives have got a lot of common things: words, morphologic forms, construction, etc. The both languages when forming people's names some suffixes dominate less, others – more. Here exist the same ways of formation.

In „The Dictionary of Lituanien language“ Lithuanian names have got various suffixes, which are rarely found in „The Dictionary of Lithuanian – Latvian Languages“ they are not mentioned at all.

Analysis of textual material showed that suffixes *-ietis*, *-ė*, *-iškis*, *-ė* which are used more often are formed from big Lithuanian place names. Their use is determined by their popularity and actuality today.

It is necessary to pay attention to frequent use of these two suffixes. The fact that not all suffixes are included to the textual material gives us an opportunity to suppose that in time being some suffixes can disappear.

PRIEDAI

1 priedas

Lietuvos gyventojų pavadinimų

ž o d y n ė l i s

GYVENTOJAS	VIETOVĖ	PAVYZDYS
Adutiškėnas, -ė (1) Adutiškietis, -ė (2) Adutiškėnis, -ė (2)	Adutiškio apylinkės gyventojas; Iš Adutiškio	<i>Adutiškėnai žmonės</i> Ad LKŽ I, 22
Akmeniškis, -ė (2)	Akmenės miesto ar apylinkės gyventojas	LKŽ I, 81
Alantiškis, -ė (2)	Alantos apylinkės gyventojas	<i>Da vienas alantiškis žmogus buvo su tokiuo pat reikalu</i> Dbk LKŽ I, 91
Alytiškis, -ė (2)	Alytaus miesto ar rajo gyventojas	LKŽ I, 101
Alksnėnėnis, -ė (2)	Iš Alksnėnų	<i>Bo (buvo) atėjęs ir alksnėnėnis mokytojas</i> LKŽ I, 104
Aloviškis, -ė (2)	Alovės miestelio ar jos apylinkės gyventojas	LKŽ I, 108
Alsėdiškis, -ė (2)	Alsėdžių miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Dainos alsėdžių žemaičių</i> JD1470 LKŽ I, 110
Anykštėnas sm (1)	Anykščių miesto ar ėrajo gyventojas	<i>Kad jis anykštėnas, pažinau iš kalbos</i> An LKŽ I, 141
Antazavėtis, -ė (2) Antazaviškis, -ė (1)	Antazavės miestelio gyventojas; Antazavės apylinkės gyventojas	<i>Antazaviškis dustiškę paėmė</i> Ds LKŽ I, 158
Aviliškis, -ė (1)	Avilių apylinkės gyventojas	<i>Turgun suvažėtavo visi aviliškėiai</i> Avl LKŽ I, 526
Ažudustėnas, -ė (1) Ažudustėnai Ds Ažudustis sm (1)	Ažudusčio gyventojas	<i>Atvažėtuos ant vakaro ir ažudustėnai</i> Ds <i>Ažudusčiuose buvau</i> Ds

	Vieta už Dusetų	
Baisogalietis, -ė (2)	Baisogalos gyventojas	<i>Baisogalietis į kitus nežiūri Bsg</i>
	Baisogalos apylinkės gyventojas	<i>Šitas žmogus baisogalis Brg</i>
Baisogalis, -ė (2)		<i>Baisogaliai nuo šeduvių savo kalba labai skiriasi šd</i>
	Kas nuo Baisogalos	<i>Tos baisogalės [bitės] piktos Pc</i> LKŽ I, 569
Balninkietis, -ė (2)	Balninkų miestelio ar apylinkės gyventojas	LKŽ I, 599
Batakiškis, -ė (2)	Batakių ar jų apylinkės gyventojas	<i>Batakiškiai Pagramančio tarmės atstovus pravardžiuoja laukiniaičiais rš</i> LKŽ I, 682
Birštoniškis, -ė (2)	Birštono miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Privažiavo pilni Prienai birštoniškių Prn</i> LKŽ I, 846
Biržietis, -ė (2)	Biržų miesto ar rajono gyventojas	<i>Jo boba biržietė Ds</i> LKŽ I, 850
Ceikiniškis, -ė (2)	Ceikinių ar jų apylinkės gyventojas	LKŽ II, 9
Čedasiškis, -ė (2)	Čedasų ar jų apylinkės gyventojas	LKŽ II, 60
Daugiškis, -ė (2)	Daugų ar jų apylinkės gyventojas	<i>Daugiškių žemė kalnuota Alv</i> LKŽ II, 322
Dauguvietis, -ė (2)	Kas gyvena prie Dauguvos	<i>Aš išėjau kviečiama, dauguviečio peršama rš</i> LKŽ II, 326
Daujėnietis, -ė (2)	Daujėnų apylinkės gyventojas	LKŽ II, 327
Debeikietis, -ė (2)	Debeikių miestelio ar jo apylinkių gyventojas	<i>Šiandiej labai daug debeikiečių Anykščiųuos buvo Dbk</i> LKŽ II, 348
Didryžinis, -ė (2)	Kuris iš Didrydžių	<i>Didryžinis mokytojas Vlkv Marti didryžinė i čia gyvena Gs</i> LKŽ II, 487
Dieveniškietis, -ė (2)	Dieveniškių miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Dieveniškiečiai daug sklandžiau šneka lietuviškai J. Jabl.</i> LKŽ II, 519
Druskininkietis, -ė (2)	Druskininkų miesto ir apylinkių gyventojas	LKŽ II, 769

Dubičiškis, -ė (2)	Dubičių apylinkės žmogus	<i>Iš šitų ežerų dubičiškiai prisigaudo daug žuvų</i> Dbč LKŽ II, 781
Dūkštinis, -ė (2) Dūkštietis, -ė (2)	Dūkšto ir jo apylinkų gyventojas	<i>Mes dūkštinės</i> Dkšt <i>Jis ne dūkštinis</i> Dkšt LKŽ II, 811
Duokiškėnas sm (1)	Duokiškio ar jo apylinkės gyventojas	<i>Duokiškėnų žemės geros</i> Dbk LKŽ II, 867
Endriejaviškis, -ė (1)	Endriejavo apylinkės gyventojas	LKŽ II, 1133
Eržvilkiškis, -ė (2)	Eržvilko miestelio ir apylinkių gyventojas	<i>Anais metais eržvilkiškių dainas, žodžis surašinėjo</i> Erž LKŽ II, 1152
Gardinietis, -ė (2)	Gardino miesto ar jo apylinkės gyventojas	<i>Mėgino kažką pasakyti per stalą</i> <i>Vištartui tas pats svečias</i> <i>gardinietis</i> A. Gud-Guz. LKŽ III, 122
Gargždiškis, -ė (2)	Gargždų miestelio ar apylinkės gyventojas Išvykęs į Gargždus kokio reikalu	<i>Jau ir gargždiškiai parvažiavo, anksti išsiturgavojo</i> Grg LKŽ III, 133
Gegrėninis, -ė (2)	Kilimo iš Gegrėnų	<i>Gegrėninės bulvės antplūdo iš Gegrėnų, o liepojinės iš Kuršo</i> Grg <i>Jam skambino gegrėniškis</i> Klzvž LKŽ III, 201
Gegrėniškis, -ė (2)	Gegrėnų gyventojas	
Gelvoniškis, -ė (2)	Gelvonų apylinkės gyventojas	LKŽ III, 229
Ignalinetis, -ė (2) Ignaliniškis, -ė (2)	Ignalinos miesto ar rajono gyventojas	LKŽ IV, 22
Įsrutėnas, -ė (-ienka) (1) Įsrutiškis, -ė (2)	Įsruties gyventojas, žmogus iš Įsruties	<i>Nemerkite jūs į įsrutėnus</i> CII36 LKŽ IV, 150
Jieznietis, -ė (2) Jiezniškis, -ė (2)	Jiezno rajono, apylinkės ar miestelio gyventojas	LKŽ IV, 344
Jonavietis, -ė (2) Jonaviškis, -ė (2)	Jonavos miesto ar rajono gyventojas	<i>Jonaviečiai vis dėlto išsiuntė</i> <i>Karolį ir džiaugėsi, kad gerai</i> <i>pavyko</i> A. Gud-Guz LKŽ IV, 356
Joniškėlietis, -ė (2)	Joniškėlio miesto ar rajono gyventojas	LKŽ IV, 356
Joniškėnas, -ė (2) Joniškietis, -ė (2)	Joniškio rajono gyventojas Kas kilęs iš Joniškio apylinkės Joniškio miesto ar	LKŽ IV, 356

	rajono gyventojas	
Jurbarkietis, -ė (2) Jurbarkiškis, -ė (2)	Jurbarko gyventojas Kas iš Jurbarko	LKŽ IV, 431
Jūžintiškis, -ė (2)	Jūžintų miestelio ar apylinkės gyventojas	LKŽ IV, 441
Kačerginietis, -ė (2)	Kačerginės ir jos apylinkės gyventojas	LKŽ V, 31
Kaltinėniškis, -ė (2)	Kaltinėnų apylinkės gyventojas	<i>Viens ir šis pats kaltinėniškis sako</i> JJ LKŽ V, 159
Kaltnėniškis, -ė (2)	Kaltinėnų apylinkės žmogus	<i>Kaltnėniškės daro juoką</i> Kltn LKŽ V, 161
Kalvarijietis, -ė (2) Kalvariškis, -ė (2)	Kalvarijos miesto ar rajono gyventojas Žemaičių Kalvarijos gyventojas Kalvarijos atlaidų dalyvis	<i>Ka (kad) tiems kalvariškiams pradėtų lyti Als</i> LKŽ V, 165
Kamajietis, -ė (2) Kamajiškis, -ė (2)	Kamajų miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Susiradę čia Petro kaimynai – pandėliečiai ir kamajiečiai – susitelkė į glaudų būrelį A. Gud- Guz</i> Liudas Gira charakterizavo Strazdelį kaip dainių, aukštaičių kamajiškių dvasios veikėją rš LKŽ V, 167
Kapsukietis, -ė (2)*	Kapsuko miesto ar rajono gyventojas	<i>Socialistinis lenktyniavimas padėjo kapsukiečiams ir vilkaviškiečiams giliau atskleisti vidinius kolūkių rezervus</i> Tiesa 1956,64 LKŽ V, 251.
Karteniškis, -ė (2)	Žmogus iš Kartenos	LKŽ V, 333
Kaunietis, -ė (2) Kaunininkas, -ė (2) Kauniškis, -ė (2)	Kauno miesto ar rajo gyventojas; Žmogus, kuriam ypač rūpi Kaunas; Kuris iš Kauno	<i>Buvo ir keli kauniečiai J. Jabl. Kauno miesto šalininkas: paskum kalbėjo ir vienas kaunininkas, vilnininkas J. Jabl. Kauninių lietuvų (taip vadino ponų Lenkijos okupuoto Vilniaus krašto lietuviai savo tautiečius, gyvenančius buržuazijos valdomoje Lietuvoje)</i> daug buvo Arm. LKŽ V, 436
Kazlinis, -ė (2)	Gyvenantis Kazlų Rūdoje	<i>Buvo ten ir kazlinis gydytojas</i> Bgt. LKŽ V, 460.
Kelmietis, -ė (2)	Kelmės miesto ar	

Kelmiškis, -ė (2)	rajono gyventojas	LKŽ V, 525
Kiauklėnas, -a (1) Kiauklietis, -ė	Iš Kiauklių kaimo	<i>Mano motina kiauklėna Šš. Kiauklėnai ir vėl kitaip kalba Šš.Motina kiauklietė, tėvas iš čia Šš. LKŽ V, 685</i>
Kybartietis, -ė (2) Kybartinis, -ė	Kybartų ar jų apylinkės gyventojas	<i>Kybartiniai prisipiauja šieno Vlkš. LKŽ V, 719.</i>
Kirdeikiškis, -ė (1)	Kirdeikių apylinkės gyventojas	<i>Kirdeikiškiai žadėjo kitą sekmadienį kermošium su muzika atvažiuot Trgn. LKŽ V, 833.</i>
Klaipėdėnas, -ė (1) Klaipėdėtietis, -ė (2) Klaipėdėnis, -ė (2) Klaipėdiškis, -ė	Klaipėdos miesto ar rajono gyventojas; Iš Klaipėdos, Klaipėdos kilmės	<i>Tik dėl vokiečių įtakos klaipėdiečiai (jaunieji) ima sakyti vidurinę l rš. Klaipėdėnis daktaras Pln. Kalipėdiškiai taip kalba K. Buvo iš klaipėdiškių krašto Jrk52. Klaipėdos apskritis žemaitiška, bet yra žymių skirtumų tarp kretingiškių ir klaipėdiškių rš. LKŽ V. 948</i>
Kretingietis, -ė (2) Kretingiškis, -ė (2)	Kretingos miesto ar rajono gyventojas	<i>Klaipėdos apskritis žemaitiška, „bet yra žymių skirtumų tarp kretingiškių ir klaipėdiškių“ rš LKŽ VI, 555</i>
Krinčiniškis, -ė (2)	Krinčino gyventojas	<i>Krinčiniškis taip pat augino gausią šeimą: 12 sūnų ir 2 dukteris rš LKŽ VI, 600</i>
Kriukietis, -ė (2)	Kriukų gyventojas	LKŽ VI, 645
Kruoniškis, -ė (2)	Kas iš Kruonio	<i>Kruoniškiai gerai laiko egzaminus Krn LKŽ VI, 709</i>
Kuktiškėnas, -ė (1) Kuktiškėniškis, -ė (1)	Kuktiškių miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Tas žmogus gal kuktiškėnas? Ut LKŽ VI, 809</i>
Kuliškis, -ė (2)	Kulių miestelio ar apylinkės gyventojas	LKŽ VI, 838
Kupiškėnas sm (1)	Kupiškio apylinkės gyventojas, tos tarmės atstovas	<i>Iš kalbos matyti, kad jis kupiškėnas Prn Kupiškėnai kupiškėnais palieka Kp LKŽ VI, 927</i>
Kupiškietis, -ė (2) Kupiškėnis, -ė (1)	Kupiškio miesto ar rajono gyventojas Iš Kupiškio	LKŽ VI, 927
Kupreliškėnas sm (1)	Kupreliškių apylinkės žmogus	<i>Biržėnai juokias ir kupreliškėnų: čia korva, čia kumala, čia duonos plutala Kpr LKŽ VI, 930</i>

Kuršėnietis, -ė (2) Kuršėniškis, -ė (1)	Iš Kuršėnų, Kuršėnų gyventojas	<i>Ar daugiau ką iš Kuršėniškių sutinki Vilniuj? Krš Kuršėniškiai storiau kalba, pailėniškiai ploniau</i> LKŽ VI, 972
Kvėdarniškis, -ė (1)	Kvėdarnosmiestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Jaunius buvo žemaitis (kvėdarniškis) J. Jabl.</i> LKŽ VI, 1063
Labanoriškis, -ė (2)	Labanoro miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Labanoriškiai tai iš grybų ir uogų pragyvena Trgn.</i> LKŽ VII, 3
Laukuviškis, -ė (1)	Laukuvos miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Aš jau esu gryna laukuviškė – čia gimusi, užaugusi ir visą amžių praleidusi Lkv.</i> LKŽ VII, 189
Lazdijietis, -ė (2) Lazdijiškis, -ė (2) Lazdijokas, -ė (2)	Lazdijų miesto ar rajonų gyventojas	<i>Lazdijokai da aiškiau šneka Rda.</i> LKŽ VII, 213
Lazdūniškis, -ė (2)	Lazdūnų miestelio ar jo apylinkės gyventojas	LKŽ VII, 214
Lazūniškis, -ė (2)	Lazūnų miestelio ar apylinkės gyventojas	LKŽ VII, 215
Leliūnietis, -ė (2)	Leliūnų miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Da kelios leliūniečių mergos – ir visi svečiai Dbk.</i> LKŽ VII, 319
Lyduokietis, -ė (4) Lyduokys	Lyduokių miestelio ar jo apylinkės gyventojas; Kas kilęs iš Lyduokių	<i>Lyduokė aš Kkl. Ana lyduokė tai gražiai gieda Kkl</i> LKŽ VII, 410
Liepojietis, -ė (2) Liepojiškis, -ė (2)	Kilęs iš Liepojos miesto, apylinkės ar ten gyvenantis	<i>Mūsų ir liepojiečių susitikimas (varžybos) pasibaigė lygiosiomis tsp. Su liepojiškiais kunigais skersakiuota J. Jabl.</i> LKŽ VII, 426
Linkmeniškis, -ė (2)	Linkmenų apylinkės gyventojas	LKŽ VII, 556
Linkuvietis, -ė Linkuvis, -ė	Linkuvos miesto ar apylinkės gyventojas	<i>Mes, žeimiečiai (Žeimelio gyventojai) teip šnekam, linkuviai kiteip, pašvitiniečiai vėl kiteip Žml. Daina yra kilusi iš linkuvių TŽ4188. Linkuvės labai gražius milus ausdavo Lnkv.</i> LKŽ VII, 551
Lioliškis, -ė (1)	Liolių miestelio ar apylinkės	LKŽ VII, 556

	gyventojas	
Mažeikiškis, -ė (2)	Mažeikių miesto ar rajono gyventojas	<i>Dideliai malonu būt pamatyti čia mažeikiškius Plt. Ans yr iš čia pat, mažeikiškis Mžk.</i> LKŽ VII, 967
Merkiniškis, -ė (2)	Merkinės ar jos apylinkės gyventojas	<i>Pasirodė, kad visos trys komjaunuolės – merkiniškes trš</i> LKŽ VIII, 35
Mosėdiškis, -ė (2)	Mosėdžio ar jo apylinkių gyventojas	<i>Ans yr, rodos, iš mosėdiškių Slnt</i> LKŽ VIII, 354
Naujamiestietis, -ė (2)	Naujamiesčio ar jo apylinkių gyventojas	<i>Šauniai mušė priešą ir naujamiestietis Jonas Stankaitis</i> J.Mac. LKŽ VIII, 584
Naumiestietis, -ė (2)	Kudirkos Naumiesčio ar jo apylinkių žmogus	<i>Naumiestiečiai norėtų pastatyti Kudirkai biustą ant cementinio stulpo K. Bor.</i> LKŽ VIII, 392
Naumiestiškis, -ė (2)	Šilutės Naumiesčio ar jo apylinkių gyventojas	<i>Naumiestiškis [daktaras] važiuos į Švėkšną Vn</i> LKŽ VIII, 592
Nemakštiškis, -ė (2)	Nemakščių miestelio ar apylinkės gyventojas	LKŽ VIII, 647
Nemenčinėnas, -ė (1) Nemenčinis, -ė (2)	Nemenčinės miesto ar apylinkės gyventojas Iš Nemenčinės miesto ar apylinkių	LKŽ VIII, 649
Obelietis, -ė (1) Obeliškis, -ė (1)	Obelių ar jų apylinkės gyventojas Obelių ar jų apylinkės gyventojas	<i>Arklių lenktynės[e] gražiai važiavo obeliškiai Ob</i> LKŽ VIII, 986-987
Pabradietis, -ė (2) Pabradinis, -ė (2) Pabradiškis, -ė (2)	Pabradės miesto ar apylinkės gyventojas	<i>Pabradinis mokytojas. Pabradiškės moteres gerai moka daryt (dažyti) JuršM.</i> LKŽ IX, 19
Pagėgietis, -ė (2) Pagėgiškis, -ė (2)	Pagėgių miesto ar apylinkių gyventojas	LKŽ IX, 79
Pagramantietis, -ė (2) Pagramantiškis, -ė (1)	Pagramančio miestelio ar apylinkės gyventojas	LKŽ IX, 92
Pakruojietis, -ė (2)	Pakruojo miesto ar	<i>Biržiečiai su pakruojiečiais gali</i>

Pakruojiškis, -ė (2)	rajono gyventojas	<i>didžiuotis savo gamybos alumi Rš. Pakruojiškių tarmė Jn. LKŽ IX, 206</i>
Palangietis, -ė (2) Palangiškis, -ė (2)	Palangos ar jos apylinkių gyventojas	<i>Sakė, a palangiškė esanti [naujoji mokytoja] Ms. Tas pirmasis anos vyras buvo palangiškis Ms. A tris metus esu palangiškiuos (Palangos apylinkėse) gyvenęs Ms. LKŽ IX, 238</i>
Palėvenietis, -ė (2)	Palėvenės miesteio ar apylinkės gyventojas	LKŽ IX, 255
Palomeniokas, -ė (2)	Palomenės miestelio ar apylinkės gyventojas	LKŽ IX, 271
Palūšinis, -ė (1) Palūšinis, -ė (1)	Palūšės miestelio ar apylinkės gyventojas Kuris gyvena Palūšėje	<i>Palūšiniai, kirdeikiniai juokias iš daugėliškėnų [tarmės] Dglš. LKŽ IX, 279</i>
Pandėlietis, -ė (2)	Pandėlio miesto ar apylinkių gyventojas	<i>Susiradę čia Petro kaimynai – pandėliečiai ie kamajiečiai – susitelkė į glaudų būrelį A. Gud-Guz. Mano senelis pandėlietis Kpr. Pandėliečių [mergytelių] nieks nepeikia; imkit, broliai, kam tik reikia Pnd. LKŽ IX, 331</i>
Panemunėlietis, -ė (2)	Panemunėlio miestelio ar apylinkių gyventojas	LKŽ IX, 333
Panemunietis, -ė (2) Panemuniškis, -ė (2)	Krašto netoli Nemuno, panemunės gyvantojas Aukštosios Panemunės ar jos apylinkių gyventojas Panemunio miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Rašomoji mūsų šių dienų kalba yra mūsų panemuniečių kalba J. Jabl. Pagrindinį kalbos turą P. Cvirka išsinešė iš gimtojo kaimo, iš panemuniečių veliuoniškių tarmės A. Venc. Paėmė pačių iš panemuniečių – čia bagotos nerado Kp. Panemuniečiai jau rugius kerta PrmA. LKŽ IX, 333</i>
Panevėžietis, -ė (2) Panevėžiškis, -ė (2)	Panevėžio miesto ar rajono gyventojas Šiaurinės rytų aukštaičių dalies gyventojas	<i>Buvo atvažiuavęs panevėžietis gydytojas Krs. Šiandie šilely labai daug panevėžiečių uogauja Krs. Rytų aukštaičiai panevėžiškiai rš. LKŽ IX, 334</i>

Papartėnas (1) Papartiškis, -ė (2)	Paparčių miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Darželį papartiškiai davė</i> Ppr. LKŽ IX, 349, 350
Papilėniškis, ė (1) Papilietis, -ė (2)	Papilės miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Papilėniškiai dideliai mėgst dainas</i> Pp. <i>Papilėniškiūse gyveno ir</i> <i>išmoko sakyti douna, peins</i> Krš. LKŽ IX, 362, 363
Parusnėnas, -ė (2) Parusėnas, -ė (2) Parusėniškis, -ė (2)	Rusnės apylinkių gyventojas	<i>Parusnėnus mažne visus nugalavo</i> <i>vokiečių zokoninkai. prieš</i> <i>sutelktas gaujas kryžėivių</i> <i>parusnėniškiai ir pamariškiai</i> <i>lietuviai stengėsi skryčiomis ir</i> <i>giminėmis.</i> LKŽ IX, 439
Pasvalietis, -ė (2)	Pasvalio miesto ar rajono gyventojas	LKŽ IX, 547
Pavandėniškis, -ė (1)	Pavandėnės miestelio ar jo apylinkių gyventojas	LKŽ IX, 665
Perlojiškis, -ė (2)	Perlojos miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Perlojiškis bajoras</i> K. Būg. <i>Daugelis perlojiškių tik iš grybų</i> <i>gyveno</i> Alv. LKŽ IX, 839
Pilviškietis, -ė (2) Pelviškis, -ė (2)	Pilviškių miestelio ar apylinkių gyventojas Gyvenantis, dirbantis Pilviškiuose	<i>Ir pilviškis [kunigas] atvažiavo</i> J. Jabl. <i>Pilviškiniai daktarai</i> <i>neapsima gydyt, siunčia į</i> <i>Vilkaviškį</i> Plv. LKŽ IX, 1029
Plateliškis, -ė (2)	Platelių miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Tą dainę taip pat plateliškiai,</i> <i>plungiškiai, alsėdiškiai liuob</i> <i>būriūs[e], dainiuos, laukūs[e] i</i> <i>talkos[e]</i> Plt <i>Kitieji plateliškiai ir apie</i> <i>šateikius kodalius liuob vadinti</i> <i>raugtinėms</i> LKŽ X, 80
Plokštiškis, -ė (2)	Plokščių apylinkės gyventojas	<i>Kai ganiau, tai buvau ilguviškiuos,</i> <i>kai pradėjau bernaut, tai vis</i> <i>plokštiškiuos</i> Plk LKŽ X, 300
Plungiškis, -ė (2) Plungietis, -ė (2)	Plungės miesto, rajono ar apylinkių gyventojas	<i>Plungiškiai ir keit (keičia) jau</i> <i>(kitaip kalba) Krtn Tą dainę taip</i> <i>pat plateliškiai, plungiškiai,</i> <i>alsėdiškiai liuob būriūs dainiuos</i> <i>laukūs i talkos</i> LKŽ X, 350
Priekulietis, -ė (2)	Priekulės miestelio ar apylinkių	<i>Priekuliškiai gražiai kalba</i> Plik <i>atsimena, ka rytoj jie, Karaliai,</i>

Priekuliškis, -ė (2)	gyventojas	<i>važiuos į svečius, į priekuliškius, į tėvo gimtinę I. Simon. Ievikė iš priekuliškių, ji dabar gerai tur Sg LKŽ X, 651</i>
Prienietis, -ė (2) Prienokas, -ė (2) Prieniškis, -ė (2)	Prienų miesto ar rajono gyventojas	<i>Jis iš Prienų kilęs, prieniškis Prn LKŽ X, 664</i>
Prošiaiškis, -ė (1)	Artimas šiauliškiams, beveik šiauliškis	<i>Ten biškį prošiaiškiai [gyvena] Vgr LKŽ X, 799</i>
Pušalotietis, -ė (2) Pušalotis, -ė (1)	Pušaloto apylinkės žmogus	<i>Lietuviškos dainos, užrašytos apygardoje pušaločių ir Veliuonos Jd (titulinis lapas) LKŽ X, 1105</i>
Radviliškietis, -ė (2)	Radviliškio miesto ar rajono gyventojas	<i>Ypatngu žvėrių gausumu radviliškėčiai dar nesigiria LKŽ XI, 14</i>
Ragainėnas, -ė (1) Ragainiškis, -ė (2)	Ragainės ar jos apylinkės gyventojas	<i>Ragainėnai i tur savo tarmę Pgg Kalbėtojas bene tilžiškis ar ragainiškis I. Simon LKŽ XI, 14-15</i>
Raguvietis, -ė (2) Raguvis, -ė (2)	Raguvos ar jos apylinkių gyventojas	<i>Iš kur gi būsi? Ar traupietė, ar raguvė? Raguvė Ukm Guzą gausi, neatsargiai pasipynęs po kojų kokiam įkaušusiam raguviui LKŽ XI, 43</i>
Ramygalis, -ė (2) Ramygališkis, -ė (2)	Ramygalos miesto ir apylinkių gyventojas	<i>Susigiminiavai su ramygaliais? Ramygaliskės išėjo [i marčias kitur] Rm LKŽ XI, 124</i>
Raseinietis, -ė (2) Raseiniškis, -ė (2)	Raseinių miesto ar rajono gyventojas	<i>Šiaurinę [pietų žemaičių] dalį siūloma pavadinti varniškių, pietinę – raseiniškių vardu LD14 Kiek plačiau aprašyta raseiniškių žemaičių tarmė rš Gražioje Dubysos pakrantėje, mėgstamoje raseiniškių poilsio vietoje, išaugo gražus pastatas LKŽ XI, 186</i>
Raudėniškis, -ė (1)	Raudėnų miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Mas raudėniškiai, panašiai su telšiškiais šnekam Rdn Ana raudėniškė, kitaip – douna, peinc šneka Užv Visos raudėniškės bobos pažįstamos Krš LKŽ XI, 249</i>
Raidondvariškis, -ė (2)	Raidondvario ar jo apylinkių gyventojas	<i>Raidondvariškiai ir kiti sako: trise, keturiese, penkiese Jn LKŽ XI, 258</i>
Raudonėnas sm (1)	Raudonės miestelio ar apylinkės	<i>Raudonėnai jau kitai šneka VI LKŽ XI, 258</i>

	gyventojas	
Raseiniškis, -ė (2) Raseiniškis (1) Raseiniškis, -ė adj (2)	Raseinių miesto ar jo apylinkės gyventojas Į Raseinius einantis	<i>Iš karto [iškalbos, tarimo] matau, ka raseiniškis Rs Atide žinoma raseiniškiams žemaičiams (Kvėdarna, Veiviržėnai, Rietavas) K. Būg. Žemaičiai saulėtekiniai (raseiniškiai) Jn Į Raseiniškį kelią išvažiavau Jrb</i> LKŽ XI, 475
Rietaviškis, -ė (1)	Rietavo miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Esu gyvenęs rietaviškiūse du metu Jdr Rietaviškiai šneka ulba kaip tetervinas Lkv</i> LKŽ XI, 582
Rimšinis, -ė adj (2) Rimšinis, -ė (2)	Rimšei priklausantis Rimšės gyventojas	<i>Mes rimšinės parafijos Aps</i> LKŽ XI, 626
Rokiškėnas sm (1) Rokiškietis, -ė	Rokiškio krašto ar miesto gyventojas, tos tarnės atstovas	<i>Rokiškėnai neskūpūs</i> LKŽ XI, 816
Rudniškis, -ė (2)	Rudnios kaimo ar apylinkių gyventojas	<i>Rudniškės moterys Rud Mumi rudiniškiam, kaip saviškiam, dovanai ir malt, ir lentas pjaut Rud.</i> LKŽ XI, 877
Rusniškis, -ė (2)	Rusnės miesto ir apylinkių gyventojas	<i>Lydeku, karšių, žiobrių, lašių žvejyba griežtai ribojama, o ungurių rusniškiai net negaudo tsp Po rusniškius ieškojo ungurių Rsn</i> LKŽ XI, 1020
Salakinis, -ė adj (2) Salakiškis, -ė (2) Salakonas, -ė (2)	Salako miestelyje ar apylinkėje gyvenantis Iš salako ar į Salaką važiuojantis	<i>Salakinis žydas, Salakinis autobusas, Teip greit neišleisma, apkepsma duona, ir būsit salakiškė Slk Dalia jo buvo salakiškiuos Jmb Kitokesnė kalba salakiškiuos Vj Abu tikri salakonai, tik Antanas išvažiavęs buvo Slk Salakonas ir ardamas šoka, be jam ir pilvas groja Ds Salakonai skirtingai kalba Avl</i> LKŽ XII, 60
Salamiestietis, -ė	Salamiesčio gyventojas	LKŽ XII, 61
Salantinis, -ė adj (2) Salantiškis, -ė (2)	Salantams priklausantis, į Salantus važiuojantis Salantų miesto ar apylinkių gyventojas	<i>Važinėsimos su salantiniu autobusu Slnt Kažin a tas salantinis buvo, a darbėniškis [autobusas] Slnt Tas anos vyras buvo salantiškis Grg Salantiškiai dirba kitokius ratus nekaip skuodiškiai Slnt</i> LKŽ XII, 61

Salietis, -ė (2)	Salų miestelio ar jo apylinkių gyventojas	<i>Da ir saliečiuos mūsų giminių yra</i> Dbk LKŽ XII, 77
Salotietis, -ė (2)	Saločių miestelio ar apylinkių gyventojas	LKŽ XII, 82
Sasnavinis, -ė (2)	Sasnavos miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Mus užpuolė sasnaviniai</i> Ss LKŽ XII, 172
Sediškis, -ė (2)	Sedos ir jos apylinkių gyventojas	<i>Adomas yr sediškis, iš Kirklių</i> Slnt <i>sediškis parvažiuoja su viena iena</i> – <i>išmuš akį</i> (juok) Mžk LKŽ XII, 292
Seirijiškis, -ė (2) Seirijokas, -ė (2)	Seirijų miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Seirijiškių kalba tokia, o</i> <i>leipalingiškių tkia</i> Lp LKŽ XII, 313
Serediškis, -ė (2)	Seredžiaus miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Argi serediškis esi?</i> Srd <i>Abu vardu žinomu yra serediškiams</i> LKŽ XII, 425
Simnietis, -ė (2) Simniškis, -ė (2)	Simno miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Kalvarijiečiai, tikrindami</i> <i>simniečių darbą, pasidalijo savo</i> <i>patyrimu</i> Tsp <i>Kažkada simniškiai rodydavo</i> <i>dzūkiškas vestuves</i> Tsp LKŽ XII, 563
Sintautiestis, -ė (2)	Sintautų miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Sintautiečiai su pagarba mini</i> <i>Tatarės vardą</i> LKŽ XII, 567
Skaisgiritis, -ė (2) Skaistgiritis, -ė (2)	Skaistgirio miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Daba skaisgiriečiai gyvena kaip</i> <i>inkstai taukuose: mūriukai, rožės,</i> <i>baseinai kieme</i> Sk <i>Ano pirmoji pati buvo iš skaisgiriečių</i> <i>Škn I skaisgiriečius kaip tiktai atjojau,</i> <i>sau vieną panytelę pasidabojau</i> LKŽ XII, 666
Skaudviliškis, -ė (1)	Skauvilės miesto ar apylinkės gyventojas	<i>Skauviliškiūs aš esu dirbusi</i> Grd LKŽ XII, 782
Skemonietis, -ė (2)	Skemonių miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Miestelį reiktų vadinti ne</i> <i>Skiemonys, o Skemonys, Skemonių</i> <i>(3 kirčiuotė), kaip vadina patys</i> <i>skemoniečiai</i> KIK8,53 LKŽ XII, 808
Skuodietis, -ė (2) Skuodiškis, -ė (2) Skuodiškis (1)	Skuodo miesto ar rajono gyventojas	<i>Skuodiškių ratai biškį kitokesni</i> <i>nekaip salantiškių</i> Skd LKŽ XII, 1132
Stulgiškis, -ė (1)	Stulgių miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Aš stulgiškis, čia gimęs esu</i> Stl LKŽ XIII, 1022
Sudeikėnas sm (1)	Sudeikių miestelio	<i>Ir kitoj parapjoj pamatęs</i>

	gyventojas	<i>sudeikėną tuoj atskirsi Trgn LKŽ XIV, 33</i>
Suvainiškenai sm. pl (1) Suvainiškietis, -ė (2)	Suvainišchio miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Suvainiškėnų tokia pat kalba kaip ir čedasiškių Svn LKŽ XIV, 246</i>
Svėdasiškiai sm. pl (2) Svėdasiniai Svėdasiškis, -ė (2)	Svėdasų apylinkės gyventojas	<i>Svėdasiškiuos jau pradeda rugius pjaut Dbk Perniai metais jų vyresnioja svėdasiškiuos išėjo (nutekėjo) Vžns Svėdasiškiai nuo galo gerklės kalba Dbk Vaižgantas kaip tik buvo tokia asmenybė, kurioj derinosi svėdasiškis aukštaitis su lietuviu inteligentu LKŽ XIV, 288</i>
Šakietis, -ė (2) Šakinis, -ė adj, smob. (2)	Šakių miesto ar apylinkės gyventojas Gyvenantis Šakiuose	<i>Čia ir šakiniai žydai atvažiuoja Gs Šakiniai į vakarą visi važiavo namo Snt LKŽ XIV, 409-410</i>
Šakyniškis, -ė (1)	Šakynos miestelio ar jo apylinkių gyventojas	<i>Ano pati šakynišké Dūnž LKŽ XIV, 411</i>
Šančiškis, -ė smob. adj. (2)	Šančių, Kauno priemiesčio, gyventojas	<i>Susidraugavęs su šančiškiais proletarais. Petras ypač prisiklausė apie ateitį A. Gud-Guz LKŽ XIV, 500</i>
Šašuolėnas, -ė (1)	Šašuolių miestelio ar jo apylinkių gyventojas Kas kilęs iš Šašuolių	<i>Jo žmona šašuolėnė Kkl LKŽ XIV, 540</i>
Šateikiškis, -ė (1) Šateikiškis, -ė (2)	Šateikių miestelio ar jo apylinkių gyventojas	<i>Šateikiškis kunigas Slnt Šateikiškiai vagys, kame jųsų avys? Avys po pievas, patys po ievas, ievos šaka nulūžo, patys sprandą nutrūko Kos126 LKŽ XIV, 542</i>
Šatiškis, -ė (1)	Šačių miestelio ar jo apylinkių gyventojas	<i>Notėniškiai buvo grapiškiai, o šatiškiai – karališkiai Šts LKŽ XIV, 542</i>
Šaukėniškis, -ė (2) Šaukėniškis (1)	Šaukėnų miestelio ir apylinkės gyventojas	<i>Iš šaukėniškių ano pati vesta Dūnž Šaukėniškiai biškį plačiau žiojas (taria ilgesnes galūnes) Dūnž Šaukėniškių žemė smiltinė Dūnž LKŽ XIV, 557</i>
Šeduvietis, -ė (2) Šeduvis, -ė (2)	Šeduvos miesto ar apylinkės gyventojas	<i>Šeduvietis gydytojas; Šeduvė dukte ištekejus – tris sūnus turi Rz Šeduviuos i daba gero alaus gausi Sdb</i>

		LKŽ XIV, 604
Šiaulėniškis, -ė (2)	Šiaulėnų miestelio ar apylinkės gyventojas	Šiaulėniškių kad protas sumišo, pinigų į stulpą sukūšo VP44 LKŽ XIV, 720
Šiaulietis, -ė (2) Šiauliškis, -ė (1) Šiauliškis, -ė (2) Šiaulytis, -ė (1)	Šiaulių miesto ar apylinkės gyventojas Kas nuo Šiaulių krašto, aukštaitiškai kalba	Atidaryta šiauliečių dailininkų kūrybos paroda tsp Šiauliečių ruda sėmėga, bet jų širdis kiekvienam pamėgta Šiauliškiai nuo šėduvių savo kalba labai skiriasi Šd Antai žemaičiai šiaurėje šiaulyčiais vadina apskritai aukštaičius LD12 Žemaičiai visos apyšiaulės žmonis gyventojus vadina šiauliškiais šiaulyčiais Sln Šiaulytis toks, ka nesuprasi visko DūnŽ LKŽ XIV, 720-721
Šilavis sm (1)	Šilų miestelio ar jo apylinkių gyventojas	Šilų žmonės vadinami šilaviais Rgv LKŽ XIV, 775
Šilalinis, -ė adj (2) Šilališkis, -ė (1) Šilališkis, -ė (2)	Gyvenantis Šilalėje Šilalės ar jos apylinkės gyventojas	Šilaliniai, vyrai, nepažįstami Pj Šilališkis daktaras nepagyde, nenuspėjo vaistus Grd Ana jau daugiausiai po šilališkius yr gyvenusi Lkv Iš toli ji parvesta, šilališkė Vn LKŽ XIV, 778
Šilavotinis, -ė adj. smob. (1) Šilavotinis, -ė (2) Šilavotiškis, -ė (2)	Kas gyvena Šilavote Šilavoto ar jo apylinkių gyventojas	Jis ne vietinis – šilavotiškis Prn LKŽ XIV, 780
Šilutietis, -ė (2) Šilutiškis, -ė (2)	Šilutės miesto ar rajono gyventojas	Šilutiškiai parvažiuo[ja] Rmč Toks Gailius iš Šilutiškių buvo nusipirkęs čion ūkelį Tlž LKŽ XIV, 810
Šimonietis, -ė (2) Šimoniškis, -ė (2)	Šimonių miestelio ar apylinkių gyventojas	Šimoniečių būdavo aukštos kepurės ir ilgos rudinės Slm Šimoniečiai kieip šneka, in Kupiškį daugiau paduoda Adm Pats, regis, šimoniškis esi? Dbk LKŽ XIV, 812
Širvintietis, -ė (2) Širvintis, -ė (2) Širvintiškis, -ė (2)	Širvintų miesto ar apylinkių gyventojas	Sueina vakaruškos širvinčiai Kkl LKŽ XIV, 910
Švėkšniškis, -ė (2) Švėkšniškis (1)	Švėkšnos miestelio ar apylinkės gyventojas	Aš švėkšniškis esuot Šv Švėkšniškiai veikia uždirba pinigų ir spėria pakeida VP45 LKŽ XV, 477
Švenčioniškis, -ė (2)	Švenčionių miesto	Švenčioniškiam kad ne jeknos,

Švenčionietis, -ė (2)	ar apylinkės gyventojas Gyvenantis Švenčionyse ar apylinkėse, kilęs iš Švenčionių miesto ar apylinkių	<i>visos mergos būtu aklos Švnc Tas kaimietis kalbėjo panašiai kaip švenčioniškiai trš Švenčioniškas daktaras rš</i> LKŽ XV, 488
Švendubrėnas sm (1) Švendubrenka (hibr.) (1) Švendubriškis, -ė (2)	Švendubrės gyventojas Švendubrės gyventoja	<i>Švendubrėnai jau šienauja Drsk</i> LKŽ XV, 489
Tauragietis, -ė (2) Tauragiškis, -ė (2)	Tauragės miesto ar apylinkių gyventojas	<i>Tauragiečių patyrimu susidomėjo mūsų šaies miškininkai rš Dideliai malonu būtu pamatyti čia tauragiškius Plt</i> LKŽ XV, 1018
Tauragniškis, -ė (2)	Tauragnų miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Tauragniškiam ežeras ne novyra Trgn Tauragniškiai ir linkveniškiai užkurį vadina įsodu K. Būg</i> LKŽ XV, 1018
Telšietis, -ė (2) Telšiškis, -ė (2)	Telšių miesto ar apylinkės gyventojas	<i>Šiomet trečius metus telšiečių žvejų mėgėjų tvenkiniuose neršė lydekos rš Muno marti telšiškė DūnŽ Ana telšiškė nepersilaužė kuršėniškai šnekėti DūnŽ Telšiškius klumpininkais šaukia Mžk Kas tau važiuos: visi telšinininkai da miegta</i> Trk LKŽ XV, 1184
Telšinininkas, -ė (1)	Kas rengiasi į Telšius važiuoti	
Tytavėniškis, -ė (2) Tytuvėnietis, -ė (2)	Tytuvėnų miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Tytuvėniškiai, gavę žinių apie atėmimą bažnyčios, ... verkė TS1900,6-7 Krepšinių ir daugelį kitų lengvosios atletikos rungčių laimėjo tytuvėniškiai sp</i> LKŽ XV, 449
Trakėnas, -ė (1) Trakietis, -ė (2) Trakiškis, -ė (2)	Trakų miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Visi juk jie – tie patys lietuviai: vieną kalbą vartoja, visi tuos pačius dievus gerbia – ir balyniečiai, ir liškiaviečiai, ir trakiečiai V. Krėv. Trakiečiai daugiausiai lenkuoja Vvs</i> LKŽ XVI, 539
Traupietis, -ė (2)	Traupio ar jo apylinkių gyventojas	<i>Traupiečiai gražiausia kalba, iš knygų Kvr</i> LKŽ XVI, 724
Ukmergietis, -ė (2) Ukmergiškis, -ė (2)	Ukmergė miesto ar apylinkės	LKŽ XVI, 412

	gyventojas	
Tveriškis, -ė (1)	Tverų apylinkės ar miestelio gyventojas	<i>Tveriškiai moka tverti tvorąs Dūnž Tveriškiai tebtver tvorąs, dėlto žiemą kels nedoras VP47 LKŽ XVII, 254</i>
Upyniškis, -ė (2) Upyniškis (1)	Upynos miestelio (Telšių raj.) ar apylinkės gyventojas	<i>Upyniškiai pri Telšių pridėti Dūnž. Upyniškiai čia šliūbą imdavo Grd LKŽ XVII, 517</i>
Upytietis, -ė (2)	Upytės miestelio ar jo apylinkių gyventojas	<i>Upytiečiai kviečia atvažiuot Ėr LKŽ XVII, 518</i>
Utenietis, -ė (2) Uteniškis, -ė (2)	Utenos miesto ar jo apylinkių gyventojas Kas kilęs nuo Utenos	<i>Ar ne uteniškis būsi? – Uteniškis, Molėtų valsčiaus A. Venc Uteniškiai atvažiuodavo su lineikom; Uteniškių biškį skirias [kalba] Dbk LKŽ XVII, 564</i>
Uždauguvietis, -ė (2)	Kas gyvena anapus Dauguvos	LKŽ XVII, 601
Užjoniškietis, -ė (2)	Vietų už Joniško gyventojas	<i>Teip šnekėję užjoniškietiai prieš kokį šešiasdešimt metų LMD (Slu) LKŽ XVII, 625</i>
Užnemunėnas (1) Užnemuniškis, -ė (2) Užnemunėniškis, -ė Užnemunietis, -ė (2) Užnemuoniškis, -ė (2) Užnemuonytis, -ė (1)	Ragainės apylinkių gyventojas Užnemunės gyventojas Suvalkijos gyventojas	<i>Šitie ragainėnai anos Nemuno pusės strukius paprastai vadina užnemunėnais A. Sal. Pasisamde užnemunietę; Seniau, matyti, dzūkiais tevadina tik vieni dzūkiškai kalbantieji užnemuniečiai; Ilgai užnemuoniškiai dūmojo, kad perkeldintus per Nemuoną žmones vilkai ir meškos išnaikindavę; Veliuoniškiai lietuviai ištaria sąmišį e vienokiai su užnemuonyčiais ir saulėtekiais lietuviais JvXII LKŽ XVII, 667</i>
Užneriokas, -ė (2)	Kas gyvena už Neries	<i>Užneriokais juos vadinam Ker LKŽ XVII, 668</i>
Užnevėžietis, -ė (2) Užnevėžiškis, -ė (2)	Kas gyvena už Nevėžio	<i>Tai pasiutę užnevėžiečiai: pusės kaimo arklius sugrėbė ir geruoju neatiduoda Srv Užnevėžiškiai lietuviai LKŽ XVII, 668</i>
Užnovietis, -ė (2) Užnoviškis, -ė (2)	Kas gyvena už Novos, zanavykas	<i>Valstiečiai, kur gyveno į pietus nuo Novos, buvo praminti užnoviečiais. Kadangi tuomet lenkų kalba ponavo Lietuvoje, tai sekant laiko madą, užnaviečiai įgijo lenkišką</i>

		<i>vardą zanavykai. Tie, kurie gyvena už Novos upės, – užnoviškiečiai A. Sal.</i> LKŽ XVII, 668
Užpaliētē sf. (2)	Už palių ar jų apylinkės gyventojas	<i>Mano bobutė užpaliētē, Antalieptėj tik atėjus Ant</i> LKŽ XVII, 675
Užupėnas sm (1) Užupietis, -ė (2) Užupiai sm. pl. (2) Užupieniai sm. pl. (2) Ažupietis (2)	Užupio gyventojas, užupinis	<i>Eik an dėdė ažupietį, tegu duoda medžio tiltui Ad kai ateis užupiečiai, pradėsma lašinius Vj. Ažupiečiai až upelės nėra duonos nei plutelės Tvr</i> LKŽ XVII, 742
Užventiškis, -ė (2) Užventiškis (1)	Užvenčio miestelio ar apylinkių gyventojas Gyvėnatis už Ventos upės	<i>Užventiškiečiai daugiau tų giedotojų turėjo Dūnž.</i> LKŽ XVII, 756
Vabalninkėnas sm. pl. (1) Vabalnykėnas (1)	Vabalninko ar jo apylinkių gyventojas	<i>Vabalnykėnai visai kiteip sako Anttš</i> LKŽ XVII, 766
Vadokliētis, -ė (2)	Vadoklių miestelio gyventojas	<i>Vaduokliētės girtas traukė, jos užkurių labai laukė LTR</i> LKŽ XVII, 793
Vaiguviškis, -ė (2)	Vaiguvos miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Vaiguviškiūse gyvenė, ale kalba nepasikeitė Užv,</i> LKŽ XVII, 847
Vajasiškis, -ė (1)	Vajasiškių gyventojas	<i>Buvo atėję ir vajasiškiečiai Vj.</i> LKŽ XVII, 979
Valkininkietis (-inykietis), -ė (2) Valkiniškis, -ė (2)	Valkininkų miestelio ar jo apylinkių gyventojas	<i>Atsisveikinę su valkininkiečiais ir miesteliu, pasukome į Lieponis rš Kunigas valkinykiečius mylėjo, juos gyrė Vlķ Sustikau Genionyse valkiniškį</i> LKŽ XVII, 39
Varėnietis, -ė (2) Varėnis, -ė (1) Varėniškis, -ė (2)	Varėnos miesto ar krašto gyventojas	<i>Varėnoj gyvenė seniai, ir seniausias čia, aš visų varėnių tėvas Vrn Viena motera buvo iš Marcinkonių, kita varėnė Prl Varėnių pas mus daug buvo an kvatiros Nč Varėnės pas mumi dirbo Mrc Varėni [kunigas] išvažiavo į Merkinę Vrn Varėnoj gyvenė seniai, ir seniausias čia</i> LKŽ XVIII, 144
Varniškis, -ė (1) Varniškis (2)	Varnių miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Varniškiečiai daktareliai – nėkai iš anų Varn</i> LKŽ XVIII, 285
Vegerninkas, -ė (1)	Vegerių miestelio ar jo apylinkės	<i>Čia pat vegerninkas mirė Vgr Buvo, susitaisę čia vegerninkai,</i>

	gyventojas	<i>atėjo į kleboniją Vgr LKŽ XVIII, 501</i>
Veisiejietis, -ė (2) Veisiejokas, -ė (2)	Veisiejų miestelio ar apylinkių gyventojas	LKŽ XVIII, 538
Veiviržėniškis, -ė (1)	Veiviržėnų gyventojas Kuris gyvena Veiviržėnuose	<i>Veiviržėniškiai per daug apsiprato su visokiaisguzikuočiais, rubežiaus vargais rš Gyveno rietaviškiūs, o pasku veiviržėniškiūs (Veiviržėnų apylinkėse) butalį nusipirko End Veiviržėniškis daktaras nepriėmė, liepė į Gargždus važiuoti Jdr. LKŽ XVIII, 546</i>
Vidiškėnas sm (2)	Vidiškių miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Tep vidiškėnai ūtura Vdš LKŽ XIX, 85</i>
Vidukliškis, -ė (2)	Viduklės miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Vidukliškės gaidį suvalgo, jautį suverpia, lioliškės jautį suvalgo, gaidį suverpia (juok) Žlp LKŽ XIX, 93</i>
Vidsodiškis, -ė (1) Vidsodiškis, -ė (2)	Vidsodžio miestelio ar apylinkių gyventojas	LKŽ XIX, 88
Videniškietis, -ė (2)	Videniškių miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Ana videniškietė, jos motka Žl LKŽ XIX, 82</i>
Viduvietis, -ė (2)	Vidurio Lietuvos gyventojas	LKŽ XIX, 84
Vieکشnališkis, -ė (1)	Vieکشnalių miestelio ar apylinkės gyventojas	<i>Vieکشnališkiai suskaitomi, mažas miestalis DūnŽ LKŽ XIX, 126</i>
Vieکشniškis, -ė (2)	Vieکشnių miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Vieکشniškiai vežė su vienu arkliu Rlk Panaikintas monopolius ir traktiernia, kuri vieکشniškius būtu taip nutraktavojusi, ka kelintasis būt ir be kelnių pasilikęs LKŽ XIX, 126</i>
Viešintiškis, -ė (2)	Viešintų miestelio ar apylinkių gyventojas	LKŽ XIX, 277
Viešvilėnai sm. pl. (1)	Viešvilės miestelio ir apylinkių gyventojas	<i>Patys žmonės ragainėnų pavadinimą tetaiko tik vienai Klaipėdos krašto aukštaičių šnektai (tarp tilžėnų ir viešvilėnų) priešais Ragainę A. Sal. LKŽ XIX, 295</i>
Vilkaviškietis, -ė (2) Vilkaviškis, -ė (2)	Vilkaviškio miesto ar apylinkės	<i>Ta vilkaviškinė duktė ar atvažiuoja? Bgt Tai jūs</i>

	gyventojas Vilkaviškyje gyvenantis į Vilkaviškį važiuojantis	<i>vilkaviškiniu autobusu važiuokit</i> Mrj LKŽ XIX, 387
Vilkijiškis, -ė (2)	Vilkijos miestelio ar apylinkės gyventojas	LKŽ XIX, 392
Vilnietis, -ė (2) Vilninis- ė (2) Vilniškis, -ė (2)	Vilniaus miesto ar apylinkių gyventojas Esantis, gyvenantis Vilniuje Kuris iš Viniaus	<i>Vilnietis anas svečiuose čia Pb Per keliolika okupacijos metų daug vilniečių, ypač jaunimas, tapo Lenkijos patriotas rš Atsivedė tą vilninį vyrą, bet gerai sutaria su tais uošviais Snt Nuvežė Vilniun, tai ir vilninis doktarius nieko nepadėjo rš Vilniškių visa sanatorija, ponų daugis, visa „Lietuva“ DrskŽ Tas vilniškis vaikščio[ja] i klausinė[ja] visa ko. A ne visus žodžius tesupranta – rasi vilniškiai yr. Vilniškias laiškas Ndž.</i> LKŽ XIX, 430, 432
Vištyčiokas, -ė (2)	Vištyčio ar jo apylinkių gyventojas	<i>Daugiausia vištyčiokų, buvo ir pajevoniškiečių, gražiškinių Všt Vištyčiokai miške gyvulius ganė Graž</i> LKŽ XIX, 794
Zapyškietis, -ė (2)	Zapyškio gyventojas	<i>Zapyškietis mane myli, kai paklausiu, visos tyli Zp</i> LKŽ XIX, 1000
Zarasietis, -ė (2) Zarasiškis, -ė (2)	Zarasų gyventojas	<i>Tavo kalba girgždanti kaip visų zarasiškių Krt Sako, zarasiškiai žydėliai bagotesniai, antaliepcki (Antalieptės) biednesniai buvo_Ant Bet biržietis sakėsi neisiąs toliau Biržų ir zarasietis toliau Zarasų. Jau užtenka, jau prisikariavome M. Katil.</i> LKŽ XIX, 1001
Zasečiškis, -ė (2) Zasetiškis, -ė (2) Zasetiškis (1)	Zasečių kaimo (prie Zietelos) gyventojas	LKŽ XIX, 1002
Zieteliškis, -ė (2)	Zietelos gyventojas	<i>Zieteliškis žmogus</i> LKŽ XIX, 1028
Žagarietis, -ė (2) Žagariškis, -ė (2) Žagarninkas, -ė (1) Žagariečiai (2)	Žagarės miestelio ar apylinkių gyventojas Vakarų aukštaičių	<i>Žagariečiai žino ir daugiau panašių pasakojimų apie žagarvyšnės atsiradimą Sp. Senujų žagariečių Vilniuj pasimaišo daug pas vaikusi Žg. Kartais atitraukia</i>

	tarmės šiaurinė dalis	<i>ne tik žodžio galūnės, bet ir žodžio vidurio [kirtį] (žagariškiai) A. Sal. Anie y[ra] brolių vaikai su tais žagarninkais Žg. LKŽ XX, 52, 53</i>
Žarėniškis, -ė (1)	Žarėnų miestelio ar jo apylinkių gyventojas Asmuo, kilęs iš Žarėnų miestelio ar jo apylinkių	<i>Žarėniškis kunigas pri mūso atkeltas Krš. Laikas būtų žarėniškiams susiprasti Sp. LKŽ XX, 171</i>
Žaslietis, -ė (2) Žasliškis, -ė (2)	Žaslių miestelio ar apylinkių gyventojas	<i>Tas vyras žaslietis Žvl. Žasliškiai grįžo namo, o mes pasilikom Žsl. LKŽ XX, 209</i>
Želviškis, -ė (2)	Želvos miestelio ar apylinkių gyventojas	LKŽ XX, 291
Žemaitis, -ė (2) Žemaitis (1) Žemaitiškis, -ė (2) Žemaitėnas, -ė (2) Žemaitietis, -ė (2) Žemaitokas, -ė (2)	Žemaičių krašto gyventojas Iš žemaičių krašto kilęs žmogus; Kas žemaitiškai kalba Nedidelis jaunas žemaitis	<i>Žemaičiai labai labai džiaugias, kai atvažiuoja: jiem labai gražu ežerai Ob. Žemaitokai čia pas mum nakvotų iš praktikos atejo ben keli Šmn. Kartą nekursai žemaitėnas, iš Pilkalnio vakare vėlai tamsoj parvažiuodamas, jau nuo Kusų tiesiog ant savo sodo suko BsV164. Čia b[uv]o užklydęs vienas žemaitietis Žal. LKŽ XX, 292, 293, 294</i>
Žemalėniškis, -ė (2)	Žemalės gyventojas	<i>Ar ana iš tų žemalėniškių žydu, ar ana iš kitur? Žeml. LKŽ XX, 295</i>
Žemalėniškis, -ė (2)	Žemalės gyventojas	<i>Ar ana iš tų žemalėniškių žydu, ar ana iš kitur? Žeml. LKŽ XX, 295</i>
Žybartoniškis, -ė (2)	Žybartonių gyventojas	<i>Čia biti i toki žybartoniškiai Ztž. Marčioniškiai dirbo pas žybartoniškį poną Ztž. LKŽ XX, 444</i>
Žiobiškėnas (1)	Žiobiškio gyventojas	<i>Žiobiškėnai, pasakysiu, ne teip jau kalba tarmiškai Kz. LKŽ XX, 668</i>
Žlibiniškis, -ė (2)	Žlibinų miestelio ar apylinkių gyventojas	LKŽ XX, 858
Žvingiškis, -ė (1)	Žvingių apylinkės ar miestelio gyventojas	<i>Senųjų žvingiškių mažai tē[ra]: išmirė, išvažiavo Žv. Žvingiškiai nu mūso skiras „pantis“, „skensta“ sako Pj. LKŽ XX, 1127</i>

Vediniai su priesaga *-iškis, -ė* ir jų paplitimas tekstyne

Vediniai	Vyriškoji giminė : moteriškoji giminė
Akmeniškis – akmeniškė	5 : 2
Alantiškis – alantiškė	1 : 1
Alytiškis – alytiškė	324 : 106
Aloviškis – aloviškė	0 : 0
Alsėdiškis – alsėdiškė	3 : 0
Andriejaviškis – andriejaviškė	0 : 0
Aviliškis – aviliškė	0 : 0
Batakiškis – batakiškė	2 : 0
Birštoniškis – birštoniškė	6 : 1
Ceikiniškis – ceikiniškė	0 : 0
Čedasiškis – čedasiškė	0 : 0
Daugiškis – daugiškę	5 : 0
Dubičiškis – dubičiškė	0 : 0
Dūkštinis – dūkštinė	0 : 0
Eržvilkiškis – eržvilkiškė	2 : 0
Gargždiškis – gargždiškė	10 : 4
Gelvoniškis – gelvoniškė	0 : 0
Ylakiškis – ylakiškė	0 : 0
Jiežniškis – jiežniškė	5 : 1
Jonaviškis – jonaviškė	27 : 12
Jurbarkiškis – jurbarkiškė	7 : 1
Jūžintiškis – jūžintiškė	0 : 0
Krinčiniškis – krinčiniškė	0 : 0
Kruoniškis – kruoniškė	0 : 0
Kuliškis – kuliškė	2 : 0
Kuršėniškis – kuršėniškė	23 : 12
Kvėdarniškis – kvėdarniškė	0 : 0
Mažeikiškis – mažeikiškė	63 : 22
Merkiniškis – merkiniškė	2 : 0
Mosėdiškis – mosėdiškė	1 : 0
Naumiestiškis – naumiestiškė	3 : 1
Nemakštiškis – nemakštiškė	0 : 0
Pabaradiškis – pabaradiškė	1 ; 0
Pagėgiškis – pagėgiškė	4 : 0
Pagramantiškis – pagramantiškė	0 : 0
Pakruojiškis – pakruojiškė	6 : 2
Palangiškis – palangiškė	71 : 41
Panemuniškis – panemuniškė	1 : 1

Panevėžiškis – panevėžiškė	1 : 0
Papartiškis – papartiškė	0 : 0
Papilėniškis – papilėniškė	0 : 0
Parusnėniškis – parusnėniškė	0 : 0
Pavandeniškis – pavandeniškė	0 : 1
Perlojiškis – perlojiškė	3 : 0
Plateliškis – plateliškė	1 : 0
Plokštiškis – plokštiškė	0 : 0
Plungiškis – plungiškė	58 : 21
Priekuliškis – priekuliškė	20 : 0
Prošiaiškis – prošiaiškė	0 : 0
Raseiniškis – raseiniškė	28 : 11
Raudėniškis – raudėniškė	0 : 0
Raudondvariškis – raudondvariškė	4 : 0
Rietaviškis – rietaviškė	20 : 0
Rudniškis – rudniškė	0 : 0
Rusniškis – rusniškė	4 : 2
Salakiškis – salakiškė	0 : 0
Salantiškis – salantiškė	2 : 4
Sediškis – sediškė	1 : 0
Seirijiškis – seirijiškė	1 : 0
Serediškis – serediškė	4 : 1
Simniškis – simniškė	28 : 0
Skaudviliškis – skaudviliškė	1 : 1
Stulgiškis – stulgiškė	0 : 0
Suvalkiškis – suvalkiškė	0 : 0
Svėdasiškis – svėdasiškė	2 : 1
Šakyniškis – šakyniškė	0 : 0
Šakiškis – šakiškė	0 : 0
Šančiškis – šančiškė	7 : 0
Šateikiškis – šateikiškė	0 : 0
Šatiškis – šatiškė	0 : 0
Šaukėniškis – šaukėniškė	0 : 0
Šiaulėniškis – šiaulėniškė	12 : 0
Šiauliškis – šiauliškė	35 : 0
Šilališkis – šilališkė	17 : 2
Šilavotiškis – šilavotiškė	1 : 0
Šilutiškis – šilutiškė	108 : 15
Šimoniškis – šimoniškė	0 : 0
Švėkšniškis – švėkšniškė	4 : 0
Švenčioniškis – švenčioniškė	10 : 1
Švendubriškis – švendubriškė	0 : 0
Tauragiškis – tauragiškė	118 : 34
Tauragniškis – tauragniškė	4 : 0
Telšiškis – telšiškė	69 : 9
Tytuvėniškis – tytuvėniškė	2 : 0
Trakiškis – trakiškė	16 : 4
Tveriškis – tveriškė	13 : 1

Ukmergiškis – ukmergiškė	67 : 18
Upyniškis – upyniškė	0 : 0
Uteniškis – uteniškė	86 : 20
Užnemunėniškis – užnemunėniškė	0 : 0
Užnemuniškis – užnemuniškė	0 : 0
Užnemuoniškis – užnemuoniškė	0 : 0
Užnevėžiškis – užnevėžiškė	0 : 0
Užnoviškis – užnoviškė	0 : 0
Užventiškis – užventiškė	0 : 0
Vaiguviškis – vaiguviškė	0 : 0
Vajasiškinis – vajasiškinė	0 : 0
Valkiniškis – valkiniškė	0 : 0
Varėniškis – varėniškė	32 : 10
Varniškis – varniškė	3 : 4
Veiviržėniškis – veiviržėniškė	2 : 1
Vidsodiškis – vidsodiškė	0 : 0
Vidukliškis – vidukliškė	1 : 3
Viekšnališkis – viekšnališkė	0 : 0
Viekšniškis – viekšniškė	0 : 0
Viešintiškis – viešintiškė	2 : 0
Vilkijiškis – vilkijiškė	0 : 1
Vilniškis – vilniškė	63 : 49
Zarasiškis – zarasiškė	17 : 8
Zasečiškis – zasečiškė	0 : 0
Zieteliškis – zieteliškė	0 : 0
Žagariškis – žagariškė	3 : 2
Žarėniškis – žarėniškė	0 : 0
Žasliškis – žasliškė	0 : 0
Želviškis – želviškė	2 : 1
Žemaitiškis – žemaitiškė	0 : 0
Žemalėniškis – žemalėniškė	0 : 0
Žybartoniškis – žybartoniškė	0 : 0
Žlibiniškis – žlibiniškė	0 : 0
Žvingiškis – žvingiškė	0 : 0

2 lentelė

Vediniai su priesaga *-ietis, -ė* ir jų paplitimas tekstyne

Vediniai	Vyriškoji giminė : moteriškoji giminė
Antazavietis – antazavietė	0 : 0
Balninkietis – balninkietė	0 : 0
Birštonietis – birštonietė	22 : 3
Biržietis – biržietė	108 : 25
Dauguvietis – dauguvietė	88 : 0

Daujėnietis – daujėnietė	0 : 1
Debeikietis – debeikietė	0 : 0
Dieveniškietis – dieveniškietė	0 : 0
Druskininkietis – druskininkietė	48 : 14
Gardinietis – gardinietė	1 : 0
Gargždietis – gargždietė	3 : 2
Ignalinietis – ignalinietė	15 : 8
Jieznielis – jieznielė	0 : 0
Jonavietis – jonavietė	74 : 37
Joniškėlietis – joniškėlietė	2 : 0
Jurbarkietis – jurbarkietė	35 : 9
Kretingietis – kretingietė	0 : 0
Kriukietis – kriukietė	0 : 0
Kupiškietis – kupiškietė	3 : 7
Kuršėnietis – kuršėnietė	2 : 0
Mažeikietis – mažeikietė	33 : 8
Naujamiestietis – naujamiestietė	1 : 0
Naumiestietis – naumiestietė	1 : 0
Obelietis – obelietė	1 : 0
Pabradietis – pabradietė	0 : 0
Pagėgietis – pagėgietė	0 : 0
Pagramantietis – pagramantietė	0 : 0
Pakruojietis – pakruojietė	10 : 1
Palangietis – palangietė	1 : 0
Palėvenietis – palėvenietė	0 : 0
Pandėlietis – pandėlietė	2 : 0
Panemunėlietis – panemunėlietė	0 : 0
Panemunietis – panemunietė	2 : 0
Panevėžietis – panevėžietė	769 : 212
Papilietis – papilietė	0 : 0
Pasvalietis – pasvalietė	40 : 11
Pilviškietis – pilviškietė	6 : 6
Plungietis – plungietė	8 : 8
Priekulietis – priekulietė	1 : 0
Radviliškietis – radviliškietė	56 : 5
Raseinietis – raseinietė	0 : 2
Rokiškietis – rokiškietė	9 : 10
Salamiestietis – salamiestietė	0 : 0
Salietis – salietė	4 : 0
Salotietis – salotietė	0 : 0
Simnietis – simnietė	0 : 0
Sintautietis – sintautietė	0 : 0
Skaistgirietis – skaistgirietė	0 : 0
Skemonietis – skemonietė	0 : 0
Skuodietis – skuodietė	1 : 1
Suduvietis – suduvietė	6 : 1
Suvainiškietis – suvainiškietė	0 : 0
Šakietis – šakietė	37 : 8

Šeduvietis – šeduvietė	0 : 0
Šiaulietis – šiaulietė	631 : 240
Šilutietis – šilutietė	0 : 0
Šimonietis – šimonietė	0 : 0
Šimoniškis – šimoniškė	0 : 0
Širvintietis – širvintietė	0 : 0
Švenčionietis – švenčionietė	2 : 0
Tauragietis – tauragietė	13 : 2
Telšietis – telšietė	55 : 6
Tytuvėnietis – tytuvėnietė	0 : 0
Trakietis – trakietė	5 : 1
Traupietis – traupietė	0 : 0
Ukmergietis – ukmergietė	15 : 7
Upytietis – upytietė	0 : 0
Utenietis – utenietė	0 : 0
Uždauguvietis – uždauguvietė	0 : 0
Užjoniškietis – užjoniškietė	0 : 0
Užnemunietis - užnemunietė	2 : 0
Užnevėžietis – užnevėžietė	0 : 0
Užnovietis – užnovietė	0 : 0
Užnovietis – užnovietė	0 : 0
Užpaliatė	0
Vadokietis – vadokietė	1 : 0
Vaiguviškietis – vaiguviškietė	0 : 0
Valkininkietis – valkininkietė	1 : 1
Varėnietis – varėnietė	0 : 0
Veisiejietis – veisiejietė	1 : 0
Videniškietis – videniškietė	0 : 0
Vidurietis – vidurietė	0 : 0
Vilkaviškietis – vilkaviškietė	114 : 48
Vilnietis – vilnietė	1839 : 666
Zapyškietis – zapyškietė	1 : 2
Zarasietis – zarasietė	7 : 0
Žagarietis – žagarietė	3 : 0
Žaslietis – žaslietė	1 : 0
Žaslietis – žaslietė	1 : 0
Žemaitietis – žemaitietė	0 : 0

3 lentelė

Vediniai su priesaga -ėnas, -ė ir jų paplitimas tekstyne

Vediny	Vyriškoji giminė : moteriškoji giminė
Adučiškėnas - adučiškėnė	1 : 0
Anykštėnas - anykštėnė	65 : 5

Ažudustėnas – ažudustėnė	0 : 0
Duokiškėnas - duokiškėnė	0 : 0
Įsrutėnas – įsrutėnė	0 : 0
Joniškėnas – joniškėnė	0 : 0
Kuktiškėnas – kuktiškėnė	1 : 0
Kupiškėnas - kupiškėnė	23 : 4
Kupreliškėnas – kupreliškėnė	0 : 0
Nemenčinėnas – nemenčinėnė	0 : 0
Papartėnas – papartėnė	0 : 0
Parusnėnas – parusnėnė	0 : 0
Ragainėnas – ragainėnė	0 : 0
Raudonėnas – raudonėnė	0 : 0
Rokiškėnas – rokiškėnė	34 : 2
Sudeikėnas – sudeikėnė	0 : 0
Suvainiškėnas – suvainiškėnė	0 : 0
Šauolėnas – šauolėnė	0 : 0
Švendubrėnas – švendubrėnė	0 : 0
Trakėnas – trakėnė	0 : 1
Užnemunėnas – užnemunėnė	0 : 0
Užupėnas – užupėnė	0 : 0
Vabalninkėnas – vabalninkėnė	2 : 0
Vidiškėnas – vidiškėnė	0 : 0
Viešvilėnai – viešvilėnė	0 : 0
Žemaitėnas – žemaitėnė	0 : 0
Žiobiškėnas – žiobiškėnė	0 : 0

4 lentelė

Vediniai su priesaga *-inis, -ė* ir jų paplitimas tekstyne

Vedinys	Vyriškoji giminė : moteriškoji giminė
Alksnėnėnis – alksnėnėnė	0 : 0
Didvyžinis – didvyžinė	0 : 0
Gegrėnėnis – gegrėnėnė	0 : 0
Kupiškėsnis – kupiškėkinė	0 : 0
Pabradinis – pabradinė	0 : 0
Pagramantinėnis – pagramantinė	0 : 0
Palanginis – palanginė	0 : 0
Palūšinis – palūšinė	0 : 0
Pilviškėnis – pilviškėkinė	0 : 0
Rimšėnis – rimšėnė	0 : 0
Salakinis – salakinė	0 : 0
Salantinėnis – salantinė	0 : 0
Sanavinis – sasnavinė	0 : 0
Šakinis – šakinė	36 : 16

Šilalinis – šilalinė	0 : 0
Vilninis – vilninė	0 : 0
Žilavotinis – žilavotinė	0 : 0

5 lentelė

Vediniai su priesaga *-iokas, -ė* ir jų paplitimas tekstyne

Vediny s	Vyriškoji giminė : moteriškoji giminė
Palomeniokas – palomeniokė	0 : 0
Prieniokas – prieniokė	0 : 0
Seirijokas – seirijokė	0 : 0
Užneriokas – užneriokė	0 : 0
Veisiejokas – veisiejokė	0 : 0
Vištyčiokas – vištyčiokė	0 : 0
Žemaitokas – žemaitokė	0 : 0

6 lentelė

Vediniai su priesaga *-ytis, -ė* ir jų paplitimas tekstyne

Vediny s	Vyriškoji giminė : moteriškoji giminė
Šiaulytis – šiaulytė	9 : 1
Užnemuonytis – užnemuonytė	0 : 0

7 lentelė

Vediniai su priesaga *-alis, -ė* ir jų paplitimas tekstyne

Vediny s	Vyriškoji giminė : Moteriškoji giminė
Baisogalis – baisogalė	0 : 0
Ramygalis – ramygalė	0 : 0

8 lentelė

Vediniai su priesagomis *-onas, -ė, -enka* ir jų paplitimas tekstyne

Vedinys	Vyriškoji giminė : moteriškoji giminė
Salakonas – salakonė	0 : 0
Švendubrenka	0

9 lentelė

Vediniai su priesagomis *-ninkas, -ė* ir jų paplitimas tekstyne

Vedinys	Vyriškoji giminė : moteriškoji giminė
Telšininkas – telšininkė	0 : 0
Vegerninkas – vegerninkė	0 : 0
Žagarninkas – žagarninkė	0 : 0

10 lentelė

Galūniniai vediniai ir jų paplitimas tekstyne

Vedinys	Vyriškoji giminė : moteriškoji giminė
Pušalotis – pušalotė	0 : 0
Raguvis – raguvė	0 : 0
Sūduvis – sūduvė	41 : 0
Šeduvis – šeduvė	0 : 1
Šilavis – šilavė	0 : 0
Varėnis – varėnė	0 : 5